

28 грудня 2023 року, № 9-24 (403-408)

ЗАМОК

Газета Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ І РОКОМ НОВИМ!

Шлемо свої сердечні вітання з Різдвяно-Новорічними святами всьому колективу нашої Академії.
Хай Новонароджений Ісус дарує Вам і Вашим родинам Своє Благословення на мир, здоров'я та любов,
а Новий 2024 Рік стане черговим кроком нашої спільної плідної діяльності.

Ректорат, профком, редакція газети «Замок»

НАША АКАДЕМІЯ ВІД 2023 ДО 2024

Дійшов до свого фінішу непростий 2023 рік: з його тривогами і втратами, з корективами, які постійно вносила війна, з відчайдушним очікуванням миру та спокою. Проте, незважаючи на всі труднощі, Кременецька гуманітарно-педагогічна академія ім.Тараса Шевченка активно продовжувала свою різнопланову і багатовекторну діяльність: від навчально-виховної, наукової та благодійної – до спортивної, культурної і міжнародної. Крок за кроком, сторінка за сторінкою адміністративно-технічний персонал, науково-педагогічний і студентський колективи Альма-матер долучалися до творення власної історії, дякуючи нашим гідним захисникам за мирне небо і можливість жити, навчатися і працювати.

Навчально-виховний сектор

- III Всеукраїнський марафон з української мови
- Всеукраїнський мистецький конкурс «Золоті зірки Різдва»
- II етап Всеукраїнської олімпіади учнівської молоді з трудового навчання
- Усний журнал до Міжнародного дня рідної мови
- Тематичний тиждень «Мандрівний острів «Психологія»»
- Участь у проєкті МОН України «Сприяння освіті»
- Абіт-Фест «Зустріч з абітурієнтами»
- Інформаційно-діалоговий майданчик «Технології пошуку»
- Квест «Наше здоров'я – в наших руках»
- III Студентські наукові читання «Борис Харчук – очима молоді»

Науковий сектор

- «Науковий вісник. Серія: Педагогічні науки» внесено до переліку фахових видань України
- Оpubліковано XIV–XV–XVI випуски «Наукового вісника...» Академії
- Оpubліковано XIX випуск збірника наукових праць «Актуальні проблеми гуманітарної освіти»
- Оpubліковано XIX випуск «Студентського наукового вісника»
- Оpubліковано VII випуск збірника наукових праць «Kremenets' science, open air, Або наука в кросівках»
- XIX Звітна науково-практична конференція науковців Академії
- XIX Студентська науково-практична конференція «Актуальні проблеми сьогодення очима молоді»
- Студентська науково-практична конференція «Освітні аспекти сталого розвитку»
- VIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Litteris et artibus: нові горизонти»
- IV Студентська науково-практична конференція «Universum: кроки до майбутнього»
- Науково-практична конференція «Актуальні проблеми технологічної освіти»
- Науково-практична конференція «Управління археологічною спадщиною»
- Науково-практична конференція «Розвиток технологічної освітньої галузі в руслі НУШ»
- Науково-методичний семінар «Теорія і практика застосування інтерактивних методів навчання у закладах освіти»
- IX Всеукраїнська науково-практична конференція «Медико-біологічні проблеми фізичного виховання різних груп населення»
- Науково-методичний семінар «Креативний підхід у сучасній мистецькій освіті»

У древньому Кременці сніг, молоденька зима,
Іще не по груди і навіть не по коліна.
Легенько до п'яток торкнулася, тиха, німа,
Як страдниця і покаянниця хрестопоклінна.
У Кременці сивому сніг, припорошено світ
Із часу Мстислава Удатного чи щонайпершого руса.
О Кременцю мій, найтеплішо-палкіший привіт!
Давай застеляй білотканного скрізь обруса.
Юлія БОНДЮЧНА

- Інформаційно-методичний семінар «Математична наука та освіта у Кременецькому колегіумі: минуле, сьогодення та перспективи розвитку»
- Міжнародна науково-практична конференція «Відкрита наука України: візійний дискурс в умовах воєнного стану»

Культурно-спортивний сектор

- Тиждень соціальної роботи для сприяння соціально незахищеним громадянам
- Благодійний концерт на потреби Збройних Сил України
- Мистецьке свято «За честь, за славу, за свободу рідної землі»
- Міжнародний фестиваль-конкурс «Співограй»
- Міжнародний фестиваль органної музики «Мир і Добро»
- Квест-екскурсія «Стежками Волинських Афін»
- Всеукраїнський фестиваль інструментального виконавства «Virtuoso-2023»
- Літературні читання за мотивами поезії Лесі Українки
- Поетичні читання до Всесвітнього дня поезії
- Участь у XXX Всесвітній зимовій Універсіаді
- Благодійний зональний турнір з волейболу пам'яті Героя України Олександра Капіноса
- Чемпіонат України зі стрибків на лижах з трампліна

Міжнародні зв'язки

- Академія отримала доступ до навчальної онлайн-програми Realliy English курсів з англійської мови
- Укладено грантову Угоду в рамках програми Erasmus+, учасники якої – вищі заклади освіти Європейського Союзу
- Зустріч з працівниками Генерального Консульства Республіка Польща в Україні
- IV Міжнародна науково-методична конференція «Передові технології реалізації освітніх ініціатив»
- Міжнародний круглий стіл «Музика в українсько-польській літургії»
- Участь у Міжнародному проєкті «Erasmus+Office в Україні»
- Зустріч з представниками компанії Home Essentials (США)
- Оpubліковано науковий журнал Школи відкритого розуму «Естетичні цінності сучасної людини»
- XXIX Зустріч Школи відкритого розуму на тему «Homo scientis»: пізнавальний досвід людини»
- Українсько-польський літературно-мистецький форум «Діалог двох культур – 2023»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ: ВИПУСК ДВАДЦЯТИЙ

Микола КУРАЧ, проректор з наукової роботи і стратегічного планування

Видавничим центром академії опубліковано двадцятий випуск збірника наукових праць «Актуальні проблеми гуманітарної освіти», в якому висвітлюються теоретико-методологічні засади становлення та розвитку освіти, особистісно орієнтованого підходу в системі безперервної освіти в умовах реалізації нових освітніх програм, а також особистісно орієнтована позиція педагога в сучасній парадигмі виховання згідно принципів Нової української школи. Видання рекомендоване до друку Вченою радою Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Загальну редакцію Збірника здійснили ректор академії, професор Афанасій Ломакович і проректор з наукової роботи і стратегічного планування, професор Микола Курач.

У трьох тематичних розділах Збірника – «Педагогічний дискурс культурології та мистецтва», «Психолого-педагогічні аспекти наукових досліджень у професійній освіті», «Еколого-біологічні проблеми у сучасних наукових дослідженнях» – опубліковані результати 21 науково-аналітичного дослідження, над якими працював 31 науково-педагогічний працівник нашого навчального закладу.

Розділ «Педагогічний дискурс культурології та мистецтва» відкриває стаття кандидата філологічних наук, доцента кафедри української мови та літератури і методик їх навчання Олега Василюшина «Микола Гоголь в рецепції Уласа Самчука». У публікації вперше зроблено спробу висвітлити мало вивчене на даний час питання рецепції Миколи Гоголя у творчій спадщині відомого українського письменника Уласа Самчука. Автор стверджує, що класика Миколи Гоголя залишила помітний слід у творчому та духовному розвитку письменника і знайшла свій інтертекстуальний вияв у його творах. Йдеться також про літературно-критичні міркування Уласа Самчука щодо творчості українського письменника Миколи Гоголя, в чому українські письменники спільної думки не мають.

Кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри мистецьких дисциплін і методик їх навчання Світлана Гуральна характеризує «Органне мистецтво Західної України в європейському контексті». Авторка аналізує хронологію розвитку органної музики в Європі, описує збережені до нинішнього часу оригінальні музичні інструменти попередніх століть, називає провідні європейські навчальні заклади, де здійснюється вивчення органної музики та практичне навчання гри на органі, подає основні віхи розвитку органного мистецтва в Західній Україні, зокрема, у Кременці, в чому, детально описано історію органу в Кременецькому костелі Святого Станіслава. Стаття закінчується побажанням: культивувати володіння грою на органі, запроваджувати в музичних навчальних закладах фестивалі та конкурси органної музики – все це повинно стати нормою культурно-мистецького життя нашого краю.

Методика «Формування музичної грамотності молодших школярів у процесі колективного музикування» – тематичний напрям аналітичного дослідження кандидата педагогічних наук, доцента кафедри мистецьких дисциплін і методик їх навчання Ліни Ільчук, яка, пояснивши сутність та обґрунтувавши важливість таких мистецьких музичних феноменів як «музична грамотність», «колективне музикування», «діатонічні музичні інструменти», запропонувала нетрадиційні форми та методичні прийоми вивчення музичної і нотної грамоти на уроках музичного мистецтва, в чому вона надає важливого значення музикуванню учнів на звуковисотних музичних інструментах. У статті окремо наголошується, що засвоєння понять нотної та музичної грамоти можливе у різних формах, серед яких однією із найефективніших є колективне музикування.

«Фортепіанна творчість Василя Барвінського» стала предметом дослідження кандидата мистецтвознавства, доцента кафедри мистецьких дисциплін і методик їх навчання Оксани Легкун. У своїй статті музикознавець дослідила особливості та значення фортепіанної творчості композитора у розвитку української фортепіанної музики, проаналізувала стильову специфіку його творчого доробку та специфіку використання фольклору у фортепіанних творах, охарактеризувала цикли фортепіанних п'єс для дітей і юнацтва. На думку науковця, головною рисою музичної мови Василя Барвінського є колористичність, звукова барвистість, яка посилюється різноплановістю фактури, поєднанням гармонічного елементу з поліфонічним, а в його стилістиці поєднанням неоромантизму, імпресіонізму, сецесії, експресіонізму, фольклоризму. Тому можна стверджувати, що саме він заклав підґрунтя професійної національної фортепіанної школи.

Кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри мистецьких дисциплін і методик їх навчання Іванна Погонєць дала «Характеристику основних критеріїв якості ілюстративного матеріалу навчальних книг для молодших школярів». Науковець-мистецтвознавець конкретизувала показники, що стосуються кожного окремого критерію якості ілюстративного видання: дидактичного (відповідність змісту книги, функціональність, взаємозв'язок з іншими компонентами її структури, науковість, видова різноманітність, тематична взаємопов'язаність), гігієнічного (ілюстративність, фарбовість, якість поліграфічного виконання, виразність і чіткість зображень, наявність текстів і апікацій, якість обкладинки), художньо-естетичного (реалістичність зображень, відповідність кольорової гами, наявність елементів мультиплікації, фанта-

стичних і казкових персонажів і предметів, естетична цінність).

Результатом творчої співпраці науково-педагогічних працівників кафедри української мови та літератури і методик їх навчання доктора філологічних наук, доцента Віталія Назарця, кандидата філологічних наук, доцента Романа Дубровського і кандидата філологічних наук, старшого викладача Ірини Поляк стало дослідження «Структурні ознаки та засоби вираження категорії неозначеності». Науковцями досліджено самостійну, некорелятивну, когнітивно-орієнтовану, функційно-семантичну категорію неозначеності, яку розглянуто крізь призму функційно-категорійної концепції та з огляду на пріоритетність змістових параметрів, сукупність рангово представлених функційних зон і засобів маркування, а також схарактеризовано морфологічну палітру засобів експлікації неозначеності.

Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мистецьких дисциплін і методик їх навчання Інна Ратинська та старший викладач цієї ж кафедри Василь Райчук розробляють тему «Художній смак: критерії формування смаку у сфері музичного мистецтва». Автори подають різноманітні тлумачення поняття «смак» та його історичну появу і змістовий генезис, проводять паралелі між поняттями «художній смак» і «естетичний смак», в яких художній смак виступає як особлива модифікація естетичного смаку, формується на основі естетичного і взаємовпливає на нього, виникає в результаті спілкування людини зі світом мистецтва та визначається художньою освітою людини. В кінцевому підсумку, художній смак показує не лише ступінь естетичного розвитку людини, а й ступінь її особистісного розвитку загалом.

«Особливості освітнього процесу під час воєнного стану» – не тільки актуальна, а й соціально гостра і духовно вразлива тематика, яку запропонував викладач циклової комісії гуманітарних дисциплін нашого коледжу Віталій Романюк. Автор аналізує основні проблеми, з якими зіткнулася вітчизняна освіта в умовах воєнного стану. Насамперед це виявилось в тому, що війна викликала необхідність запровадження дистанційного навчання в абсолютній більшості українських шкіл. У статті звернута увага на особливості реформування освіти в умовах воєнного часу, наголошено на необхідності застосування методів психологічної підтримки учнівської та студентської молоді.

Старші викладачі кафедри мистецьких дисциплін і методики їх навчання кандидат педагогічних наук Олена Тарківська-Нагіналюк і Алла Афанасенко висвітлюють процес «Виховання хормейстера за методичними принципами К.К.Пірова». У статті висвітлюються педагогічні засади хорової школи Костянтина Пірова, особливості творчого використання методики роботи з хоровим колективом, яку учасник хору зможе використовувати як інструмент у майбутній фаховій діяльності. Детально розглянуто методи роботи керівника хору в розучуванні музичного твору. Виховання хормейстера за методичними принципами Костянтина Пірова залишається актуальним і сьогодні.

Заслужений артист України, доцент кафедри мистецьких дисциплін і методик їх навчання Микола Швидків і асистент цієї ж кафедри Ольга Пуцик аналізують «Методичні прийоми формування естрадно-вокальних навичок на заняттях з постановки голосу у студентів мистецьких спеціальностей». Музикознавці вказують, що поняття методичного прийому, як частини методу навчання, є множиною дидактичних прийомів, органічно пов'язаних між собою в певну систему. У статті виокремлені методичні прийоми формування вокальних навичок на заняттях з постановки голосу, висвітлені основні вокальні прийоми, що характерні для сучасного естрадного виконавства.

Тематичний напрям «Психолого-педагогічні аспекти наукових досліджень у професійній освіті» розпочинається статтею «До питання навчання вибіркового модуля «Графічний дизайн», яку підготували кандидат технічних наук, доцент Надія Бабій, кандидат педагогічних наук, доцент Ігор Галаган і магістрант Олександр Сімора. Автори описали інструментарій даного модуля та можливості його застосування при підготовці вправ для здобувачів освіти, і наголосили, що вивчення комп'ютерного графічного дизайну допоможе учням розвинути їх креативні навички. У статті запропоновано перелік вправ для реалізації кожного із методичних підходів до вивчення згаданого модуля в курсі інформатики старшої школи в Україні.

Кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент Володимир Банах характеризує «Розвиток швидкісно-силових якостей студентів», в чому наголошує на особливостях застосування тестів і нормативів розвитку таких якостей у персоналізованому підході до організації фізичного виховання першокурсників. Це сприятиме подоланню негативних тенденцій у фізичному розвитку та забезпеченні здоров'я студентської молоді.

У статті «Трансформація пошуку сенсу життя студентською молоддю в реалії війни в Україні» кандидат психологічних наук, доцент Марія Боднар розкриває основні підходи до трактування сенсу життя у вітчизняних та зарубіжних психологічних теоріях, характеризує особливості смислоутворення на різних вікових етапах, виокремлює роль юнацького віку як чутливого періоду для формування найважливіших смислів, з'ясовує причини трансформації смислової сфери молоді в екстремальних ситуаціях. На-

уковець вважає, що у процесі формування смислів у молодих людей недостатньо виокремлюються когнітивні, раціональні шляхи світобудови, у них часто переважають ірраціональні, емоційні форми самопрогнозування, як от, надія, мрія, фантазія. Однак, знаходимо і висновки позитивної спрямованості: в молодих людей спостерігається суттєве переосмислення своєї життєвої місії, основним пріоритетом визнається долучення до перемоги українського народу над агресором і збереження фізичного і ментального здоров'я молодого покоління.

Конкретну і практично важливу методичну тематику «Модульно-стержнева система заземлення та особливості її вивчення майбутніми вчителями трудового навчання» розробляють доктор педагогічних наук, професор Микола Курач і старший викладач кафедри теорії та методики трудового навчання і технологій Олександр Ємець. У статті наголошується, що при влаштуванні систем заземлення електроустановок найраціональнішим вважається застосування модульно-стержневої технології, яка за багатьма параметрами переважає традиційну. Автори надають рекомендації щодо вибору форм, методів і засобів вивчення студентами цієї системи заземлення.

Кандидат філософських наук, старший викладач кафедри історії та методики навчання Олена Мороз і студентка спеціальності «Англійська філологія» Олена Мельник аналізують «Світоглядно-філософські орієнтири студентів-третьоккурсників Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка в умовах війни». Авторки приходять до висновку, що основними факторами визначення таких орієнтирів виступають український кордоцентризм (душевний спокій, голос серця), прагнення до волі на своїй землі (антеїзм) і віра в Бога (теїзм).

«Випереджувальна освіта для сталого розвитку як ключовий напрямок освіти» – тематика статті кандидата біологічних наук, викладача кафедри біології, екології та методик їх навчання Тетяни Бондаренко і магістрантки спеціальності «Біологія» Анастасії Мазур. Авторки пропонують поглибити зміст екологічного навчання та виховання, аналізують актуалізацію екологічної освіти в добу глобального погіршення стану довкілля, наголошують на необхідності формування людини нового типу з новим екологічним мисленням, здатної функціонувати в гармонії з природою.

До актуальної екологічної проблематики «Забруднення водойм: ризик та безпека для організму людини» звертається кандидат біологічних наук, доцент Людмила Головатюк. Вона з'ясовує основні причини забруднення водойм і аналізує наслідки цього негативного екологічного явища, обґрунтовує серйозну небезпеку впливу забрудненої води на організм людини, висвітлює найбільш поширені хвороби, спричинені вживанням неякісної води, а на завершення дослідження наголошує на необхідності формування моделі поведінки, за якої кожна людина дбати про чистоту та якість питної води і стан природних водойм.

Доктор біологічних наук, професор Микола Ільєнко у статті «Поведінка тварин як засіб у їх конкурентній боротьбі – рушійній силі природного добору» пропонує адаптацію тварин, яку вчені називають рушієм еволюції і продуктом природного добору, розмежувати на стратегічну і тактичну. Стратегічною адаптацією автор називає зміни в геномі, що з'являються з виникненням мутації певних генів, які контролюють будову усіх систем організму і функції та норми їх реакцій. Тактична адаптація здійснюється з появою організму у світ і в ній беруть участь функціональні системи організму. Якісті, здобуті організмом в тактичній адаптації, по спадковості не передаються.

«Оцінка негативного екологічного впливу на ґрунти та основних екологічних проблем, пов'язаних із ґрунтами» – зміст статті кандидата історичних наук, доцента кафедри біології, екології та методик їх навчання Ольги Кратко. Авторка виходить з того, що серйозну екологічну проблему сьогодні складає критичне зниження вмісту поживних речовин у продуктах рослинництва за причини нерационального землекористування, що призводить до падіння врожайності, активізації вітрової та водної ерозії, виникнення пилових бур, до негативного впливу на кліматотворчі особливості регіону. Окрім цього, підкреслюється у статті, багатовекторним, довготривалим і руйнівним, а тому катастрофічним для родючості українських земель є вплив бойових дій, що спричинені російською агресією проти Української держави.

Важливі та корисні краєзнавчі матеріали природоохоронного змісту містить стаття «Заказники Кременецького району, їх роль у формуванні довкілля та світогляду людини», яку підготували кандидати біологічних наук, доценти кафедри біології, екології та методик їх навчання Неля Цицора, Ольга Дух і Олександр Бондар. У статті подається конкретна інформація про заказники в межах територіальних громад Кременецького району: їх площа складає 17310,65 га та нараховує 31 одиницю, серед яких (за рівнем охоронного режиму) функціонує 4 заказники загальнодержавного значення площею 4179,38 га та 27 заказників місцевого значення площею 13131,27 га; за своїм типом – 3 ландшафтних, 1 лісовий, 12 ботанічних, 11 загальнозоологічних, 1 орнітологічний та 3 гідрологічних заказники. Автори розкрили роль заказників у формуванні та збереженні природного довкілля, підвищенні екологічної культури населення.

«НАУКА В КРОСІВКАХ» – ПОХІД СЬОМИЙ

Олена ТРИГУБА, голова Ради молодих науковців

У Видавничому центрі Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка побачив світ сьомий випуск збірника наукових праць наших молодих науковців, магістрантів і студентів «Kremenets science: open air, або Наука в кросівках». Збірник містить статті молодих авторів за змістом їх виступів у рамках роботи однойменного семінару-турпоходу. Випуск підготувала редакційна колегія у складі кандидата філологічних наук, доцента Р.О.Дубровського, кандидата сільськогосподарських наук, доцента О.В.Тригуби, кандидатів педагогічних наук, доцентів О.В.Швець і В.Ю.Цісарука, кандидата технічних наук, доцента І.П.Саланди.

Збірник «Kremenets science: open air, або Наука в кросівках» складається із трьох розділів, які включають матеріали доповідей, що були оприлюднені у відповідних тематичних студіях семінару-турпоходу: «Проектні технології як засіб інноваційної діяльності наукових центрів», «Дитиноцентризм як основа сучасної освіти» і «Природоцентризм як необхідність часу». Видання містить матеріали 27 науково-аналітичних досліджень, що їх здійснили 48 молодих науковців, магістрантів і студентів – представників усіх факультетів нашого навчального закладу. До Збірника також включено фотозвіт про роботу науково-практичної конференції «Kremenets science: open air, або Наука в кросівках».

Розділ «Проектні технології як засіб інноваційної діяльності наукових центрів» розпочинається аналітичним дослідженням «Розробка критеріїв під час проектування виробів інтер'єрного призначення», яке підготували доцент О.В.Омельчук, здобувачі Р.В.Козак і М.Я.Авдійчук. Автори приходять до висновку, що з урахуванням нинішнього стану навчально-матеріальної бази трудового навчання та технологій у загальноосвітній школі вчителю потрібно знаходити додаткові можливості для ознайомлення учнів із виробництвом, формування в них загальних знань, умінь, способів проектування виробів інтер'єрного призначення. «Проектно-технологічна діяльність учнів у процесі вивчення технології обробки конструкційних сталей» – тема публікації доцента кафедри М.П.Олексюк і здобувача Ю.П.Олексюка, які на основі аналізу досвіду вчителів-практиків і проведеного дослідження вважають за необхідне предметно навчати і конкретно налаштовувати учнів на процес всебічного оцінювання об'єкта і результату технологічної діяльності. Здобувачі О.В.Магдич і В.О.Микитюк спільно з доцентом О.В.Омельчуком характеризують процес «Управління дослідницькою проектною діяльністю на уроках технологій». На їх думку, саме організація проектною діяльності учнів на уроках трудового навчання дозволяє зацікавити їх в отриманні відповідних знань, розкрити їх творчий потенціал. «Особливості організації проектною діяльності учнів на уроках трудового навчання» привернули увагу здобувачів В.Г.Остапчука та Н.М.Сагана, які наголошують, що без реалізації принципу спільної діяльності вчителя і кожного учня з його однокласниками прогрес у проектному навчанні практично неможливий. Здобувачі І.О.Боярчук та О.О.Собчук висвітлюють «Основи розробки творчого учнівського проекту в старшій школі», в яких вони визначають відповідні етапи: передпроектні дослідження, конструкторський пошук, розробка ескізного проекту, складання проектно-конструкторської документації, виготовлення зразка та його випробування. Здобувачки А.С.Свиридюк і А.А.Тимошук визначають «Актуальність навчання учнів технології «вишивання бісером», що аргументують твердженням про «вишивання бісером» як про найдавніший і найпоширеніший вид декоративного-ужиткового мистецтва. Доцент кафедри М.П.Олексюк спільно із здобувачкою М.В.Білик розкривають «Навчально-виховні можливості трудового навчання», де вони виокремлюють форми і методи навчання та виховання учнів на уроках трудового навчання, а із здобувачкою А.В.Мороз аналізує конкретну проблему «Методика виконання творчого учнівського проекту у техніці «алмазна мозаїка», де вказується на новизну такої техніки у створенні виробів інтер'єрного призначення.

Другий розділ Збірника включає статті молодих науковців, написані за матеріалами їх виступів у тематичній студії «Дитиноцентризм як основа сучасної освіти». У статті «Любов до дитини – основа компонентів педагогічної освіти батьків дітей дошкільного віку» доцент кафедри О.В.Швець наголошує, що забезпечення педагогічної освіти батьків – актуальне завдання сучасної освітньої системи задля вирішення проблем виховання підростаючого покоління, а любов до дитини – вирішальна спонукка до здобуття спеціальних знань батьками для успішної реалізації їх родинних функцій. Доктор філософії А.Р.Заблоцький і здобувачка І.П.Данилюк висвітлюють «Особливості процесу деінституалізації в соціальній сфері», які полягають в тому, що для забезпечення права дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, на виховання в сім'ї необхідна реалізація реформи інституційної (інтернатної) системи захисту дітей – деінституалізації, що передбачає планомірне закриття інтернатних закладів і розвиток альтернативних форм опіки і піклування (усиновлення, прийомна сім'я, малий груповий будинок, сімейний патронат). Викладач Г.В.Кедрич і здобувач Ю.Р.Ваняра наголошують на значенні «Виховання потреби школярів до щоденних занять фізичними

вправами», що полягає в необхідності використовувати механізм формування навичок поведінки, яка передбачає включення в діяльність школярів систематичного виконання індивідуальних завдань з фізичної культури. «Проблема підготовки учнів до самостійних занять фізичними вправами» – тема спільного дослідження, здійсненого старшим викладачем В.І.Довгалем, асистентом С.М.Сиротюком і здобувачкою Н.В.Лесніковою. Автори пишуть про формування ціннісних орієнтацій щодо використання фізичних вправ як одного з головних чинників здорового способу життя та здобуття школярами практичних навичок для самостійних занять фізичними вправами й проведення активного відпочинку.

Серед авторів розділу є представники інших вищих закладів освіти України. Зокрема, магістрантка Київського національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова М.М.Дячук досліджує «Поняття про нескладні досліди та їхні види в закладах дошкільної освіти». Авторка демонструє, що використання нескладних дослідів у дошкільному закладі цінне великою переконуючою силою, а знання, яких набувають діти, – особливою доказовістю, повнотою і міцністю. Здобувачка нашої академії М.В.Козла аналізує «Використання картин Олега Шупляка у національно-патріотичному вихованні учнів» і пропонує після ознайомлення учнів із творчістю художника надати їм можливість здійснити самостійний пошук додаткових матеріалів про його роботи, а також обрати для себе об'єкт проектування для власної реалізації. Здобувачка Х.І.Котик характеризує «Національно-патріотичне виховання на уроках трудового навчання» і підкреслює, що вчитель трудового навчання через національний фольклор, поезію, народні традиції формує національну свідомість учнів, особливо при вивченні ними технології виготовлення виробів національного декоративно-ужиткового мистецтва. «Методика формування ключових компетенцій здобувачів професійно-технічної освіти» – тематика статті здобувачки О.В.Онука. Авторка підкреслює: головне завдання – спрямувати роботу вчителя із простої передачі знань учням на його спільну роботу з ними у напрямку набуття професійних і ключових компетенцій. Здобувач В.Р.Шевчук висвітлює «Особливості шкільного курсу інформатики в Німеччині» та повідомляє, що останніми роками в Німеччині ведуться дискусії щодо цифрових компетентностей та медіаграмотності молоді, щодо важливості обов'язкового навчання інформатики для всіх школярів.

Тематика третього розділу Збірника – «Природоцентризм як необхідність часу». Його відкриває стаття кандидата сільськогосподарських наук О.Б.Бондара і здобувачки Б.І.Андріюк «Екологічні проблеми Тернопільської області». Автори вважають, що відчутне погіршення екологічної ситуації в Україні має своїми причинами неконтрольоване і нерациональне використання національних природних ресурсів, і підкреслюють, що хоча Тернопільщина і належить до відносно благополучних в екологічному відношенні регіонів України, проте серед найактуальніших проблем екологічного збоюдження області залишається забруднення водних об'єктів стічними та шкідливими зливовими водами, неефективна робота очисних споруд, зберігання заборонених хімічних засобів захисту рослин, наявність стихійних сміттєзвалищ, нерациональне використання природних ресурсів, недостатнє фінансування природно-охоронних заходів.

Доцент О.К.Галаган і здобувачка Д.С.Берлінець публікують статтю «Дидактичні можливості використання онлайн-дошки Padlet в освітньому процесі», причім авторки вивчають і досліджують дидактичні можливості такого сучасного інноваційного засобу навчання під час проведення уроків біології та екології в дистанційному режимі. У статті наголошується, що онлайн-дошка Padlet викликає інтерес у школярів через візуалізацію важливої чи необхідної їм інформації. Популярність цього навчального засобу забезпечується його різноманітними можливостями та простою застосування, а також наявністю її україномовної версії і зручності використання в умовах дистанційного навчання. За допомогою віртуальної дошки навчальне заняття доповнюється якісними малюнками, графіками, схемами та іншими навчально-дидактичними інструментами, що дозволяє зробити заняття більш наочним та інтерактивним. Водночас застосування онлайн-дошки Padlet вимагає від педагога професійної майстерності та креативності.

Доценти І.П.Саланда і В.Ю.Цісарук, кандидат педагогічних наук І.В.Цісарук висвітлюють процес «Впровадження методів STEM-освіти в навчальний процес відповідно до концепції Нової української школи». Автори наголошують, що провідним принципом STEM-освіти є інтеграція, а її використання при вивченні освітніх компонент згідно з концепцією Нової української школи та STEM дозволяє здійснити модернізацію методологічних засад, змісту та обсягу навчального матеріалу, технологізацію процесу навчання та формування загальних і спеціальних компетентностей якісно нового рівня. Це також відіграє позитивну роль у підготовці учнів до майбутнього працевлаштування та подальшого навчання і розвитку, які в свою чергу вимагають технічно складних навичок, зокрема із застосуванням математичних знань і наукових понять.

Важливе краєзнавче питання «Еколого-просвітницька діяльність у природоохоронних установах Кременеччини» привернуло увагу доцента О.В.Тригуби та здобувачки В.М.Мацидін. Спроектвавши проблему на навчальний процес у загальноосвітній школі, авторки прийшли до висновку, що при здійсненні практичного формування пізнавальних інтересів школярів потрібно використовувати традиційні та інноваційні методи навчальної діяльності (евристична бесіда, «брейн-ринг», вікторина), які дозволяють зацікавити учнів новим навчальним матеріалом і сформувати стійку систему їх знань, умінь та навичок, необхідних для розвитку активної і творчої особистості. Кандидат педагогічних О.В.Швець і здобувачка А.А.Маджара характеризують «Сорти як засіб ознайомлення дітей дошкільного віку з довкіллям». Вони пишуть про інноваційну іграшку «сортер» як засіб залучення дитини до глибокого пізнання навколишньої дійсності, бо для дитини гра виступає діяльністю, спрямованою на орієнтування у предметній і соціальній дійсності, в якій дитина відображає враження від їхнього пізнання. Автори говорять про особливості використання ігор-сортерів в залежності від віку дітей, їх уподобань, бо саме в цьому – умова успішної діяльності та запорука зростання дитини дошкільного віку.

«Система стандартів у галузі природокористування та охорони навколишнього середовища» – тема дослідження, над якою працював здобувач С.В.Бочков. Автор виходить із того тривожного факту, що безконтрольне та безсистемне використання природних ресурсів, порушення та руйнування природоохоронних екосистем, техногенне забруднення навколишнього природного середовища, надмірне антропогенне навантаження на природу призвели до того, що екологічні проблеми стали одними із найгостріших і найактуальніших як на регіональному, загальнонаціональному та міжнародному рівнях. Саме в такому аспекті екологічна стандартизація та нормування природокористування і охорони навколишнього середовища складають невід'ємну і критично важливу частину діяльності людства, кардинально впливають на всі аспекти нашого життя. За своєю суттю екологічна стандартизація – це розробка та встановлення комплексу обов'язкових до виконання правил, вимог, норм і нормативів у галузі природокористування та охорони навколишнього середовища від всіх можливих різновидів забруднення та інших форм негативного впливу. Частково дотичну до природоохоронної проблематику «Використання креативних технологій з метою формування здоров'я збережувальної компетентності школярів» розробляє здобувачка А.А.Мазур. Авторка вважає, що використання креативних технологій в обов'язковому порядку передбачає відмову від засвоєння готових знань, бо тільки навчальний процес із застосуванням креативності сприяє розвитку критичного мислення, інтелектуальних і творчих здібностей учнів. Вчитель біології та основ здоров'я покликаний застосовувати ефективні креативні методи і засоби навчання для розвитку пізнавально-творчого потенціалу учнів, що підвищує ефективність їх навчальної діяльності, дає позитивну мотивацію, сприяє емоційному збагаченню навчального процесу.

Про таке тривожне соціальне явище як «Молодіжне безробіття в Україні» пише здобувачка І.П.Дмитренко. Авторка виходить з того, що значна кількість молодих людей щорічно пропонує на ринку праці свою робочу силу після закінчення закладів середньої, професійно-технічної та вищої освіти. З причини проблем, що склалися на ринку праці, показник молодіжної трудової зайнятості явно недостатній і працездатні молоді люди не мають можливостей реалізувати своє право на працю. Від цього особливо програвє суспільство, бо саме молоді люди здатні ефективно стимулювати суспільний прогрес, бути активними учасниками державотворчого процесу в усіх його секторах і напрямках. Важливо враховувати, що проблема молодіжного безробіття має не тільки економічне, а й психологічне та соціальне підґрунтя з негативними наслідками для суспільства в цілому. Вирішення проблеми молодіжного безробіття кардинально важливе для майбутнього країни.

«Загальні педагогічні засади формування здорового способу життя» виснає здобувачка С.М.Борак. На її думку, процес формування екологічної грамотності та здорового способу життя учнівської молоді потребує цілеспрямованої взаємодії вчителя та учня з метою формування потреб останнього в екологічно доцільному способі життя. Доцент О.І.Дух і здобувачка О.М.Романчук темою своєї статті обрали «Популяризацію філософії «Zero Wast» в інформаційному просторі». Основна ідея їх статті: важливим інструментом реалізації освітніх завдань сталого розвитку є перехід екологічних знань в екологічний спосіб життя через впровадження філософії «Zero Wast», що формулює п'ять основних життєвих правил для забезпечення нульового рівня відходів. Важливе значення авторки статті надають діяльності громадських організацій, які ефективно впливають на формування екологічної культури молоді, поширюють інформацію екологічного змісту, формують природоохоронний акцент у громадській думці, а в загальному – програмують нові стратегії поведінки людини в природі, відносять у системі «суспільство – природа».

«VERBA MAGISTRI»: ВИПУСК ШОСТИЙ

Тетяна СЕМЕГІН, кандидат філологічних наук, доцент

Над черговим випуском студентського наукового часопису «Verba magistri» працювали студенти і викладачі кафедри іноземних мов і методик їх навчання гуманітарно-технологічного факультету Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка та учасники науково-дослідної лабораторії «Сучасні тенденції у лінгводидактиці та дослідженні дискурсу». Їх роботу організовувала редакційна колегія, до якої увійшли доцент Тетяна Семегін (головний редактор), професор Денис Чик (заступник головного редактора), доценти Василь Кучер, Наталія Янусь, Надія Яценюк, Оріся Марунько, асистент кафедри іноземних мов і методик їх викладання Ольга Собчук (технічний редактор), а також представники закладів загальної середньої освіти: вчитель вищої категорії Волинського ліцею ім.Нестора Літописця Ольга Скакальська і вчитель вищої категорії Кременецького академічного ліцею ім.Уласа Самчука, доцент Ольга Чик. Часопис рекомендовано до друку Вченою радою гуманітарно-технологічного факультету нашої академії, а опубліковано його у Видавничому центрі нашого закладу вищої освіти. Автори статей часопису – магістранти спеціальностей «Англійська мова і література» та «Німецька мова і література».

Часопис відкривається статтею Марії Бабій «Розвиток лексичної компетентності учнів середніх класів: теоретичний аспект», де авторка наголошує, що основною метою забезпечення згаданої компетентності учнів є формування у них продуктивно-рецептивних лексичних навичок, успішність оволодіння якими залежить від умінь учнів спостерігати, порівнювати й аналізувати мовленнєві явища, працювати зі словниками. Дискурс продовжують її колеги та однокурсники. Зокрема, Василина Височан розповідає про «Сучасні зарубіжні методики навчання англійської мови у закладах загальної середньої освіти». Вона вважає, що викладання іноземних мов має носити адаптивний характер і демонструвати можливість використання різних методичних підходів до реалізації змісту навчального процесу в освітніх закладах різного рівня. Вікторія Гусятинська характеризує «Дидактичні передумови профільного навчання іноземної мови в академічному ліцеї» і при цьому такими передумовами називає застосування принципів диференціації, профілізації та психологізації навчальних дисциплін, а також підкреслює можливість та важливість використання іноземної мови як навчальної дисципліни для профільної орієнтації змісту навчання.

«Психолінгвістичні, психологічні та комунікативні особливості усного монологічного мовлення на уроках англійської мови» зацікавили Петра Дячука, який приходить до висновку про те, що особливо актуальним для старшокласників виступає оволодіння навиками монологу-переконання, як логічною, смисловою і стилістично оформленою структурою, з певними лінгвістичними особливостями. Ганна Івса розкриває «Суть поняття «креативне мислення» в контексті оновлення змісту і технологій навчання англійської мови». Креативне мислення, вважає авторка, надає людині можливості виходити за межі встановлених стандартів, формує здатності адаптації до складних вимог сучасного світу і, головне, вказує, що предметна творчість людини розпочинається із творчості в думках. Цікаве методичне «Поняття «комунікативні моделі поведінки» та потреба їхнього включення у зміст навчання англійської мови у закладах загальної середньої освіти» обрала темою своєї статті Юлія Калінчик. Авторка попереджає, що незнання особливостей національної культу-

ри може спричинити відчуття дискомфорту, в подоланні якого відіграють важливу роль комунікативні моделі поведінки, а для цього на уроках треба використовувати такі матеріали, що відповідають віковим особливостям учнів, їх особистому досвіду та інтересам.

Вікторія Кадочна висвітлює «Прийоми та системи вправ для навчання у співпраці на уроці англійської мови». У статті розкривається сутність та особливості використання методу навчання у співпраці, основну увагу акцентовано на STL-методиці, методиках Learning Together та Jigsaw, а також визначено основні види вправ, які можуть бути використані вчителем при навчанні у співпраці. Назарій Личак обрав темою статті «Суть і потребу формування компетенцій англомовного писемного мовлення у старшокласників закладів загальної середньої освіти».

Він переконує, що писемне мовлення з другорядного предмету перетворилося на одну із найважливіших цілей навчання та викладання іноземної мови у загальноосвітній школі, бо вивчення та розуміння її допоможе учневі у визначенні свого місця у суспільстві та професійній діяльності. Більше того, писемне мовлення відіграє практично головну та визначальну роль у формуванні письмової англомовної комунікативної компетенції сучасної особистості. Не просто актуальну, а сучасну модерну проблематику «Особливості комунікації в англомовній блогосфері» розробляє Єлизавета Лопатська. Вона аналізує вплив блогерів і соціальних медіа на комунікацію між суб'єктами соціальних відносин, розглядає особливості цього феномена з точки зору сучасної лінгвістики та з урахуванням специфіки формування мовно-інформаційного простору в сучасному світі. У статті підкреслюється, що комунікація в англомовній блогосфері має відчутний вплив на лінгвістичні аспекти мовних практик, сприяє посиленню взаємозв'язку між мовою, культурою та суспільством.

Карина Мустьяца спрямовує свою авторську увагу на процес «Формування соціокультурної компетентності учнів на уроках англійської мови». У статті насамперед наголошується на важливості усвідомлення учнями цінності вивчення англійської мови, формування їх прагнення до самостійної роботи над вдосконаленням власних навиків володіння мовою, для чого бачиться необхідним систематичне та послідовне виконання різноманітних завдань і вправ, а в підсумку – саме соціокультурна компетентність дає змогу здобути знання, що є необхідними при вивченні комунікативних проблем при спілкуванні з носієм іноземної мови. «Методичні засади навчання ведення диспуту на уроці англійської мови у закладах загальної середньої освіти» висвітлює Діана Назарчук. Авторка зауважує, що на уроках англійської мови вчитель повинен враховувати суб'єктивні труднощі процесу навчання диспуту, що обумовлені індивідуально-психологічними особливостями юної особистості, а тому знання закономірностей проходження таких процесів як мислення, сприйняття, увага та їх індивідуальних проявів допоможе вчителю обрати раціональні методи й ефективні прийоми навчання, забезпечити керування мисленнєво-мовленнєвою діяльністю учнів. Серед таких методів і прийомів авторка виокремлює врахування індивідуально-психологічних особливостей мовців, створення сприятливої атмосфери і позитивного емоційного клімату, застосування ігрових прийомів навчання, використання різного роду опор у формі моделей, типових речень, структур

мовленнєвих формул.

Оксана Панько визначає «Ефективні шляхи засвоєння актуальної сьогоденню лексики на уроці англійської мови у закладах загальної середньої освіти» і такими шляхами насамперед називає вивчення граматичних правил у контексті реальних комунікативних ситуацій, організацію уроків з груповими проектами, інтеркультурний підхід як вивчення культурних аспектів англомовних країн, вивчення фразеологізмів і виразів, оцінка навчальних досягнень учнів як стимулювання їх прагнення до вивчення мови, заохочення учнів до вільної комунікації, до творчої діяльності та до самостійного навчання. У цьому ж контексті важлива роль надається використанню сучасних інформаційних технологій, художньої літератури та художніх фільмів, різноманітних методичних і дидактичних засобів і форм (словникових і фразеологічних карток, тематичних рольових ігор, створення мовних клубів).

«Теоретичні аспекти вивчення неологізмів» в англійській мові характеризує Олександр Плєскул. Він бачить важливість цього питання з причини зростання кількості інновацій у словниковому фонді іноземних мов, що філологи називають «неологічним бумом». Такий «бум» вимагає при вивченні неологізмів застосовувати активні методи навчання, створювати ефективні умови формування англомовної лексичної компетенції, забезпечувати активність пізнавальної діяльності учнів через застосування відповідних тематичних завдань і кваліфікаційних вправ, спрямованих на довільне запам'ятовування, на системність засвоєння та вживання нових лексичних одиниць.

«Міжкультурна специфіка спілкування старшокласників на уроці англійської мови» – тематика статті Тетяни Старчук. Авторка приходить до висновку, що міжкультурна комунікативна компетенція носіїв англійської мови насамперед досягається в ході комплексного вивчення англійської мови та англомовної культури, що рівною мірою стосується інших мов і культур. Саме в такому контексті у статті йде мова про вербальну, паравербальну, невербальну та екстравербальну комунікації. Максим Шимшель аналізує процес «Формування англомовної лексико-фразеологічної компетентності учнів старшої школи за допомогою ігрових технологій». Такі компетентності він називає ключовими для спілкування іноземною мовою. Вивчення лексичних одиниць методами заучування залишається малоефективним, і тому їм на зміну приходить методи ігрових технологій, які передбачають не лише індивідуальні, але й командні підходи до вирішення навчальних завдань.

Частина авторів Студентського наукового часопису працювала над методичними і теоретичними проблемами вивчення німецької мови. Зокрема, Марія Дубовик висвітлює методику «Застосування інтерактивних інструментів для підвищення мотивації учнів на уроках німецької мови». Авторка наголошує на важливості грамотного, а отже, й ефективного використання інтерактивних можливостей сучасних інформаційних технологій у школі, насамперед у вивченні іноземних мов, в тому числі й німецької мови, і підкреслює, що саме це сприяє активізації їх пізнавальної діяльності учнів, підвищенню їх успішності, зняженню дидактичних труднощів, розвитку навичок самоосвіти та самоконтролю. «Сучасні засоби та методи активізації учнів при вивченні німецької мови на середньому етапі навчання» характеризує Юлія Ліщук, яка наголошує, що на уроках німецької мови важливими моментами виступає не лише формування навичок читання та письма, а й розвиток творчих здібностей учнів для участі в міжкультурній іншомовній комунікації. У статті підкреслюється: використання фронтального викладання, робота в групах, партнерська робота та інші інноваційні методи дозволяють активно розвивати мовленнєві та комунікативні на-

вички школярів.

Антон Присліпський характеризує процес «Використання навчальних платформ при вивченні німецької мови». Він враховує, що запровадження дистанційного навчання стало серйозним та несподіваним викликом для національної системи освіти, бо вимагає ефективної самостійної роботи учнів, умінь використовувати нетрадиційні джерела навчальної інформації, оволодіння новими навичками здобуття знань і користування інформаційно-комунікаційними засобами та можливостями.

Автори студентського часопису не залишили поза увагою загальнотеоретичні та загальні методичні аспекти вивчення учнями іноземних мов. Зокрема, Андрій Максимлюк описує процес «Формування іншомовної лексичної компетентності старшокласників в умовах дистанційного та змішаного навчання». Він окреслює виток проблематики: у зв'язку з розвитком технологій та впровадженням дистанційного і змішаного навчання освітні заклади постали перед необхідністю відшукати та застосовувати нові методики формування іншомовної компетентності учнів на відстані. «Історію становлення методів проєктів у методологічному інструменті вчителя іноземних мов» досліджує Анна Маркевич. Авторка нагадує, що метод проєктів ґрунтується на сучасних мультимедійних можливостях освітнього простору та акумулює у собі елементи інших (проблемних, дослідницьких, рольових) методів навчання – і саме завдяки цьому посідає ключове місце в методології навчання іноземної мови. Інна Отрода характеризує «Формування лексичної компетентності учнів старших класів засобами фразеологізмів в умовах змішаного навчання» і приходить до висновку, що фразеологізми виступають ефективним засобом формування такої компетентності в учнів загальноосвітніх шкіл у сучасних освітніх умовах.

«Поняття «культура спілкування» в методикі викладання іноземних мов» аналізує Наталія Панасюк. Авторка розглядає іншомовну культуру спілкування як комплексну категорію, сутність якої проявляється у єдності трьох головних компонентів: комунікативного інформаційного, інтерактивно-процесуального та ситуативного. Показником культури спілкування фахівця виступає глибина засвоєння норм ділового спілкування та рівень застосування їх у реальних ситуаціях професійної взаємодії. Ірина Рижа розкриває «Зміст і особливості змішаного навчання в науково-методичному осмисленні». Вона пише про технологію зворотного дизайну, вважає змішане навчання перспективною формою організації освітнього процесу, яка має вагомий синергетичний ефект. «Особливості застосування інноваційних технологій під час змішаного навчання іноземної мови» визначає Анатолій Росоловський, який стверджує, що основна ідея інтерактивного підходу спрямована на розвиток розмовних навичок, забезпечення спільної діяльності вчителя та учнів і на підвищення мотивації школярів до вивчення іноземної мови. Олександра Солонина у статті «Навички мовлення як компонент мовленнєвої діяльності: до історії питання» виходить з того, що сучасні освітні методики висувають нові вимоги до побудови освітнього процесу, що обумовлене переходом від класичної тріади «знання–уміння–навички» до практико-орієнтованого компетентнісного підходу, який забезпечує активну взаємодію в іншомовному середовищі. «Загальну характеристику soft skills» здійснює Олена Стецюк, яка обґрунтовує необхідність та актуальність застосування soft skills у навчальному процесі, бо комунікативність, креативність, презентаційні навички, навички розв'язання проблем, тайм-менеджмент, лідерські якості, навички командної роботи – все це необхідне для нинішніх учасників навчального процесу у контексті їх майбутнього професійного становлення.

LITTERIS ET ARTIBUS – ВОСЬМИЙ ГОРИЗОНТ

Олена ТРИГУБА, голова Ради молодих науковців

Радою молодих науковців Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка організована VIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Litteris et artibus: нові горизонти». Учасників наукового форуму молодих науковців вітали проректор із стратегічного планування і наукової роботи, доктор педагогічних наук, професор Микола Курач, голова Ради молодих науковців академії, кандидат сільськогосподарських наук, доцент Олена Тригуба та голова Студентського наукового товариства академії Наталія Лясківська. В роботі конференції брали участь студенти бакалаврату, магістранти й аспіранти, молоді науково-педагогічні працівники КОГПА ім.Тараса Шевченка, Ужгородського національного університету, Західноукраїнського національного університету, Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного, Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, Харківського державного національного університету імені Г.С.Сковороди, Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка, Рівненського державного гуманітарного університету, вчителі загальноосвітніх шкіл.

Модератором пленарного засідання конференції виступила голова Ради молодих науковців, доцент Олена Тригуба. Учасники молодіжного наукового зібрання у пленарному форматі заслухали шість презентаційних доповідей. Дискусію розпочав голова Ради молодих учених Ужгородського національного університету, магістрант цього ж ЗВО Тарас Гряділь, який запросив учасників пленарного засідання до аналізу важливих практичних проблем, зокрема, «Як не загубитися серед можливостей для науковців? Як обрати пріоритети для розвитку та наукових пошуків?». Авторський тандем у складі педагога Семидубського ліцею (Рівненщина) Ольги Радчук і автора цих рядків Олени Тригуби доповів про «Вплив мікробіологічних препаратів на формування кореневої системи кормових бобів сорту Піканті». Тему «Історичний детектив у світовій літературі» висвітлювала молодий науковець нашої академії, асистент Ольга Собчук. «Роль історії точних наук у підготовці вчителя технологій» розкривала аспірантка Марія Пасевич. Трибуна пленарного засідання була надана і представникам нашого бакалаврату: Софія Діхтярук говорила про «Громадсько-політичну та публіцистичну діяльність Романа Бжеського», а Єлизавета Бебнева – про «Фітоіндикацію стану довкілля в системі моніторингу навколишнього природного середовища».

Студійні засідання проходили в чотирьох тематичних напрямках: працювали секція педагогіки та психології (модератор – викладач академії Дмитро Клак), секція інформаційної діяльності та технологій (модератор – кандидат технічних наук, доцент Іванна Саланда), секція біології та екології (модератор – аспірантка академії Марія Пасевич), секція літературознавства, історії та мистецтва (модератор – старший викладач Павло Яловський).

Студійне засідання секції педагогіки та психології розпочалося презентаційною доповіддю аспіранта Західноукраїнського національного університету Андрія Лазарука, який характеризував «Вчинковий підхід до професійного самовизначення майбутніх психологів». Запропонували власні аналітичні дослідження аспіранти нашої академії. Володимир Василів висвітлював «Педагогічний супровід особистісно-орієнтованого навчання майбутніх учителів фізичної культури», Петро Карпеч – «Організаційні засади навчання дітей з особливими освітніми потребами», а Валерій Фечук – «Забезпечення організаційно-підготовчого етапу проектно-технологічної діяльності учнів 5–6 класів Нової української школи».

Магістрантка Світлана Банько говорила про «Національно-патріотичне виховання старших дошкільників на засадах партнерської взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї», а Роман Беран продовжив таку тематику в доповіді «Педагогічні умови національно-патріотичного виховання учнів засобами волонтерської діяльності». Про педагогічні умови доповіли Анна Котелевець і Олександр Несольоний: перша – про «Педагогічні умови забезпечення самовираження учнів у сфері культури на уроках технологій», а другий – про «Педагогічні умови формування іншомовної компетентності учнів на заняттях технологій». Актуальну для педагогів закладів дошкільної освіти проблематику «Психологічні передумови появи негативних особистісних утворень у дітей старшого дошкільного віку» висвітлювала Віта Волошина; Людмила Головачак характеризувала «Інноваційні підходи до організації форм співпраці закладу дошкільної освіти та сім'ї», Анастасія Коротаєва – «Особливості формування та прояву лідерських якостей у дошкільників», а Валентина Гончарук – «Євроінтеграційні акценти підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти». Ілону Данилюк зацікавила «Діагностика рівнів особистісної компетентності дітей старшого дошкільного віку», а її колегу Мар'яну Козогін – «Чинники професійного зростання вихователя закладу дошкільної освіти».

«Організація дистанційної освіти дітей дошкільного віку» – тематика виступу Івони Ломакович; «Значення сімейних

відносин у формуванні моделі поведінки дітей передшкільного віку» висвітлювала Надія Олійник, а «Психологічна підтримка учасників освітнього процесу під час війни» привернула увагу Ольги Моніч. Темою виступу Наталії Петручок стало «Естетичне виховання дітей в умовах закладу дошкільної освіти», Вікторії Поліщук – «Наступність у роботі закладу дошкільної освіти та школи із соціального розвитку дітей старшого дошкільного віку», Ангеліні Рудик – «Особистість керівника як чинник ефективного управління закладом дошкільної освіти», Юлії Собчук – «Сучасні методи у роботі з дітьми, хворими на аутизм». До питання «Виховання моральної культури дошкільників як основи формування особистості» звернулася Софія Чорна; Ірина Сосна досліджує «Особливості навчально-пізнавальної діяльності дітей старшого дошкільного віку»; Мар'яна Ясінська описує процес «Впровадження технології едьютейменту в навчальну та ігрову діяльність дітей передшкільного віку». «Інтелектуальний та особистісний розвиток дитини раннього

віку у предметній діяльності» – тематика виступу Юлії Якимчук. У цій же секції виступили студенти бакалаврату: Аліна Буян запропонувала тему «Соціалізація дітей старшого дошкільного віку засобами комунікації дитячого співтовариства», а Олександр Сичов аналізував «Продуктивні види діяльності як спосіб творчого розвитку учнів».

Продуктивною за результатами та багатовекторною за змістовим наповненням була робота секції інформаційної діяльності та технологій. Право першими оприлюднити свої презентаційні доповіді отримали представники інших вищих закладів освіти, насамперед Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного. Зокрема, кандидати технічних наук, доценти Вадим Гулевський та Юлія Постол і студентки бакалаврату Вікторія Мигуля та Єлизавета Абаджян доповіли про «Перспективи технології очищення повітря від пилу» і про «Утилізацію тепла стічних вод». Магістрант Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка Сергій Дуванов досліджував «Використання мобільних застосунків при вивченні хімії», а студентка бакалаврату Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди Дарина Холодова – «Використання інтерактивних технологій у навчанні граматичного матеріалу в середній школі в умовах дистанційної освіти».

Активно в цій секції працювали наші молоді науковці, аспіранти, магістранти і студенти бакалаврату. Магістрант Микола Коздо під науковим керівництвом кандидата педагогічних наук, доцента Марії Олексюк підготував дослідження «Розвиток творчих здібностей учнів на уроках трудового навчання засобами народної іграшки». Під її ж керівництвом Тетяна Носаровська готувала наукове повідомлення «Національно-патріотичне виховання на уроках технологій у 5–6 класах як невід'ємна складова освітнього процесу», а Анастасія Швороб – «Проектно-технологічна діяльність учнів на уроках трудового навчання у процесі вивчення технології вишивки». В цьому ж тематичному напрямку працював магістрант Іван Гарматюк (науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент Олександр Омельчук): він доповідав про «Проектну діяльність учнів у процесі використання технології електротехнічних робіт у 8 класі». Під тим же науковим керівництвом магістрант Сергій Проців висвітлював «Значення мобільних технологій у технологічній освітній галузі».

Магістранти Володимир Остапчук і Назарій Панчук презентували тематичне дослідження «Фахова підготовка майбутнього вчителя трудового навчання з використанням інформаційних технологій» (науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент Степан Шабага). Викладач нашого Фахового коледжу Сергій Колісецький оприлюднив актуальну наукову розвідку «SMM як важлива складова маркетингової комунікації бренду». Аспірант Сергій Постумент характеризував «Методичні аспекти використання цифрових засобів у практичній підготовці майбутніх учителів технологій». «Проектна діяльність учнів у процесі використання технологій художньої обробки матеріалів у 6 класі» – тематика виступу магістранта Вадима Бойка. Його колега Юрій Заніж говорив про «Ефективність використання ігрових форм навчання в гуртковій роботі». Дмитро Зданевич звернувся до теми «Проектні технології як компонент інноваційної діяльності», а Роман Іванюк визначав «Зміст конструкторсько-технологічної

діяльності старшокласників на уроках технологій». Методичну проблему «Особливості застосування віртуальних екскурсій на уроках трудового навчання в умовах дистанційної освіти» вирішував магістрант Олег Миколай, а його колега Роман Сухоменюк висвітлював «Інформаційні технології як засіб формування ініціативності та підприємливості учнів Нової української школи». Магістранта Андрія Паламара зацікавили «Особливості організації занять за спеціалізацією «Основи дизайну» у старших класах».

Як і в інших секціях, у секції біології та екології першою слово надали представниці іншого регіону України – магістрантки Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка Оксани Гурської, яка запропонувала увазі учасників конференції тему «Реалізація навчальних проектів екологічної тематики під час вивчення хімії у старшій школі». Екологічній проблематиці присвятили свої виступи магістрантка Анастасія Баран, яка висвітлювала «Формування екологічно доцільної поведінки в учнів 5 класу під час вивчення курсу «Пізнаємо природу», та її колега Анастасія Мазур темою «Удосконалення форм і методів екологічного виховання учнів під час вивчення біології та екології». Студент бакалаврату Роман Галас висвітлював «Екологічні підходи щодо відновлення та використання лісових ресурсів». До екологічних аспектів збереження лісових масивів України звернулися й інші молоді науковці. Зокрема, Оксана Луцик характеризує «Методи дослідження стану лісових екосистем», а Людмила Кременович – «Стан лісових екосистем Львівської області».

В частині виступів загальнобіологічна та екологічна проблематики були поєднані. Так, магістрантка Галина Бездушко обрала тему «Методика реалізації завдань політехнічної освіти під час вивчення біології та екології в 11 класі», Людмила Казмірук – «Організація проектної діяльності під час вивчення біології та екології в 11 класі», а Ірина Залушинська – «Формування ціннісного ставлення до природи в учнів 10–11 класів під час вивчення біології та екології». Конкретні методичні питання «Біологічні та екологічні поняття під час вивчення теми «Адаптація» в 11 класі» розробляє Семен Шмідт, а «Формування навичок біотичної поведінки старшокласників методами проектного навчання» – магістрантка Тетяна Наконечна. Ірина Копитчак зупинилася на темі «Використання компетентісно орієнтованих завдань на уроках біології та екології з метою формування пізнавальних інтересів учнів 10–11 класів».

Актуальну тематику «Використання інноваційних оздоровчих технологій в освітньому процесі» висвітлювала магістрантка Діана Берлінець. До конкретної методичної проблематики «Методика використання ситуаційних задач і вправ під час вивчення біології в старшій школі з метою формування критичного мислення школярів» звернулася Лілія Яцюк. Увагу Серафима Гиринковича привернула конкретна методична проблема «Впровадження STEM-освіти під час вивчення теми «Спадковість і мінливість» на уроках біології в 10 класі». Студентки бакалаврату Марія Гузовата і Валентина Кочубей під науковим керівництвом кандидата сільськогосподарських наук, доцента Олени Тригуби визначали «Роль бобових культур у сучасному землеробстві».

Магістрантка Рівненського державного гуманітарного університету Марія Микосяччик доповіла «Релігійне життя Німеччини часів Третього Рейху» розпочала студійне засідання секції літературознавства, історії та мистецтва. До конкретної історико-аналітичної проблематики звернувся викладач Фахового коледжу нашої академії Олександр Повар: він здійснив порівняльну характеристику «Колективізації в Радянській Україні на початку 1930-их років та на Західноукраїнських землях у 1940–1950-их роках». Історико-педагогічну тематику «Професійна підготовка майбутніх вихователів у Чернівецькій державній жіночій учительській семінарії наприкінці XIX – початку XX століття» аналізувала магістрантка Соломія Ратушна. «Педагогічні умови виховання національно-патріотичної самосвідомості учнів на уроках музичного мистецтва» визначала Адріана Білик, а Світлана Гвоздинська – «Методичні аспекти вивчення дитячих оповідань Володимира Винниченка у закладах загальної середньої освіти». Цікаве дослідження «Кременець у фольклорі та художній літературі» оприлюднив Андрій Бурма.

Магістрант нашої академії Тарас Гіль характеризував «Види парентального дискурсу», а Вікторія Курач – «Використання автентичного пісенного матеріалу у формуванні іншомовної компетентності учнів 10–11 класів». Іванна Драчук висвітлювала «Нові методологічні напрацювання в галузі «вінгранознавства», а Олена Дячук – «Особливості сугестивної лірики». Оригінальною була тематика виступів магістрантів Оксани Слюсарчук і Андрія Швиднюка: перша говорила про «Дискурс сіблінгів в українському фольклорі та художній літературі як рецепцію аксіологічних маркерів родинного виховання», а другий аналізував проблему «Бестіарне як віддзеркалення антропоморфного: моральне виховання засобами літератури».

За матеріалами VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Litteris et artibus: нові горизонти» буде опубліковано Збірник наукових праць молодих дослідників-аналітиків.

ЄВРОПЕЙСЬКА РОДИНА ШКІЛ ІМ.ЮЛІУША СЛОВАЦЬКОГО: ЗУСТРІЧ XXXVI

Анатолій БАГНЮК, головний редактор «Замку»

Ідея зустрічі молоді та вчителів шкіл ім.Юліуша Словацького зародилася 6 травня 1984 року у Вроцлаві. Тоді з нагоди відкриття пам'ятника поету до Вроцлава запросили представників усіх шкіл, які носять його ім'я. Відтоді вчителі цих освітніх закладів вирішили зустрічатися регулярно. Головним ініціатором зльотів та «батьком Родина» був Анджей Круль, у минулому - учитель польської мови 1-ї середньої школи ім.Ю.Словацького в Хожуві.

Метою Зльоту є популяризація знань про життя і творчість польського поета, пробудження мистецької чутливості, пізнання культури та історії «малих батьківщин».

Цьогоріч делегація Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка у складі ректора, професора Афанасія Ломаковича, проректора зі стратегічного планування та наукової роботи, професора Миколи Курача, студентки III курсу спеціальності «Музичне мистецтво» Фахового коледжу та першокурсниці спеціальності «Польська, англійська мови та зарубіжна література» академії Інни Воронко зі своєю наставницею, викладачем кафедри мистецьких дисциплін Оксаною Дедю з дружиним візитом відвідала польське містечко Кельце, де в 6-му ліцеї проходив 36-й Зліт Європейської Родина Шкіл ім.Юліуша Словацького. До Кель-

це приїхали гості з України, Чехії та Польщі.

Під час урочистого відкриття 36-ї зустрічі ЄРШ гостей привітав віце-президент Кельце Марцін Хлодніккі. Учасники Зльоту мали змогу послухати літературну доповідь наукового керівника ЄРШ, доктора філософії, професора Єви Ясколової та лекцію професора Збігнева Тшасковського про

па учнів 6-го ліцею під керівництвом Едіти Роман і актора та режисера театру TeTeTeT у Кельце Мирослава Белінського показали виставу за мотивами поеми Юліуша Словацького «Беньовський».

Важливою частиною щорічних зустрічей шкіл під назвою «Словаки» є конкурси, під час яких учасники продемонстрували свої знання про життя і творчість Словацького, а також здійснити художню інтерпретацію творів поета.

Наша юна учасниця Інна Воронко розповіла про себе, свій навчальний заклад, зачитала польський вірш Юліуша Словацького «Матка до сина», а також виконала українську народну пісню «Ой у гаю, при Дунаю», ліричний вальс незабутньої Квітки Цісик «Де ти тепер» та польську пісню «Nic dwa razy».

На завершення виступів у виконанні подружжя Оксани та Сергія Дедю прозвучали українські народні пісні «Стоїть гора високая», «Тихо над річкою» та знаменитий «Testament mój» Ю.Словацького.

Представники нашої Альма-матер, професори Афанасій Ломакович і Микола Курач, подарували директору ліцею-господаря Катажині Цедро вишиту бісером символічну картину «Дві сестри» у знак глибокої вдячності за допомогу всьому польському народові та за багаторічну творчу співпрацю між освітніми закладами наших дружніх країн - малої та великої батьківщини Юліуша Словацького.

творчість Юліуша Словацького.

Вечір був часом унікальних театральних вражень. Гру-

па учнів 6-го ліцею під керівництвом Едіти Роман і актора та режисера театру TeTeTeT у Кельце Мирослава Белінського показали виставу за мотивами поеми Юліуша Словацького «Беньовський».

НОВІ ЗНАННЯ – НОВІ МОЖЛИВОСТІ

Ольга ДУХ, кандидат біологічних наук

У рамках освітнього проєкту BOOST in Ukraine - Erasmus+ науковці Кременецької

та Академії прикладних наук в Ельблонгу (м.Ельблонг, Польща) учасники отримали знання, які відкривають нові можливості.

У перший день зустрічі українських партнерів, що прибули до Копера - одного з найкрасивіших міст Словенії - вітали представники творчого словенського колективу Сільва Братож, Соня Рутар, Андрея Кланчар, Алесь Овен, Станко Релс на факультеті освіти Універза. Після зустрічі обговорювали цілі, цілі, структуру та очікування проєкту з його міжнародним координатором Олександром Головко.

День був насичений інформаційними лекціями від словенських колег Соні Рутар та Андрея Кланчар про студентоцентричне змішане навчання та цифрові компетентності викладачів вищої освіти. До питань, які обговорюються, увійшли бачення, місія та стратегія університету; розробка нової структури навчальної програми курсу; поєднання знань, практики та рефлексії у навчанні та навчанні; стандарти дизайну електронних класів. У другій частині дня Оксана Рудич та Наталія Нерцовська України поділилися досвідом участі в проєктах Erasmus+ та використання сугестопедії в контексті студентоцентричного підходу у викладанні іноземної мови.

Разом з нашими фахівцями учасниками навчання були колеги з українських ЗВО: Мукачівського державного університету, Ізмайльського державного гуманітарного університету, Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка, Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького та Донбаської національної академії будівництва і архітектури, кожен з яких - це енергія, досвід та мотивація.

Завдяки наставникам із Приморського університету (м.Копер, Словенія), Тартуського університету (м.Тарту, Естонія)

та Академії прикладних наук в Ельблонгу (м.Ельблонг, Польща) учасники отримали знання, які відкривають нові можливості.

Третій день виявився одним з найефективніших робочих днів візиту до Словенії: були захоплюючі лекції Ані Пірих, Сільви Бра-

тож та Шарлота Годнич Вічич з Університету Приморська Універза На Приморском, Томи Доленц та Аріела Герчек з академічної та дослідницької мережі Словенія (ARNES) та плідна групова робота, після якої відкрилися знання для проєктування діяльності МООС; створення віртуального середовища та організації віртуальної мобільності студентів; розробки курсу з точки зору діяльності та визначення, чи працює ARNES. До речі, були раді привітати наших польських партнерів Ілона Двоячка та Дорота Зарек з Університету прикладних наук в Ельбблзі. Всі наші очікування були виправдані.

Четвертого дня, незважаючи на сильний дощ, учасники навчання старанно працювали з Доротою Зарек (Польща), Олександром Головко (Естонія) та Кармен Дрлич (Словенія), обговорюючи використання цифрових інструментів у викладанні математики (GeoGebra); індивідуальні звіти про подорожі в проєктах Erasmus+; цифрову рівність у вищій освіті; розробку стратегічного плану університету. Команда України у складі Аліни Маслової, Олександра Павленка, Тетяна Сіроштан презентувала досвід використання студентоцен-

тричного підходу в університеті. Ідеальне завершення дня - джазовий концерт квартету Karosi Julia

Протягом першої частини завершального дня обговорювали педагогічний та методичний супровід педагогів зі Станько Пельцем. Учасники семінару практикували додавання нових занять на своїй платформі Moodle; навчилися користуватися активністю H5P від банку контенту Moodle; поділилися досвідом використання платформ Moodle різних партнерів-університетів зі Словенії, Естонії та України. У другій частині дня всі партнери проєкту BOOST зустрілися у змішаному форматі, щоб спланувати роботу на наступні пів року.

Наступним нашим кроком буде передача власного досвіду впровадження кращих європейських практик студентоцентричного підходу в професійну діяльність.

Ну і звісно, що будь-яке зростання і розвиток неможливі без підтримки колег із рідної Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Як завжди, особлива подяка ЗСУ за можливість жити, працювати і навчатися.

ТУРБУЄМОСЬ ПРО ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я

Тетяна НОВАК, кандидат педагогічних наук

З початком повномасштабної війни перед українцями постало безліч нових викликів і випробувань. Одна із цих непростих проблем – це наслідки війни для психічного здоров'я людини. Як продемонструвало дослідження від компанії «Градус», проведене влітку 2022 року, понад 70% українців відчувають стрес або сильну знервованість.

Саме для того, щоб подолати цей виклик, першою леді України Оленою Зеленською було ініційовано започаткування Національної програми психічного здоров'я та психосоціальної підтримки. Мета програми – створити власну, українську модель системи психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, яка вбере найкращі світові й вітчизняні практики. Серед завдань – побудувати ефективну систему якісних і доступних послуг із психічного здоров'я, щоб ними міг скористатися кожен, хто їх потребує.

Розробку та впровадження програми координує Міністерство охорони здоров'я в тісній взаємодії з українськими та міжнародними фахівцями. Ініціатива реалізується за підтримки Всесвітньої організації охорони здоров'я.

У рамках цього проєкту і з нагоди Всесвітнього дня психічного здоров'я для студентів спеціальностей Кременецький ОГПА ім. Тараса Шевченка завдя-

ки зусиллям науковців кафедри психології і соціальної роботи відбувся тематичний воркшоп «Ментальне здоров'я в сучасних умовах: шляхи його збереження». Його організатором виступила завідувач кафедри, кандидат педагогічних наук, доцент Тетяна Новак, яка підняла актуальну проблему «Стрес та тривога, як вберегти своє ментальне здоров'я?».

До продовження і практичного розгортання цієї непростої теми долучилися кандидати психологічних наук Юлія Тимош та Юлія Мельник. Для здобувачів вищої

освіти I–IV курсів спеціальностей «Психологія», «Соціальна робота», «Дошкільна освіта», «Початкова освіта» вони підготували тематичну презентацію та запропонували практичні технології виходу зі стресових ситуацій.

Частиною Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?» також стала інтерактивна освітня виставка-україно-швейцарський проєкт, що спрямований на активізацію спілкування й обміну знаннями й думками щодо широкого кола питань психічного здоров'я і навчає молодь дбати про власне психічне здоров'я. Її провели досвідчені фахівці, сертифіковані фасилітаторки Тетяна Новак та рівнянки Надія Карпюк і Наталія Шиманська.

Виставка складається із шести «станцій», розташованих по колу, які учасники по черзі проходять з ведучими-фасилітаторами. Кожна станція присвячена одній із підтем, серед яких – вплив булінгу на психічне здоров'я, єдність психічного та фізичного здоров'я, стереотипи навколо сфери психічного здоров'я тощо.

Студенти дізналися про технологію проведення виставки. Відбувся цікавий обмін думками, де не було правильних чи неправильних відповідей на запитання, бо думки кожного учасника була важливою.

Мета проєкту – показати молоді нескладні способи та техніки, за допомогою яких можна подбати про свій фізичний і психоемоційний стан або ж звернутися до зовнішніх ресурсів допомоги.

ЩОБ ЗАЛИШИТИ ВІЧНИЙ СЛІД...

Маріанна ЯРОЩУК, кандидат психологічних наук

У Кременецькій гуманітарно-педагогічній академії ім. Тараса Шевченка пройшли Кременецькі читання, присвячені 105-річчю з дня народження педагога, публіциста, письменника та поета Василя Сухомлинського. Ініціаторами заходу стали кандидати педагогічних наук, доценти кафедри педагогіки, дошкільної та початкової освіти Любов Кравець і кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Маріанна Ярошук. Читання відбулися з участю науково-педагогічних працівників, представників бібліотеки, студентів академії та наймолодших учасників – школярів.

Про «Патріотичне виховання старших дошкільників» говорили Світлана Банько – магістранта спеціальності «Початкова освіта», та Юлія Мартинюк – дрогокурсниця спеціальності «Початкова освіта». Кандидат педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, дошкільної та початкової освіти Олександр Безносок зупинився на питанні «Актуальність ідей В.О.Сухомлинського у контексті завдань Нової української школи». «Використання спадщини Василя Сухомлинського у моральному вихованні дітей» стало предметом виступу четвертокурсниці спеціальності «Початкова освіта» Анастасії Білик. Теми «Василь Сухомлинський для наймолодших школярів» торкнувся кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та літератури та методик їх навчання Олег Василюшин. Про Василя Сухомлинського – педагога-патріота України повідала четвертокурсниця спеціальності «Українська мова і література» Ірина Вітичук. Студентка другого курсу спеціальності «Біологія» Марія Гузовата здійснила акцент на «Втіленні ідей В.О.Сухомлинського у систему позашкільної освіти: виховання ідей у природі «просто неба», «школа радості», «материнський сад»».

Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, дошкільної та початкової освіти Оксана Доманюк зацікавила «Ідеями В.Сухомлинського у підготовці вихователів закладів дошкільної освіти», а кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри мистецьких дисциплін та методик їх навчання Ліна Ільчук розкрила близьку їй тему «Внесок Василя Сухомлинського у розвиток музичного сприймання школярів». Особливою актуальністю відзначений виступ кандидата педагогічних наук, доцента кафедри педагогіки, дошкільної та

початкової освіти Любові Кравець «Василь Сухомлинський у діалозі із сучасністю. Особистісно професійний розвиток педагога у вимірах сьогодення».

До процесу «Виховання любові до Батьківщини у педагогічній спадщині В.Сухомлинського» торкнулася студентка IV курсу спеціальності «Початкова освіта»

доктор історичних наук, професор Ірина Скальська охарактеризувала «Педагогічні ідеї Василя Сухомлинського в сучасному освітньому контексті». Над питанням «Формування почуття гідності у дітей дошкільного віку» працювала дрогокурсниця спеціальності «Початкова освіта» Вікторія Седініна.

Бібліотекар Ольга Ставінська визначила «Роль шкільної бібліотеки у формуванні інтересу до читання у творчій спадщині В.О.Сухомлинського», «Ідеї В.О. Сухомлинського про формування соціальної успішної особистості» присвятила свій виступ кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології і соціальної роботи Юлія Тимош, «Сутності екологічної компетентності та особливостям її формування у майбутнього учителя природничих дисциплін» – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри біології, екології та методики їх навчання Олена Тригуба.

«Миротворчі ідеї у творчості В. Сухомлинського» розглянула майбутній учитель української мови і літератури та історії Ольга Ониськів. Цікаву розвідку «Від кохання до сім'ї (за книгою В. Сухомлинського «Книга про кохання. Листи для дочки»). Чим вчитель з українського села прославився на весь світ: історія Василя Сухомлинського» підготувала четвертокурсниця спеціальності «Англійська мова та література» Надія Пашко.

Проблему «Формування творчої особистості майбутнього учителя Нової української школи: актуалізація ідей В.О.Сухомлинського» підняла Ірина Ониськів – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, дошкільної та початкової освіти академії. Ролі «Вчителя як світоча в інтелектуальному житті школяра (за В.Сухомлинським)» присвятила виступ Оксана Швець – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, дошкільної та початкової освіти. На актуальному питанні «Захисту психічного здоров'я учасників освітнього процесу в умовах війни та повоєнного часу» наголосила кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології і соціальної роботи Маріанна Ярошук.

На завершення Читань виступила юна гостя заходу Даринка Фокина з оповіданням Василя Сухомлинського «А вона усміхається...» – і цим підняла настрій дорослим та на хвилинку повернула їх від серйозної науки, тривожних проблем та роздумів у гармонійний світ невичерпної душевної Любові Великого Українського Педагога.

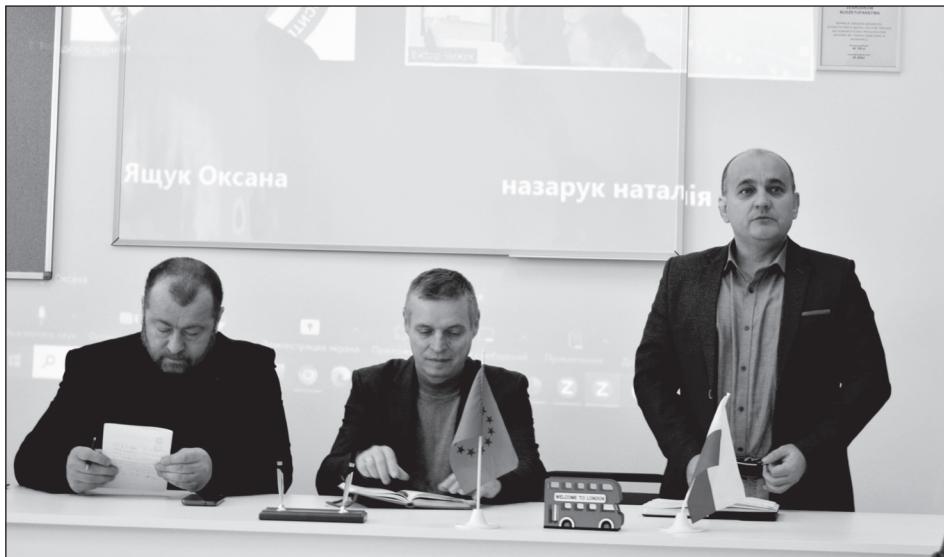
Всеосяжна, багатоаспектна науково-педагогічна і творча спадщина В.Сухомлинського з роками не втрачає своєї актуальності. І кожен повинен пам'ятати його слова як власне життєве кредо: «Людина народжується на світ не для того, щоб зникнути безвісною пилінкою. Людина народжується, щоб лишити по собі слід вічний».

УВАГА – МЕДИКО-БІОЛОГІЧНОМУ АСПЕКТУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Віктор ГОЛУБ, завідувач кафедри теорії та методики фізичного виховання

На базі Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка у співпраці наших науково-педагогічних працівників із науковцями-фахівцями з фізичного виховання та спорту Луцького національного технічного університету проведено IX Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Медико-біологічні проблеми фізичного виховання різних груп населення». Організаційний комітет наукового форуму очолював док-

тор педагогічних наук, проректор з наукової роботи нашої академії, професор Микола Курач. Співголовами Оргкомітету конференції виступали кандидат наук з фізичного виховання та спорту, завідувач кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я Луцького національного технічного університету, доцент Володимир Ковальчук, кандидат біологічних наук, професор кафедри теорії та методики фізичного виховання Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка, професор Віктор Чижик, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, завідувач кафедри теорії та методики фізичного виховання нашої академії, доцент Віктор Голуб.

До складу робочої групи, яка вирішувала конкретні організаційні питання підготовки та проведення конференції від Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка входили кандидат психологічних наук, проректор з навчальної роботи, доцент Марія Боднар, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, декан факультету фізичного виховання, біології та психології, доцент Олександр Бережанський, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри теоретико-біологічних основ фізичного виховання, доцент Микола Божик, кандидат біологічних наук, професор кафедри теоретико-біологічних основ фізичного виховання Олена Довгань, старший викладач кафедри теорії та методики фізичного виховання Василь Довгаль, асистент кафедри теоретико-біологічних основ фізичного виховання Олександр Гурковський. Луцький національний технічний університет в Оргкомітеті представляли кандидат наук з фізичного виховання та спорту, завідувач кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я, доцент Володимир Ковальчук, кандидат технічних наук, декан факультету цифрових, освітніх та соціальних технологій, доцент Галина Герасимчук, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я Сергій Савчук і асистент цієї ж кафедри Оксана Лахай.

Окрім науково-педагогічних працівників Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка і Луцького національного технічного університету участь в роботі наукового дійства фахівців фізичної культури і спорту брали науковці Національного університету України з фізичного виховання і спорту та Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова.

Учасників IX Всеукраїнської науково-практичної конференції «Медико-біологічні проблеми фізичного виховання різних груп населення», що проходила у змішаному режимі (офлайн- і онлайн-режимах), вітали голова Оргкомітету конференції, доктор педагогічних наук, проректор з наукової роботи Кременецької гуманітарно-педагогічної академії, професор

нення та сьогодення просвітницької організації «Пласт» – тема доповіді, яку під науковим керівництвом професора кафедри теоретико-біологічних основ фізичного виховання нашої академії Олени Довгань підготувала магістрантка спеціальності «Фізичне виховання» Катерина Плечінь. «Наукові дослідження у вищих навчальних закладах в сучасних умовах» характеризував доктор медичних наук, завідувач кафедри біології Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, професор Олександр Плиська. Над темою «Освітній процес в галузі фізичної культури і спорту на досвіді Університету короля Сауда м. Ер-Ріяд (Саудівська Аравія)» працювала асистентка кафедри фізичної культури, спорту та здоров'я Луцького національного технічного університету, майстер спорту України міжнародного класу з кікбоксингу, аспірантка Анастасія Коновальчук. Наші науковці, професор кафедри теорії та методики фізичного виховання Віктор Чижик і старший викладач цієї ж кафедри Василь Довгаль доповідали за темою «Корекція морфофункціонального розвитку і фізичної підготовленості у підлітків із затримкою психічного розвитку».

Основними формами наукового дискурсу науковців-фахівців фізичного виховання та спорту на секційних засіданнях стали аналітичні фахові повідомлення, дискусії, обговорення традиційних та інноваційних теоретико-методичних і практичних проблем фізичного виховання та спорту як важливих факторів збереження здоров'я різних категорій громадян і груп населення з метою забезпечення їх активної участі в соціальних процесах. Функції модераторів секційних засідань виконували завідувач кафедри теоретико-біологічних основ фізичного виховання нашої академії, доцент Микола Божик і завідувач кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я Луцького національного технічного університету, доцент Володимир Ковальчук.

На завершення IX Всеукраїнської науково-практичної конференції «Медико-біологічні проблеми фізичного виховання різних груп населення» для її учасників було проведено майстер-клас із волейболу (двостороння гра), який підготували кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри фізичної культури, спорту та здоров'я Луцького національного технічного університету Анна Іванова та заслужений працівник фізичної культури і спорту України, доцент кафедри теоретико-біологічних основ фізичного виховання Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка Володимир Прокопович.

Микола Курач, кандидат технічних наук, декан факультету цифрових, освітніх та соціальних технологій Луцького національного технічного університету, доцент Галина Герасимчук, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, доцент Андрій Огнистий.

Модераторами пленарного засідання виступили науково-педагогічні працівники факультету фізичного виховання, біології та психології нашої академії професор Віктор Чижик і доцент Віктор Голуб. Учасники цієї частини наукової конференції заслухали доповідь «Механізми реакції на стрес у юних борців», яку презентував доктор біологічних наук, завідувач кафедри спортивних єдиноборств та силових видів спорту Національного університету України з фізичного виховання і спорту, професор-дослідник Інституту психології Німецького університету спорту в м. Кельн, професор Георгій Коробейников. «Історія виник-

ДО ПРОБЛЕМ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Оксана Доманюк, кандидат педагогічних наук, доцент

У Житомирському державному університеті імені Івана Франка відбулась Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Актуальні проблеми початкової освіти: теорія і практика».

Співорганізаторами та активними учасниками наукового форуму стали науковці кафедри педагогіки, дошкільної та початкової освіти нашої Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка.

Мета коференції - обговорення стратегічних проблем модернізації початкової освіти в контексті становлення Нової української школи.

Пленарне засідання було надзвичайно цікавим та інформативним, доповіді високоповажних спікерів викликали жваві дискусії.

Серед наших доповідачів були кандидат педагогічних наук, декан факультету дошкільної та початкової освіти, історії та мистецтв, доцент кафедри педагогіки, дошкільної та початкової освіти Людмила Врочинська з темою «Особливості фахової підготовки майбутніх вихователів ЗДО до реалізації принципу наступності в процесі формування готовності старших дошкільників до навчання в НУШ» та кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки, дошкільної та початкової освіти, доцент Тетяна Фасолько з темою «Діяльнісний підхід як основа організованого освітнього процесу в НУШ».

Під час студійних засідань обговорювались такі тематичні напрями: «Теоретико-методологічні засади розвитку початкової освіти в Україні», «Дидактика Нової української школи», «Професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів для роботи в НУШ: сучасні виклики», «Наступність дошкільної та початкової освіти», «Підвищення рівня професійної компетентності вчителя».

Науково-педагогічні працівники кафедри педагогіки, дошкільної та початкової освіти нашої академії представили такі доповіді:

«Педагогічні умови організації інтерактивної взаємодії вчителя з учнями в НУШ» (Ірина Оніщук, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри), «Сучасні моделі партнерства ЗДО, початкової школи та батьків» (Любов Кравець, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри, доцент),

«STEM-освіта у позакласній та позашкільній роботі» (Наталія Приймас, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри, доцент),

«Сучасні виклики в формуванні цифрової компетентності майбутніх учителів початкових класів у контексті курсу «Я досліджую світ»» (Оксана Швець, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри, доцент),

«Використання цікавого дидактичного матеріалу у формуванні математичної компетентності дітей дошкільного і молодшого шкільного віку» (Оксана Доманюк, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри, доцент), «Використання технології проектного навчання у початковій школі» (Вікторія Павелко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри, доцент),

«Геокешинг як засіб розвитку дослідницьких умінь дітей молодшого шкільного віку» (Вікторія Легін, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри).

Висловлюємо щирі вдячності організаторам, спікерам та всім учасникам.

Особлива подяка - Шансовій Тетяні Ігорівні, доктору педагогічних наук, доценту, завідувачці кафедри початкової освіти та культури фахової мови Житомирського державного університету імені Івана Франка за високопрофесійне модерування та забезпечення емоційного комфорту учасників.

ТЕХНОЛОГІЧНІ ДИСЦИПЛІНИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Ірина ЦІСАРУК,
кандидат педагогічних наук

Всеукраїнська науково-практична конференція «Розвиток технологічної освітньої галузі в руслі Нової української школи», що проходила на базі кафедри теорії та методики технологічної освіти Полтавського національного університету імені В.Г.Короленка, відзначалася широким представництвом: серед її учасників, окрім університету-господаря цього науково-методичного форуму, – Дрогобицький ДПУ імені Івана Франка, Полтавська академія неперервної освіти імені М.В.Остроградського, Вінницький ДПУ імені Михайла Коцюбинського, Уманський ДПУ імені Павла Тичини, Український ДУ імені Михайла Драгоманова, Тернопільський НПУ імені Володимира Гнатюка, Кременецька гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка, Красноградський педагогічний коледж Харківської гуманітарно-педагогічної академії, Покровський педагогічний коледж, Всеукраїнська асоціація наукових і практичних працівників технологічної освіти, Міжнародна благодійна організація «Лідер якості».

Організаційний комітет конференції очолювала доктор педагогічних наук, член-кореспондент НАПН України, ректор Полтавського НПУ імені В.Г.Короленка, професор Марина Гриньова. Нашу академію серед співорганізаторів конференції представляв доктор педагогічних наук, проректор із стратегічного планування та наукової роботи, професор Микола Курач.

Науково-практична конференція працювала у пленарному та секційному форматах.

Учасників пленарного засідання вітали члени ректорату Університету-господаря – член-кореспондент НАПН України, ректор, професор Марина Гриньова, проректор з наукової роботи, професор Василь Фазан, декан факультету технологій та дизайну, доцент Юлія Срібна. Модератором пленарного засідання виступив доктор педагогічних наук, завідувач кафедри теорії та методики технологічної освіти, професор Андрій Цина.

Тематика секційних засідань включала комплекс важливих теоретичних і практичних питань і проблем технологічної освіти: «Теорія і практика реформування Нової української школи», «Продуктування інноваційних ідей та цінностей в умовах сучасної освітньої практики», «Інноваційні досягнення у сфері технологічної освітньої галузі», «Пропаганда цінностей вітчизняної технологічної освіти засобами просвітницької комунікації», «Регіональні проблеми та перспективи сучасної технологічної освіти», «Творчий внесок наукових шкіл, учених та працівників шкіл у розвиток сучасної технологічної освіти».

Напрямок, зміст і характер пленарних дискусій доповнюють «Перспективи сучасної технологічної освіти в освітньому процесі Нової української школи» визначила ректор Університету, професор Марина Гриньова. Анонсована проблематика знайшла своє відображення в доповідях «Профільна середня освіта: сучасне бачення для Нової української школи» (Андрій Терещук, Уманський ДПУ імені Павла Тичини), «Методичні засади вивчення навчального предмета «Технології» в базовій середній освіті» (Тетяна Мача, Інститут педагогіки НАПН України), «Формування соціальної компетенції учнів на уроках трудового навчання засобами командної роботи» (Олександр Коберник, Уманський ДПУ імені Павла Тичини).

Змістову тематику наукового дискурсу доповнили доповіді «Стандарти підготовки докторів філософії зі спеціальності «Трудове навчання та технології» (Микола Корець, УДУ імені Михайла Драгоманова), «Сучасні освітні практики в контексті реалізації завдань Нової української школи» (Ірина Андрощук, Хмельницький НУ), «Деструктивні інники, що перешкоджають оновленню системи професійної підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій» (Леонід Оршанський, Дрогобицький ДПУ імені Івана Франка), «Внесок спеціальної дослідницької групи у розвиток проектування: від ідеї – до впровадження» (Зоя Резніченко, Полтавський ІППО імені

М.В.Остроградського).

Вагоме науково-методологічне навантаження і практичне науково-методичне значення мали оприлюднені наукові дослідження «Аналіз навчальних програм і посібників у Новій українській школі» (Євген Кулик, Полтавський НПУ імені В.Г.Короленка), «Актуальні методики та підходи до інтеграції основ дизайну в навчальний процес майбутніх педагогів» (Юлія Срібна, Полтавський НПУ імені В.Г.Короленка), «Проблеми географічної компетентності вчителів технологій в освітньому процесі Нової української школи» (Ірина Голіад, Інститут модернізації змісту освіти МОН України), «Формування готовності майбутніх фахівців технологічної освіти до професійної діяльності засобами цифрових технологій» (Ігор Гевко, Тернопільський НПУ імені Володимира Гнатюка), «Технологічна освіта в Україні: виклики воєнного часу» (Віра Курок, Глухівський НПУ імені Олександра Довженка), «Сучасні підходи до викладання предмета «Технології» в контексті Нової української школи» (Тетяна Куратнік, Ліцей №14 «Здоров'я», м.Полтава).

Особливу зацікавленість викликали аналітичні повідомлення «Приховані проблеми технологічної освіти в екстремальних умовах» (Володимир Стещенко, Донбаський ДПУ, м.Слов'янськ), «Організаційно-методичне забезпечення моніторингу навчальних досягнень учнів 5–9 класів із трудового навчання» (Лариса Лисенко, Кибинська гімназія, Полтавської області), «Використання штучного інтелекту при підготовці учнівських дослідницьких проектів» (Валерій Биков, Мала академія наук

методичні пошук Микола Горпинюк («Сучасні техніки художньої обробки матеріалів на уроках технології в Новій українській школі»).

Від аспірантів тематичну естафету прийняли магістранти Юлія Філюк («Організація проектно-технологічної діяльності здобувачів освіти в умовах Нової української школи»), Роман Сухоменюк («Формування ініціативності та підприємливості учнів на уроках технологій в Новій українській школі»), Олександр Несольоний («Формування ключової компетентності «Спілкування іноземними мовами» на уроках технологій в Новій українській школі»), Іван Савчин («Обізнаність та самовираження у сфері культури як одна із ключових компетентностей учня Нової української школи») і Вікторія Курач («Новітні підходи до формування іншомовної комунікації в учнів на заняттях технологій в умовах Нової української школи»).

Наше представництво було найчисельнішим у секції «Продуктування інноваційних ідей та цінностей в умовах сучасної освітньої практики», де наші науковці оприлюднили дванадцять науково-методичних доповідей згаданої тематичної спрямованості. Доцент кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій Марія Олексюк розкрила «Особливості використання традиційних та інноваційних педагогічних технологій в освітньому процесі», а доцент Олександр Омельчук спільно з магістрантами Ммирославою Крисевич і Тамарою Наконечною – «Особливості викладання уроків технологій в інклюзивних класах за допомогою інтерактивних методів».

Методики

«Використання

«STAND WITH UKRAINE»

Таку назву носив онлайн вебінар для викладачів англійської мови, організований International House World Organisation до Дня учителя.

Науковці кафедри іноземних мов і методик їх навчання КОГПА ім. Тараса Шевченка були учасниками цього заходу.

International House – це глобальна мережа навчальних центрів англійської мови з багаторічним досвідом викладання та підготовки викладачів англійської мови в усьому світі. Один з їхніх підходів полягає в тому, щоб постійно вдосконалювати та модернізувати методики викладання англійської мови.

Вебінар «Stand with Ukraine» був спрямований на знайомство з новітніми підходами та інструментами, які можуть допомогти викладачам англійської мови покращити якість занять та зробити навчання більш ефективним.

Учасники мали можливість дізнатися про такі зміни та інновації, як використання технологій та медіаресурсів в аудиторії, інтегрованих навчальних підходів, зміна підходів до тестування та оцінювання студентів.

учнівсько молоді, м.Полтава), «Запобігання освітнім втратам при викладанні технологій (трудового навчання) в умовах воєнного стану» (Олександр Тимчук, Полтавська АНО імені М.В.Остроградського), «Особливості використання педагогічної діагностики як складової компетентності майбутнього фахівця» (Леонід Савченко, Криворізький ДПУ), «Використання електронного робочого зошита на уроках трудового навчання (технологій)» (Світлана Дзюба, Покровський педагогічний коледж), «Діяльність наукових шкіл з технологічної освіти: історія та сучасність» (Валентина Титаренко, Полтавський НПУ імені В.Г.Короленка), «Сучасні тенденції розвитку технологічної освіти та її реалізації в умовах Нової української школи» (Андрій Цина, Полтавський НПУ імені В.Г.Короленка).

Значна частина наших науковців працювала в секції «Теорія і практика реформування Нової української школи». Особливо активними були аспіранти кафедри теорії і методики трудового навчання і технологій. Валерій Фещук визначав «Регіональні особливості реалізації творчих проектів учнів на уроках технологій в Новій українській школі», Марія Пасевич – «Можливості використання на уроках технологій у Новій українській школі історичного досвіду викладання точних наук у Волинській гімназії та Волинському ліцеї 1805–1831 років», а Сергій Постумент – «Роль і місце інформаційно-цифрових технологій у технологічній освіті учнів Нової української школи». У цьому ж тематичному полі здійснювали науково-

диференційованого підходу на уроках трудового навчання та технологій» висвітлював кандидат технічних наук Ростислав Гарматюк, а доцент Олександр Омельчук спільно з магістрантом Сергієм Процівим – особливості «Застосування мобільних технологій в технологічній освітній галузі». Магістранти Ганна Зінчук і Богдан Степанюк характеризували процес «Формування національно-патріотичних цінностей в технічній освітній галузі засобами декоративно-прикладного мистецтва». Їх колеги Івана Гарматюка та Романа Іванюка зацікавила «Реалізація технічної творчості засобами інформаційних технологій в технічній освітній галузі».

Не залишили поза увагою доповідачів і питання інновацій та педагогічного досвіду. До цієї теми звернулися доцент Віталій Цісарук у доповіді «Stem-технології як засіб реалізації завдань технологічної освіти (зарубіжний досвід)», а також завідувачка кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій, доцент Ірина Цісарук спільно з магістранткою Оксаною Гев у науковому повідомленні «З досвіду роботи з учнями з особливими потребами на уроках технологій у 5-му класі». Магістрантка Тетяна Бездошук аналізувала «Використання інноваційних педагогічних технологій на уроках трудового навчання у 8-му класі», а її колега Антоніна Свиридчук – «Особливості організації роботи гуртка з бісероплетіння». «Волонтерська діяльність учнів у процесі трудового навчання як визначальна умова національно-патріотичного виховання» –

ВІТАЄМО!

Атестаційна колегія МОН України присвоїла вчене звання доцента науково-педагогічним працівникам нашого навчального закладу:

Долгій Тетяні Олександрівні
доцента кафедри психології
та соціальної роботи

Мороз Олені Василівні
доцента кафедри історії
та методики навчання

тема, яку запропонував членам секції наш магістрант Роман Беран. Інноваційну тематику запропонував магістрант Андрій Касаткін – «Комп'ютерно-інтегровані технології на уроках трудового навчання у 8-9 класах».

Працювали наші науковці та магістранти і в тематичній секції «Інноваційні досягнення у сфері технологічної освітньої галузі». Доктор педагогічних наук, професор Микола Курач характеризує «Шляхи модернізації змісту і методики підготовки майбутніх учителів технологій згідно сьогодишніх державних і суспільних вимог». «Методика використання імерсивних технологій в освітньому процесі» – тема науково-методичної розвідки магістранта Романа Нікітюка. Магістранти Михайло Авдійчук і Анастасія Кадіра висвітлюють «Особливості організації гурткової роботи з технологічної освітньої галузі».

В роботі тематичної секції «Регіональні проблеми та перспективи сучасної технологічної освіти» брали участь наші магістранти: Оксана Гев запропонувала науково-методичне повідомлення «З досвіду роботи із учнями з особливими потребами на уроках технологій у 5-му класі», а її колега Анастасія Тимошук розробляє тему «Самостійна робота як засіб формування предметних компетентностей на уроках технологій».

«Творчий внесок наукових шкіл, учених і працівників шкіл у розвиток сучасної технологічної освіти» – змістовий напрям роботи учасників наступної тематичної секції. На її засіданнях нашу академію представляли магістранти спеціальності «Технологічна освіта». Олег Будник висвітлює «Ігрові методи навчання на уроках трудового навчання як засіб мотивації учнів». «Методика організації профільного навчання за спеціалізацією «Підприємництво» – предмет дослідження, здійсненого магістрантом Русланом Козаком. Над темою «Методологія використання сучасного матеріально-технічного забезпечення в освітньому процесі з трудового навчання і технологій» працював магістрант Олександр Магдич.

Науково-практична конференція «Розвиток технологічної освітньої галузі в руслі Нової української школи» продемонструвала, що незважаючи на складну загальнополітичну та соціально-економічну ситуацію в Україні, яка склалася з причини російської агресії проти нашої держави, українські освітяни, представники всіх рівнів національної освіти, живуть повноцінним фаховим життям, виконують весь комплекс своїх функціональних обов'язків, спрямованих на підготовку спеціалістів для науково-освітнього секторів суспільного життя.

ПЕРЕДНОВОРІЧНИЙ РЕПОРТАЖ З АУДИТОРІЇ №35

Анатолій БАГНЮК, головний редактор «Замку»

Перша ознака святкових передноворічно-різдвяних турбот – аналітичний огляд прожитого року, здобутків і втрат, принесених роком, який стає черговою і прочитаною сторінкою власної історії, особистих історій колег по професійній діяльності і тієї фахової спільноти, до якої належиш упродовж тривалого часу. Для науково-педагогічних працівників закладу вищої освіти важливим і визначальним моментом фахової діяльності в кожному році стає науково-публікаційна робота, бо власне вона залишає предметний слід, чітко зафіксований у відповідних інформаційно-літературних джерелах. Така інформація – переконливе свідчення належного інтелектуального потенціалу науковця-педагога й, окрім цього, виступає важливим показником результативності його фахової діяльності. Саме в такому контексті редакція «Замку» веде передноворічний репортаж з аудиторії №35 – «штаб-квартири» кафедри історії та методики її навчання. Мета і змістове наповнення нашого репортажу – інформація про науково-аналітичну роботу працівників кафедри на нинішньому етапі її цікавої та складної науково-педагогічної діяльності.

Творчий потенціал педагога й активізація пізнавальної діяльності учнів

В такому тематичному напрямі пройшло заняття Школи педагогічної майстерності вчителів суспільствознавчих дисциплін, що діє при Центрі професійного розвитку педагогічних працівників Кременецької міської ради. Заняття підготували науково-педагогічні працівники кафедри історії та методики її навчання Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка у співпраці з педагогами закладів загальної середньої освіти міста Кременця та Кременецької територіальної громади. Організаційно-практичні та теоретико-методичні питання спільного заходу, що проходив у Читальному залі бібліотеки нашої академії, вирішували та активними учасниками його здійснення були директор Центру професійного розвитку педагогічних працівників Кременецької міської ради Людмила Якимович, консультант згаданого Центру Василь Мороз, керівник Школи педагогічної майстерності вчителів суспільствознавчих дисциплін Тетяна Кузь, директор Кременецького краєзнавчого музею, аспірант нашої академії Андрій Левчук, виконувач обов'язків генерального директора Кременецько-Почаївського державного історико-архітектурного заповідника, старший викладач кафедри історії та методики її навчання Василь Ільчишин, декан факультету дошкільної та початкової освіти нашої академії, кандидат педагогічних наук, доцент Людмила Врочинська, завідувачка кафедри історії та методики її навчання, доктор історичних наук, професор Ірина Скакальська, науковці цієї кафедри, кандидат філософських наук Олена Мороз і кандидат історичних наук Галина Сеньківська, а також представники молодшої студентської науки, вчителька історії Великобережечської загальноосвітньої школи, магістрантка нашої академії Ольга Ониськів і третьокурсники спеціальності «Історія» Ольга Венжинович і Вадим Чашкін. На занятті були присутніми слухачі Школи та студенти і магістранти спеціальності «Історія» нашої академії.

Заняття Школи педагогічної майстерності вчителів суспільствознавчих дисциплін проходило у практичному і теоретичному напрямках. «Розвиток творчого потенціалу педагога – шлях до досягнення поставленої мети» – зміст практичної частини почався з виступу Василя Сухомлинського, з яких випливає, що творчість не є сумою знань, а виступає особливостю спрямованістю інтелекту на залучення особистості до активної діяльності. Керівник Школи Тетяна Кузь обґрунтувала тему поточного заняття, його методологічну та практичну мету, ознайомила учасників засідання із завданнями та планом роботи Школи на ближню перспективу. «Педагог нового типу – фахівець, здатний оперативно реагувати на динаміку суспільних процесів» – такою була тема виступу директора Центру професійної підготовки педагогічних працівників Людмили Якимович. Консультант Центру Василь Мороз виступив з доповіддю «Нова українська школа – простір освітніх можливостей». Про «Інноваційні методи навчання історії та

педагогічні знахідки молодого вчителя» говорила вчителька історії Великобережечської загальноосвітньої школи, магістрантка нашої академії Ольга Ониськів. На заключному етапі практичного заняття Школи відбувся БАТЛ між її слухачами на тему «А я зробив би так...», під час якого і науковці, і досвідчені вчителі, і майбутні педагоги, а нинішні студенти отримали змогу висловити власне бачення шляхів

реалізації творчого потенціалу вчителя суспільних дисциплін загальноосвітньої школи. Практична частина заняття Школи завершилася презентацією відеороликів фахового суспільствознавчого змісту.

Темою теоретичної частини засідання Школи стала «Пошукова робота, як один із засобів активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів загальноосвітньої школи». З вітальним словом до учасників обговорення цієї проблематики звернулася кандидат педагогічних наук, декан факультету дошкільної та початкової освіти нашої академії, доцент Людмила Врочинська, яка наголосила, що вчитель, який вчить інших, завжди любить науку і сам ніколи не перестає читати. Доктор історичних наук, завідувачка кафедри історії та методики її навчання, професор Ірина Скакальська для свого виступу обрала тему «Нові підходи до історіописання; публічна історія». Кандидат філософських наук, старший викладач цієї кафедри Олена Мороз доповідала про «Формування творчого потенціалу педагога в контексті освітніх ідей основних напрямків філософії». «Роль Кременецького краєзнавчого музею у

Залозецької територіальної громади». Третьокурсник спеціальності «Історія» Вадим Чашкін здійснив «Презентацію студентського історичного клубу «Усна історія», організованого в нашій академії, а його однокурсниця Ольга Венжинович обрала для виступу тему «Самостійна пошукова робота учнів, як один із видів особистісно-орієнтованого навчання».

Після теоретичних виступів окремих доповідачів відбулася відкрита творча дискусія учасників цього засідання Школи педагогічної майстерності вчителів суспільствознавчих дисциплін за темою «Скарбниця педагогічних ідей та думок», де кожен отримав можливість висловити власне бачення конкретних теоретичних і практичних проблем вивчення суспільних дисциплін в освітньому закладі, а також запропонувати їх вирішення. Присутні обговорили методику вивчення суспільствознавчої літератури у контексті застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Йшлося також і про підготовку та проведення тематичних тижнів із правознавства та історії в загальноосвітніх закладах.

Музей серед актуальних викликів сучасності

Одна із найефективніших і найпопулярніших форм взаємодії науковців-суспільствознавців вищих закладів освіти та працівників наукових установ різного профілю – підготовка і проведення наукових форумів, які спрямовуються на вирішення спільних проблем науково-теоретичного, методологічного і науково-практичного характеру. Одним із таких форумів стала наукова конференція «Музейна експозиція: актуальні виклики сучасності. Поєднання інноваційних і традиційних форм роботи», що проходила на базі Рівненського обласного краєзнавчого музею і в роботі якої брали участь 58 науковців – представників науково-освітніх інституцій та музейних установ з більшості регіонів України, в тому числі з Києва, Харкова, Львова, Дніпра, Рівного, Запоріжжя, Луцька, Полтави, Хмельницького, інших міст, а також від Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка.

На пленарному засіданні прозвучали доповіді про форми, особливості, зміст і комунікативне поле музейної експозиції та про нові технології її побудови (Олександр Булига, директор музею-господаря конференції; Андрій Корчак, Броди; Наталія Білас, Львів; Ігор Тимець, Вінники; Андрій Сошников, Харків), про відображення діяльності музеїв України в навчальних дисциплінах (Юлія Сабадаш, Юзеф Нікольченко, Київ), про досвід реекспозиції та ревіталізації музею (Яна Тимошенко, Дніпро).

Науковці – члени першої секції – працювали над темою «Особливості експозиційної роботи в музеї». Фахівці музейної справи та історичної науки вели розмову про сприйняття музейних експонатів крізь призму власного досвіду людини, про особливості, емоційно-образну побудову, концептуальні засади та проблеми формування музейних експозицій. Значна увага була приділена тематичній конкретиці: йшлося про тематику та експозиції музеїв Києва, Дорогобужа, Золотоного Поток, Рівного, Полтави, Чигирини, Збаража, Пересопниці, Маневичів. Виступаючи говорили і про природничо-пам'яткознавство як науку, про музейну справу в устано-

вах природно-заповідного фонду, про інтелектуально-пізнавальний, мистецький та освітньо-виховний потенціал експозицій та фондів музеїв. Науковці не забули і про музейну конкретику: прозвучали повідомлення про археологічні знахідки і колекції, про збереження в музейних експозиціях культурно-архітектурної специфіки окремих регіонів України та історичної пам'яті, про відомі національні постаті нашого історичного минулого.

Тематика другої секції – «Інноваційні технології у побудові музейної експозиції». Науковці характеризували технології доповненої реальності, технології «музейного персонажу», креативні, інтерактивні, цифрові та академічні технологічні рішення в музейних експозиціях; окрім цього, вони дали фахову характеристику музейним експозиціям окремих музеїв України та деяких європейських країн (Швеції, Чехії, Німеччини, Польщі), наголошували на необхідності поєднання інноваційних і традиційних форм роботи в діяльності національних музеїв. У цій секції працювали представники нашого навчального закладу. Доктор історичних наук, завідувачка кафедри історії та методики її навчання, професор Ірина Скакальська спільно з директором Кременецького краєзнавчого музею Андрієм Левчуком презентували доповідь на тему «Публічна історія: виховання особистості через інтерактивні методи в музейних експозиціях», а магістрант Володимир Майоров, старший науковий співробітник цього музею, доповідав про «Формування просторової компетентності в учнів закладів загальної середньої освіти на прикладі інтерактивних занять в експозиції музею».

Регіональний сектор національної історії

На базі Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича була проведена традиційна Міжнародна буковинська історико-краєзнавча конференція. Цьогоріч науковці-краєзнавці збиралися вчотирнадцять. За результатами їх фахової зустрічі та за матеріалами дискурсу, що мав місце на пленарному та секційних засіданнях, опубліковано науковий збірник «XIV Буковинська міжнародна історико-краєзнавча конференція». Збірник підготовлено науковцями факультету історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького НУ імені Юрія Федьковича та Науково-дослідним центром буковинознавства.

Матеріали Збірника диференційовані на чотири розділи: «Історія Буковини та Північної Бесарабії», «Краєзнавство та історична регіоналістика», «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни», «Історія України. Україна в міжнародних зв'язках. Актуальні питання міжнародних відносин». Матеріали власних історико-краєзнавчих досліджень публікують 89 авторів – науковців закладів вищої освіти всіх регіонів України. Автори публікацій, що складають зміст розділу «Історія Буковини та Північної Бесарабії», звертаються до характеристики історичних пам'яток і археологічних старожитностей регіону, українського національного руху в регіоні, до висвітлення творчої спадщини окремих історичних персоналій краю; висвітлюють питання національної самоідентифікації української молоді та особливості сучасного політичного простору регіону; досліджують культурно-просвітницькі та наукові проекти національних громад, становлення системи шкільної освіти краю.

формуванні громадянської компетентності учнів і студентів під час екскурсій і занять» висвітлював директор Кременецького краєзнавчого музею, аспірант нашої академії Андрій Левчук. Кандидат історичних наук, науковець кафедри історії та методики її навчання Галина Сеньківська охарактеризувала «Методику підготовки та проведення екскурсій по музею», а старший викладач цієї ж кафедри, виконувач обов'язків генерального директора Кременецько-Почаївського державного історико-архітектурного заповідника Василь Ільчишин аналізував практику «Залучення учнів загальноосвітніх навчальних закладів до науково-дослідної роботи музейних установ на прикладі

ПЕРЕДНОВОРІЧНИЙ РЕПОРТАЖ З АУДИТОРІЇ № 35

У розділі «Краєзнавство та історична регіоналістика» дослідники аналізують окремі події та процеси регіонального масштабу та національного значення, реформи місцевого адміністративно-територіального устрою, пишуть про становлення та практичну діяльність культурно-освітніх товариств і релігійних громад, про становище церкви та культурних інституцій у краї. Окремо йдеться про боротьбу радянської агентури проти національно-патріотичних сил, про переслідування прогресивних педагогів радянським режимом. Науковці пишуть про значення краєзнавства у системі виховної роботи та про використання можливостей краєзнавчих музеїв у навчальному процесі шкіл. В цьому розділі опубліковані статті наших авторів. Доктор історичних наук, професор Ірина Скакальська у статті «Персоналістика в регіональній історії» наголошує, що регіональна персоналістика не

лише збагачує наші знання з історії регіону, а й відіграє важливу роль у формуванні базових цінностей національної свідомості та громадянської відповідальності. Магістрант спеціальності «Історія» Володимир Майоров у статті «Розвиток просторової компетентності учнів закладів загальної середньої освіти через інтерактивні заняття з історії у краєзнавчому музеї» переконує, що такий засіб дозволяє учням краще засвоїти матеріал з історії України, а вчителю – виховувати в учнів патріотизм, розвивати їх вміння та навички.

«Історіографія. Джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни» – зміст наступного розділу Збірника. Тут висвітлюються питання про джерела історії України, про форми, методи, напрями, зміст і перспективи дослідження та вивчення історії України, роль архівних і літературних джерел у висвітленні історичної правди. Окремо йдеться про

місце західних областей України в соціально-економічній політиці радянської влади.

Автори розділу «Історія України. Україна в міжнародних зв'язках. Актуальні питання міжнародних відносин» особливої уваги надають аналізу важливих моментів історичного минулого, процесу становлення української нації в умовах панування австрійської, російської та радянської імперій, відносин України з європейськими країнами та висвітленню ролі України в сучасній архітектурі європейської та світової безпеки.

На третьому рівні вищої освіти

Участь науково-педагогічних працівників нашого ЗВО в заходах, що проводяться на третьому рівні вищої освіти, – один із вагомих показників його належного науково-освітнього рейтингу. Таким престижним заходом була VII Міжнародна науково-практична конференція «Третій рівень освіти в Україні: становлення та тенденції», що проходила на базі факультету історії, політології та національної безпеки Львівського національного університету імені Лесі Українки, підготовлена спільно з Полонійною академією в Ченстохові (Республіка Польща), Центром українсько-європейського наукового співробітництва та Видавничим домом «Гельветика». Серед учасників конференції – науковці Кременецької ОГПА ім.Тараса Шевченка. Науковці закладів вищої освіти України провели конструктивний обмін думками у світлі нових соціально-політичних реалій та здійснили аналіз проблем підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів під час воєнного стану та в післявоєнний період, а також сформулювали нові ідеї та підходи до вирішення завдань науково-освітньої діяльності в сучасних реаліях.

На пленарному засіданні доповідачі висвітлювали проблеми створення інноваційного середовища для розвитку сучасних наукових шкіл, формування професійних компетенцій, здійснення стандартизації та забезпечення унікальності освітньо-наукових програм, міжнародної академічної мобільності на третьому освітньому рівні, а також реалізували реалії та виклики системи підготовки кадрів вищої кваліфікації.

Тематичний спектр дискусійного майданчика «Реформи у сфері підготовки кадрів вищої кваліфікації в Україні: виклики, стан і перспективи» був різнопрофільним і багатовекторним. Науковці у своїх виступах аналізували роботу наукових товариств з аспірантами, зміст заходів з підвищення якості вищої освіти в контексті євроінтеграційних процесів, інноваційні форми неформальної вищої освіти, застосування інноваційних методів навчання, а також процес застосування цифрових технологій у забезпеченні якості та рівня наукового та освітнього процесів, навіть у таких питаннях, як забезпечення академічної доброчесності та плагіату і самоплагіату. Серед методичних питань науковці виокремили важливість самостійної роботи здобувачів вищої освіти та рівень їх участі в наукових семінарах. У цьому контексті актуальною була доповідь доктора історичних наук, завідувачки кафедри історії та методики її вивчення нашої академії, професора Ірини Скакальської «Самостійна робота аспірантів і шляхи її вдосконалення під час вивчення освітніх компонентів».

В цьому ж тематичному просторі працювала Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання підготовки дисертацій в умовах воєнного стану», підготовлена і проведена Науково-дослідним інститутом публічного права. Учасники Конференції – представники юридичної науки та практики – вели розмову про минуле, сьогодення та майбутнє правознавства і практики правових відносин, про трансформацію парадигми підготовки наукових кадрів юридичної та інших галузей науки в умовах воєнного стану, в тому числі, було наголошено на необхідності підходу до воєнного стану як до предмета й об'єкта сучасних наукових досліджень. Піднімалися питання формування, діяльності та взаємодії наукових шкіл в умовах війни, про взаємодію закладів вищої освіти з Центром українсько-європейського науко-

вого співтовариства. З доповіддю «Підготовка аспірантів до написання дисертацій, пов'язаних із вирішенням проблем російсько-української війни» на Конференції виступила доктор історичних наук, завідувачка кафедри історії та методики її навчання нашої академії, професор Ірина Скакальська.

Науковці – про скарби історичної спадщини

Під патронатом Міністерства культури та інформаційної політики України, Департаменту культури та туризму Тернопільської обласної військової адміністрації з участю Тернопільського обласного центру охорони та наукових досліджень пам'яток культурної спадщини науковцями Національного парку «Замки Тернопілля» опубліковано черговий випуск збірника «Наукові записки». До Збірника увійшли матеріали круглого столу «Замки, джерела, архіви: дослідницький аспект», наукових читань «Байда Вишневецький – український магнат і визначний полководець», наукових конференцій «Історико-архітектурна спадщина Бучаччини», «Сакральне мистецтво у музейних збірках: актуальні питання комплектування, збереження, атрибуції та популяризації», «Магнатські резиденції як адміністративні, економічні та культурні осередки Правобережної України», «Замки Тернопілля: до проблеми реставрації, пристосування та збереження». Видання розраховане для істориків, культурологів, фахівців з охорони пам'яток культурної спадщини, музейних працівників, викладачів, студентів, та всіх, хто цікавиться історією рідного краю. Рекомендовано до друку Вченою радою Національного заповідника «Замки Тернопілля».

Фахівці історичної науки висвітлюють питання інформаційної діяльності та цифровізації історичних документів у Державному архіві та діяльності його регіональних фондів, використання інформаційного потенціалу архівних джерел, а також про архіви, як джерело дослідження пам'яток культурної спадщини регіону, про документальну інтелектуальну спадщину з історії української академічної науки, аналізують важливі історичні документи національної історії та пам'ятки історичного документознавства, пишуть про архіви як джерело популяризації історії краю та про діджиталізацію архівів, про організацію пам'яток охоронної справи та збереження історико-культурних заповідників в регіонах України, про архівні документи в музейних залах та публічному просторі. Приділена увага виставковій діяльності архівів і музеїв, збереженню, дослідженню, оцифруванню унікальних архівних фондів, роботі з архівними джерелами та історичному бібліотекознавству.

Значна увага приділена історії українського козацтва, де здійснено аналіз праць Дмитра Яворницького, показано образ Григорія Сковороди як духовного ідеолога козацького гарту. В цьому тематичному розділі опубліковане дослідження доктора історичних наук, завідувачки кафедри історії та методики її навчання Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка, професора Ірини Скакальської «Козацька еліта: формування образу у публічній історії». Авторка зазначає, що образ козацької еліти у публічній історії є важливою складовою національної ідентичності та культурного спадку України. Вивчення процесу формування цього образу дозволяє краще розуміти вплив історіографії, медіа та літератури, цифрових технологій на сприйняття та інтерпретацію козацької еліти. Так, історичні фільми мають значний потенціал як засіб просвітництва та навчання, допомагаючи відтворити минулі події та вчинки як потужний інструмент публічної історії. Застосування різноманітних джерел та досліджень дозволяє глибше проникнути в сутність образу козацької еліти та її промоції у сучасному соціумі. Публічна історія покликана популяризувати минуле, чим позитивно впливати на формування світоглядно-інтелектуального потенціалу нашої громадськості, зокрема української молоді.

ВІДВЕРТО – ЗІ СТУДРЕКТОРОМ

Сьогодні наша розмова – з Єлизаветою Бебневою, яка отримала переконливу перемогу під час виборів студентського ректора Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

– Чому ти вирішила балотуватися на ректора?

– Немає якоїсь конкретної причини. Якби рік тому мені сказали, що я буду студентським ректором, то не повірила б. Проте зараз, озирнувшись назад, я вважаю, що все сталося саме так, як мало бути. Із 2021 року я є членом студентського самоврядування. Також протягом 2022-2023 навчального року перебувала на посаді студдекана. Знаю багато тонкостей щодо організації заходів, структуру студентського самоврядування, маю чудову та згуртовану команду студентів тощо. Рішення балотуватися на студректора не було поспішним. Ще за пів року до початку подачі кандидатур студенти з студректора казали, що хотіли б, щоб я балотувалась. Тож ціле літо пройшло в роздумах. Зваживши всі «за» і «проти», я таки вирішила подати свою кандидатуру. Навіть не думала, що виграю, та ще й із таким відривом. Більше того, була готова продовжувати брати участь в організації заходів, не займаючи ніякої посади. Проте, можливо, саме це й мало статися? Чесно кажучи, не вважаю це своєю перемогою, адже вся моя сила – це суперкоманда, що складається з активних та щирих студентів.

– Чи є в тебе вже якісь конкретні пункти програми діяльності в статусі студректора?

– Так, звичайно. По-перше, як прописано в Положенні про студентське самоврядування КОГПА ім. Тараса Шевченка, метою Студректора є захист прав та інтересів здобувачів вищої освіти. Я дійсно готова захищати та відстоювати права та інтереси кожного здобувача вищої освіти на рівні адміністрації нашого освітнього закладу. По-друге, обіцяла, що зроблю стільки заходів, скільки зможу. Отож, серед заходів, що були представлені в моїй програмі, – вечори настільних ігор, фоточеленджі та відеоконкурси, показ фільмів у холодну пору року в аудиторії, відродження шоу програми «Містер та Міс Академії», тематичні екскурсії тощо. Так, за період, що я обіймаю посаду студректора, було організовано фотоконкурс до Дня працівника освіти, благодійний мистецький фестиваль «Разом до перемоги», вечір настільних ігор, благодійний майстер-клас із бісероплетіння, історичну вікторину та інше. Є ще багато заходів, які плануються, та вони не представлені в програмі, бо й війна вносить свої корективи в дати проведення. Наші захисники віддають свої життя за те, щоб ми могли зараз продовжувати наше навчання та познавчальну діяльність. Ми дуже вдячні за все нашим воїнам, тому з поваги до них деякі заходи відмінюються, в них вносяться свої корективи, і ми, як і всі українці, з нетерпінням чекаємо завершення війни!

– Що можеш сказати про свою команду?

– Моя команда складається зі здобувачів вищої освіти з академії та Фахового коледжу. У Телеграм створена група, де ми узгоджуємо деталі проведення заходів, домовляємося про зустрічі, і там 45 учасників! Тобто це студенти, які стабільно допомагають в організації заходів, готові сидіти допізна, щоб організувати свято на вищому рівні. Про них дійсно можна сказати багато чого, адже це відповідальні люди, яким я довіряю і з якими було пройдено багато етапів студентського життя. Для мене важливі всі члени студентського самоврядування, адже кожен із них має свої сильні сторони, які проявляються під час роботи студентського ректорату. Хочу зазначити, що є й нові учасники (зазвичай це першокурсники), і я рада бачити кожного в наших рядах.

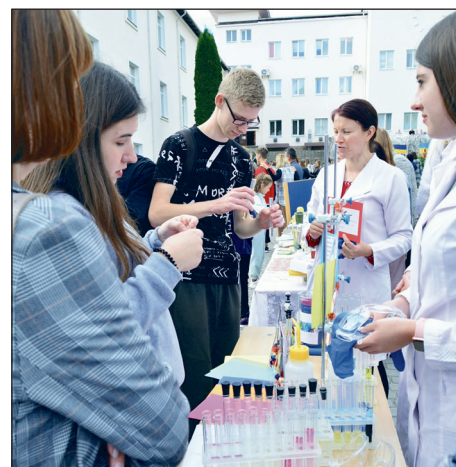
Щодо керівних ланок: в академії є два заступники студректора: Валентин Нестерук (31-Т) та Соломія Піджак (21-ПС). Це ті, що допомагають мені та можуть збирати студентський ректорат у нашій аудиторії. Якщо захворію або наступного семестру в мене буде практика на виробництві, вони зможуть замінити мене. Скажу по секрету: хтось із них перспективний майбутній студректор. Також є ще один заступник Вікторія Камінська (41-ТОК) – студдиректор коледжу, яка організовує своїх студентів для співпраці. Крім вищезазначеної роботи, нам потрібно чимало працювати над документациєю. Цим займаються студдекани та секретар Студректора. Документацію щодо засідань, протоколів та акти складає наш секретар Яна Шупінська (31-ПС). Протоколи для додаткових балів роблять студдекани факультетів: гуманітарно-технологічного факультету – Катерина Прокопишин (21-А), факультету фізичного виховання, біології та психології – Ольга Овчар (21-Е), факультету дошкільної і початкової освіти, історії та мистецтв – Анастасія Поліщук (31-І). Також у нас є голови трьох департаментів, які займаються більш конкретною діяльністю і відповідають за неї: голова департаменту організаційно-виховної роботи – Дарина Дяк (21-Ср), департаменту студентської наукової роботи – Олександр Сичов (13-Бс) та департаменту моніторингу освітньої діяльності – Мирослава Прядун (21-ПО). Голова СНТ (Студентського наукового товариства) – Наталія Лясківська (11-ДОПОМ) організовує студентські наукові конференції та нерідко ми організовуємо щось разом. Також в нас є чимало тих, хто не займає якоїсь певної посади, проте їх вклад у роботу Студентського ректорату незамінний!

– Дякуємо за приділену увагу і бажаємо мирних буднів та цікавих свят, насиченого неповторними подіями студентського життя під таким чудовим керівництвом і надійним захистом наших воїнів.

БЛАГОДІЙНІ АКЦІЇ КОЛЕКТИВУ АКАДЕМІЇ –

Благодійний мистецький фестиваль «Разом до перемоги», що оперативно розгорнувся серед розмаїття осінніх квітів на подвір'ї Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка, у цю обідню пору вабив до себе насамперед безліччю смаколиків: від традиційного борщу, вареників, дерунів, бутербродиків, кошчків та м'ясної нарізки зі смачними приправами - до найрізноманітніших солодощів (тістечок, печива, желеюк тощо) та фруктів. Були тут і авторські кулінарні витвори, як-от бограч від завідувача кафедри теорії та методики фізичного виховання, доцента Віктора Голуба, до страви якого утворилася довга змійка черги.

Та не хлібом єдиним був багатий фестиваль. Для спраглих образотворчого мистецтва наші митці запропонували солідну виставку картин та виробів із дерева та металу. Кожен мав нагоду відвідати майстер-класи з зав'язування вузлів і туризму, гончарства, зону робототехніки, 3D моделювання, психологічних тестів, хімічних дослідів та інші локації. Для дітей діяла зона з аніматорами, аквагримом та цікавими екологічними і спортивними іграми.

Ведучі концертної програми Ольга Гончар і Микола Микулинець розпочали цей благодійний захід із прохання схилити голови низько перед пам'яттю і подвигом славних синів України – героїв Небесної Сотні та героїв війни і вшанувати їх хвилиною мовчання.

З вітальними словами до присутніх звернулися ректор Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка, професор Афанасій Ломакович; депутат Тернопільської обласної ради, голова комісії з питань соціально-економічного розвитку, промисловості, зв'язку, туризму Василь Хомінець, який привіз подарунки нашим студентам пільгових категорій; голова Кременецької районної військової адміністрації Віталій Кудлак, кременецький міський голова Андрій Смаглюк.

Упродовж першої частини фестивалю свої інструментальні, хореографічні та пісенні номери дарували гостям академії мистецькі колективи академії та Фахового коледжу: симфонічний оркестр (музичний твір «Мій рідний край», інструментовка Михайла Віятника, керівник оркестру Володимир Козачок), із солістом-баяністом Павлом Яловським (Євгеній Рохлін «Веретено»), із солісткою-сопілкаркою Мар'яною Томашівською (музика Володимира Матвійчука «Ватра»); камерний хор та його керівник Алла Афанасенко (вірші Олександра Кониського, муз. Миколи Лисенка, аранжування Олександра Кошиця «Боже Великий, Єдиний»), вокальний ансамбль «Сфорца» під орудою Інни Ратинської (слова та музика Мирослава Галенки «Гімн третього тисячоліття»); музика Тараса Петриненка «Пісня про пісню»), ансамбль народного танцю «Горлиця» і керівник Андрій Медецький (український танець «Козачок», «Волинська полька»), ансамбль сопілкарів під керівництвом Мар'яни Томашівської («Терно-вацька полька»), Ольга Гончар («Герої сини»), капела бандуристів і керівник Ірина Харамбура (музика Павла Дворського, слова Івана Бакая «Горнись до тебе, Україно»), українська народна пісня на слова Тараса Шевченка «Встає хмара з-за лиману»), вокальний ансамбль «Калина» («Чудова дівчина»), оркестр народних інструментів з Ілоною Яловською (слова і музика Володимира Івасюка, інструментовка Валерія Яскевича «Я піду в далекі гори», керівник Надія Найчук та з Павлом Левицьким (слова і музика Святослава Вакарчука, інструментовка Валерія Яскевича «Мить»; музика Володимира Дмитрієва, інструментовка Валерія Яскевича «Молодіжний вальс»).

НА ДОПОМОГУ НАШИМ ЗАХИСНИКАМ

Друга частина фестивального концерту була представлена відомими сучасними українськими піснями творами у виконанні вокалістів Ярослава Намчука («Повернись живим»), Софії Коваль («Воля»), Олексія Боднара («Народна війна»), Світлани Марчук («Слава нашим ЗСУ»), Олексія Боднара і Ярослава Намчука («Браття»), Світлани Марчук та Олександри Вертко («Думи», «Серце мами»), Яни Кондратюк і Марії Боднар («Незалежна душа»), Ольги Гончар («Живи»), Олександри Вертко («Я родом звідти»), Олексія Боднара («Зелені очі»).

До Організаційного комітету Фестивалю увійшли ректор академії, професор Афанасій Ломакович (голова оргкомітету); проректор з виховної роботи та міжнародного співробітництва Микола Сиротюк (заступник голови), проректор із питань збереження та реконструкції архітектурного комплексу академії, господарської роботи Андрій Соляник; заступник директора Фахового коледжу з навчально-виховної роботи Павло Яловський; культорганізатор, начальник організаційно-виховного відділу Сергій Колісецький; завідувач кафедри мистецьких дисциплін та методик їх навчання Інна Ратинська; декан факультету соціально-педагогічної освіти та мистецтв Людмила Врочинська; декан гуманітарно-технологічного факультету Олександр Омельчук; декан факультету фізичного виховання та біології кандидат наук з фізичного виховання та спорту Олександр Бережанський; завідувач кафедри педагогіки, дошкільної та початкової освіти Тетяна Фасолько; завідувач кафедри інформаційних технологій та методики навчання інформатики Надія Бабій; завідувач кафедри теорії та методики трудового навчання та технологій Ірина Цісарук; старший викладач Дмитро Синенський; інженер з охорони праці Олександр Ємець; медичний працівник Василь Лісайчук; завідувач складу Анатолій Доманський.

Спільними зусиллями колективу академії та її гостей під час благодійного фестивалю було зібрано понад 65,5 тис. гривень. Завдяки цим та додатковим коштам, зібраним колективом академії під час благодійних акцій та добровільним внескам працівників та студентів, нашим захисникам було передано автомобіль VOIKSWAGEN TRANSPORTER. Транспортний засіб доставила викладач Фахового коледжу Кременецької ОГПА ім. Тараса Шевченка Вікторія Якимович. Викладач академії, а нині старший солдат однієї із бригад Кременецької територіальної оборони, діловод автомобільної служби логістики військової частини Віталій Галішевський доставив авто до місця призначення і воно вже працює у його бригаді, полегшуючи службу нашим кременчанам у нелегких умовах війни та прискорюючи нашу перемогу над жорстоким ворогом.

ГОЛГОФА ГОЛОДНОЇ СМЕРТІ

Ліна ВЕРЕСЕНЬ

Щороку Україна схиляє голови перед мільйонами жертв Голодомору 1932-1933 років, перед тими страждальцями, могили яких розкидані по садках, балках, дворах, узбіччях доріг і на цвинтарях, де насипані великі могили. Воїстину говорять «колективний голод», «колективний холод, біль і страждання», «колективна смерть», які й понині кровоточать у серцях тих, хто пережив страшні роки, а тепер дістав можливість розповідати, свідчити, переконувати...

У цей чорний день Україна запалює свічки скорботи і болю... Перед ними, неоплаканими і невідспіваними, похованими без труни й молитви, позбавленими могили й шани, схиляємо голови у хвилині мовчання...

Удари дзвона у супроводі «Реквієму» В.Моцарта відкрили виховний захід «До Дня пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років», що проходив у читальному залі бібліотеки Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка. Його підготували і провели викладач Фахового коледжу Олександр Повар, студенти 41-Мк групи разом зі своїм груповим керівником Валентиною Мацковою та ведучі Неля Цюнь і Ганна Гоц у співпраці з працівниками бібліотеки, які презентували тематичну виставку книг «Голгофа голодної смерті».

Кожен, хто називає себе українцем, і кожен, хто проживає далеко за межами України та почув про неї через нинішню російську агресію, зобов'язаний знати інформацію про ці жахливі події нашої історії. Безпосереднім свідченням голодомору є статистичні дані про природний рух населення, його смертність, книги метричних записів. Об'єктивна статистика про справжню кількість жертв на даний час відсутня. До 1 грудня 1932 року такого обліку ніхто не вів. Крім того, статистика смертності велась до 15 квітня 1933 року, а потім її за командою керівника ДПУ П.Постишева припинили. До того ж усі дані про кількість жертв були дуже засекреченими.

Саме тому не можуть історики до цього часу порахувати, скільки насправді людей померло від голоду. А ще було знищено більш-менш об'єктивне джерело статистики – перепис населення за 1937 рік, яке показало зниження населення на 15 мільйонів чоловік.

Аналіз даних демографічної статистики 30-х років свідчить, що прямі втрати населення України від голоду 1932 року становили близько 150 тисяч чоловік. У 1933-ому голодною смертю загинуло від 3 до 3,5 млн. чоловік. Повні демографічні втрати, включаючи зниження народжуваності, сягали в 1932-1934 роках 5 мільйонів чоловік. Не менше мільйона загинуло на Кубані.

Один з дослідників вважає, що справжня кількість померлих від голоду складає приблизно 7,5 мільйона осіб. А на міжнародній конференції з питань голодомору в Україні була оприлюднена цифра 10 мільйонів людей. Що ж відбувалося на селі? Прямую відповідь на це в історичних матеріалах, на жаль, не часто можна знайти. Однак посередніх свідчень про трагедію українського села досить багато. Одне з них – проблема дитячої безпритульності, що наростала протягом 1931-1933 рр. Діти залишалися без догляду, коли вмирали батьки, хоч, як правило, кістява рука голоду торкалася дитячого організму раніше. Значно більше поширювалася бездоглядність при живих батьках. Не в силах дивитися на те, як вгасає дитина, батьки везли її до найближчого міста і там залишали: в установах, лікарнях, на вокзалах, просто на вулиці. Десятки тисяч підкидьків створили серйозну проблему, якою з ініціативи П.Постишева зайнялося політбюро ЦК КП(б)У.

Держава виділила певні кошти, щоб терміново створити дитячі притулки. Частково розв'язання цієї проблеми переклали на колгоспи, де організовувався патронаж. Було звернуто особливу увагу на своєчасне підбирання бездоглядних дітей силами міліції. В умовах, коли поширився канібалізм, життю беззахисної дитини кожного дня загрожувала смертельна небезпека.

Як свідчить Спільна заява делегацій 65 держав-членів ООН від 7 листопада 2003 року, «великий голод 1932-1933 років в Україні забрав життя від 7 до 10 мільйонів невинних людей...».

Якщо говорити про Голодомор мовою фактів, то вони підтверджують, що голод був цілеспрямованим і штучним. Складовими політики Голодомору були: насильне вилучення всіх продовольчих припасів; липень 1932 р. – влада ухвалила завідомо нереальні до виконання плани хлібзаготівель; серпень 1932 р. – прийнято закон «Про п'ять колосків», за яким засуджували навіть дітей, котрі збирали колоски пшениці на полях; листопад 1932 р. – запроваджено натуральні штрафи, що означало вилучення всіх харчів у селян; грудень 1932 р. – примусово вивезено із колгоспів усі фонди, в тому числі і насіннєві.

Блокада мешканців окремих територій та всієї України означала заборону на виїзд за межі України. Відповідно до директиви Сталіна території УРСР і Кубані, в той час переважно заселеної українцями, були оточені збройними законами для блокування виїзду селян «за хлібом» в інші регіони. Таких заходів більше ніде і ніколи не застосовувалося в СРСР. Люди перетворювалися на звірів і їли траву, листя, качани кукурудзи без зерна, навіть людей. Одна жінка рідну дитину з'їла, а потім з розуму зійшла. Багато пухли з голоду і вмирали. А кому вдалося віднайти шмат хліба і з'їсти всмак, теж помирали від завороту кишок чи кишкової непрохідності.

Зі свідчень очевидця: «Взимку 1932-1933 року на село довели план додаткового збору зерна та сільськогосподарських продуктів. Щодня до нас приїжджали уповноважені райвиконкому та райпарткому, під керівництвом яких на кожному кутку були створені спеціальні комісії в складі десяти осіб, які ходили по хатах. Вони робили старанний обшук на горищах, по коморах, клунях, повітках, де міг бути схований хліб, і забирали зерно, квасолу, картоплю, буряки. Деякі члени цих комісій брутально поводитись при обшуках: перекидали горшки з їжею печі, перевертали діжки з квашеною капустою та огірками в погребях. З настанням весняної сіви 1933 року в Ковалісі почався масовий голод... Вмирали цілими сім'ями і в першу чергу – чоловіки та діти.

Мені знайоме і відчуття: в очах тьмариться, сили покидають тіло, а думка працює: «Знайти щось поїсти». Пам'ятаю, як ввели той відвратний «Закон про п'ять колосків». Усіх, хто «крастиме державне колгоспне майно», буде розстріляно або позбавлено волі від 8 до 10 років. А як же не красти, коли хочеться жити? Неподалік, за хатою, колоситься лан пшениці. Такий звабливий, такий теплий і лагідний. Солодкий, п'яний запах вабить до себе, заворожує. Уже нема сили стриматися і ноги самі проступають до джерела життя – до хлібного поля. Зірвав три колосочки і схаменувся: чи ж ніхто не бачить? Озирнувся. Припав до землі; пригорнувся міцно-міцно, мов до матері, і поповз назад, додому, міцно стискаючи у руці три колоски. Страх сковував руки, серце калатало так гучно, що здавалось, чують усі навколо. Ще трохи... Уже недалеко... Кілька метрів проповзти – і рідне подвір'я... Доповз... Не побачили... Приніс до хати аж три колоски. Три життя, три радості, три надії... Почуття невимовного великого щастя охопило мене; почуття радості за те, що зміг підтримати рідних, що приніс їм сподівання на порятунку...».

Цю сумну інформацію доповнювали тематичні відео, пісні, авторський вірш студентки 31-Дк групи Вікторії Романюк «Не засинай, розплющи оченята...», поезії, зачитані ведучими, розповіді про англійського журналіста Гарета Джонса, який вперше відкрито повідав світові про це смертельне лихоліття нашого народу.

І щоб таке страхіття ніколи більше не повторювалося, нам слід про все це знати, все пам'ятати. Адже пам'ять – нескінченна книга, в якій зафіксовано і життя людини, і життя країни. І, на жаль, багато цих сторінок вписано кривавими і чорними кольорами... Але це наша історія. Вона мусить бути правдивою. Бо відродження України і визнання її усім світом можливе тільки тоді, коли народ поверне свою історичну пам'ять.

ХАЙ ВІЙНУ ЗАБЕРУТЬ ЖУРАВЛІ

Вікторія КАМІНСЬКА

Тема війни проходить сьогодні через серце кожного українця, який не байдужий до долі рідної землі. Бо ж наша Україна – це країна працюючих і добрих, щирих і привітних, веселих і гостинних людей, які ніколи не поневолювали інші народи, а лише вміло захищалися від ворога. Історія нашого народу – це війни і повстання, це сльози і перемоги, це незламність Байди і крилаті козацькі «чайки», це буйні веселощі на Січі після перемог і плач полонянок в неволі. Це ненависть і любов, вірність і зрада. Це гарячі серця Січових стрільців і Героїв Небесної Сотні. Це тисячі патріотів нашої держави, які зараз знаходяться на передовій, захищаючи свободу, незалежність та територіальну цілісність України.

Про все це йшлося на літературному вечорі, підготовленому головою циклової комісії групових керівників Фахового коледжу Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка Валентиною Мацковою та працівниками бібліотеки академії.

«Хай війну заберуть журавлі»... Ця поезія Людмили Галінської, винесена у назву заходу як найзаповітніша мрія нашого народу, відкрила читання у виконанні ведучих Марії Бойко та Нелі Цюнь. Студент 41-Мк групи Макарій Гусак доповнив цю мрію

пісню Олександра Злотника на вірші Степана Галлябарди «Я тебе ненавиджу, війна». Його виступ продовжила Ганна Гоц із 41-Мк групи власними поезіями та пісню Андріани на вірші Віктора Винника «В нашому серці».

На знак вшанування світлої пам'яті тих, хто загинув у боротьбі за нашу незалежну державу, увійшовши у безсмертя, учасники запалили свічки, схиляли голови і пом'янули їх хвилиною мовчання під демонстрацію відеореєстру загиблих героїв.

Поетичний марафон підхопили першокурсниці-«дошкільники» Ка-

теріна Савчук («Дивлюсь на світліни бійців...» Світлани Александрової) і Наталія Дячук («У стрічці новин загиблі герої...» викладача коледжу Марії Коменярської). Авторський вірш «Достатньо однієї іскри» прочитала студентка 41-Ток групи Вікторія Камінська. Цей поетичний цикл доповнили студенти 11-Дк групи Дарина Малищик, Катерина Шевчук, Вероніка Корчевська та Наталія Дячук з пісню Ярослави Хоми «Сила роду».

Наступну пару авторських поезій представили студент 21-Ток групи Іван Бобрик («Лист додому», студентка 11-Дк групи Вікторія Чух («Україна в серденьку моїм») та її старша колега по спеціальності, третьокурсниця Вікторія Романюк («Людино, на хвилинку зупинись...»). Студентка 21-Мк групи Боднар Марія зворушила стривожені душі присутніх пісню Володимира Домшинського на вірші Соломії Українець «Плакала калина».

Завершальну частину читань презентували виключно першокурсники: Тетяна Кондратюк (11-Рк, «Україна-мати» Валентини Мірошник),

Марія Дмитрук (11-Фк, «Лист солдату» Олександра Кобилякова) Інна Климчук (11-Ток, «Любіть Україну» Володимира Сосюри). Пісенні твори прозвучали у виконанні представників 11-Мк групи: вірші та музика Христини Панасюк «Ти підбори змінила на берці» – Іванна Журибіда; вірші та музика Люсії Кави «Незламна» – Ліза Голуб: «Я Україна» – Марія Скороплас.

Поезії звучали у фортепіанному супроводі Валентини Мацкової на фоні тематичної виставки, презентованої колективом бібліотечних працівників.

Дійсно, багато поколінь українців поклали своє життя на вівтар української державності. Ми наповнені духом своїх волелюбних предків, багатою історією. І якщо хочемо досягнути минуле України, то маємо багато вчитися, знати і пам'ятати...

ДО 30-РІЧЧЯ МУЗЕЮ УЛАСА САМЧУКА

Олег ВАСИЛИШИН, кандидат філологічних наук, доцент

Упродовж останніх тридцяти років село Тилявка, що на Шумщині, як мала батьківщина визначного українського письменника Уласа Самчука, стала цілющим джерелом духовної наснаги для усіх шанувальників творчості прозаїка.

не-де чуто гамір школярів, а наш «науковий десант» виїздить на Дерканську вулицю, де майже на околиці села розташоване обійстя Самчуків. На щастя їхня хата, побудована у 20-их роках ХХ століття, до сьогодні збереглася. На її синьому фасаді видніється меморіальна

викладачки, кандидата педагогічних наук, доцента Наталії Приймас, яка захистила кандидатську дисертацію на основі творчості Уласа Самчука, світлимось на фоні щойно розквітлих кущів скороморозу, як нагадування про лютневий день народження письменника.

Збігають хвилини замилювання світлосайними барвами села – і ось видніється приміщення храму науки – місцевої школи, біля якої у бронзі застигло погруддя Уласа Самчука. Розкішні зелені верби схилили своє віття перед усіма, хто приходить на цей ювілей до «Українського Гомера ХХ ст.» Ми покладаємо букет живих квітів із жовто-синьою стрічкою і уже звично фіксуємо цю мить.

У фойє нам усім перехоплює дух і стискається серце: на банері троє тилявчан серед червоних маків на золотому полі

можливість оприлюднити підготовлені ними наукові реферати «3 історії першого музею Уласа Самчука в Україні» та «Пошанування імені Уласа Самчука». Якщо в першому виступі було зроблено акцент на пошуковій роботі небуха письменника Миколи Самчука, учителя історії Тилявської середньої школи Петра Панасюка та провідного наукового співробітника Кременецького краєзнавчого музею Гаврила Чернихівського, то у другому – на вагомості творчого внеску професорів Романа Гром'яка, Стапана Пінчука, науковця Євгенія Пастернак, директора Інституту літератури імені Тараса Шевченка НАН України, академіка Миколи Жулинського у поверненні в Україну славного імені Уласа Самчука.

На Читаннях багато було сказано про творчу і ефективну діяльність Петра Панасюка – багатолітнього директора музею Уласа Самчука. Упродовж цих років викладачі нашої кафедри не тільки зацікавлено сприймали всі його добрі починання на відзначення щорічного дня народження волинського прозаїка, а й мали честь запрошувати організатора цього музею до творчого діалогу у Кременецькій академії. У рамках співпраці кафедри української мови і літератури та Тилявського навчально-виховного комплексу відбувалися постійні спільні пошанування письменника, як з участю учнів школи, так і студентів академії. Високий професіоналізм, ерудиція, глибокі знання життєвого й творчого шляху Уласа Самчука дали змогу Петрові Панасюку вести в Музеї ефективну наукову й популяризаторську роботу, він був активним учасником і організатором літературно-туристичних походів на батьківщину письменника – село Дермань на Рівненщині

Усталена традиція – пошанування у день його народження зимової пори – цього разу порушена не випадково: 27 вересня 1993 року у приміщенні місцевої школи було урочисто відкрито літературно-меморіальний музей Уласа Самчука. Саме з нагоди тридцятиріччя з часу його заснування відбулося виїзне засідання наукової лабораторії «Мовно-літературні процеси на Волині упродовж століть» Кременецької гуманітарно-педагогічної академії Тараса Шевченка. Модератором засідання виступив кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури Олег Васи́лишин.

Вересень цього року для лісової дороги до Самчукової Тилявки зберіг усі барви літа і підготував у дарунок усі принади осені. Навіть під час подорожі студент-філолог, учасники читань змогли долучитися до імпровізованої екскурсії по сторінках життєтворчості Уласа Самчука, яку провів автор цих рядків. Він же надав змогу юним філологам побачити унікальні для сьогоднішнього часу світлин, що відображали урочистості з нагоди відкриття музею.

Того пам'ятного дня фотокамера зафіксувала фактично історичну мить: перші записи у книзі відгуків зробили відомі самчукознавці, професори Роман Гром'як і Степан Пінчук. Вони написали: «Улас Самчук приїхав у Тилявку хлопчиком і тут змужнів духом. Ішов юнак навчатися, мабуть, не думаючи, що піде звідси у вічність... Сьогодні видатний український письменник повернувся у село Тилявку на віки – ожила епоха письменника. Тепер мусимо подбати про те, щоб збагачувалася й урізноманітнювалася експозиція... Слава землі Волинській, яка зродила соборного письменника!»; «Дорога до музею не заростатиме травом. Він стане одним із діювих осередків вивчення та популяризації спадщини прозаїка та мислителя серед найкращих кіл громадськості нашої незалежної України, за яку Улас Самчук боровся все своє життя».

Із вікна автобуса миготять сонячні ранкові бризки, а підволохачені сивим туманом краєвиди вабили екскурсантів казковими краєвидами мальовничих волинських сіл – Лішні, Угорська і, нарешті, Тилявки.

Організатори літературознавчої екскурсії розповіли її учасникам про унікальний випадок, що стосувався не тільки творчої біографії письменника, а й українського сектора світової літератури.

... Гарячої жнивної пори 1941 року тилявчани під час зустрічі із Уласом Самчуком на знак поваги до нього вручили йому розкішний букет польових квітів із золотими колосками, а потім, підхопивши на руки, немов би на «білому коні», несли його рідними вулицями, такими близькими й дорогими серцю письменника-краянина.

... Тилявка уже прокинулася, де-

таблиця на честь Уласа Самчука, який юнаком тут жив. Свою рідному селу чимало місця присвятив письменник у романі «Юність Василя Шеремети», трьохтомній епопеї «Волинь», романі «Марія» та інших. Саме про це говорили у своїх виступах студенти-філологи Діана Ревуцька, Юлія Ковалик, Ольга Яворська.

Ведучий читань запропонував оглянути усі куточки садиби, та сад, в якому рясно вродили яблуни, груші і горіхи. На жаль, тут уже ніхто не мешкає, тому всі фруктові дари тилявської осені очікують на дітей та онуків, племінників Уласа Самчука по братові Федотові – Лідії Цезарук, яка нині зі своєю сім'єю проживає в селі Білокриниці, що по дорозі із Тилявки до Кременця.

Від ранкового сонця рубіново засяяв виноградник, приваблюючи учасників Читань своїми розкішними гронами. Хіба можна втриматися від спокуси насолодитися бодай кількома налитими сонячним теплом соковитими виноградними ягодами? Як тут не згадати Самчукові слова із третього тому «Волині»: «Земля для всіх і всього. Земля – найбільше щастя – більша за любов, за життя. Земля – найбільший скарб, більший за золото і вабливе ество, містична сила космосу, наснага слабих і дужих. Золото, краса, любов, молодість і вічний учитель мудрості. От що земля».

В учасників Читань виникає ідея: назбирати обласкані сонцем плоди із Самчукового саду і принести на «гостину» до його Літературно-меморіального музею. Може із небесно-голубої високості Самчукова душа прилине до рідних пенатів і порадіє за такий щедрий дарунок осені його родинному саду?

Учасники екскурсії розгорнули імпровізовану виставку численних матеріалів життя і творчості прозаїка. А потім вони здійснили важливе і необхідне: в тісних рамках фотокадру увіchnили свою мандрівку до родинного гнізда славного краянина.

... Ідемо й тією ж вулицею, якою свого часу Улас ходив до школи та до церкви у центрі села, біля садиби батьків нашої

дивляться на нас із високого неба, а запалена свічка ще раз нагадує про дуже дорогі й болісні втрати на цій лиховісній війні. На стінах – портрети нашої славної тріади – Тараса Шевченка, Лесі Українки та Ліни Костенко, поезія яких наснажує нескорений і незборимий дух українського народу в боротьбі з російським агресором.

На третьому поверсі школи гостинно відчиняє свої двері музей прозаїка – і ми потрапляємо у дивовижний і неповторний світ Самчукової життєтворчості.

З великою любов'ю і теплою проводить екскурсію директор музею, учителька-філолог Тилявської школи Оксана Волянчук. Ми слухаємо її проникливе й виважене слово, а також уважно та зацікавлено оглядаємо всі реліквії музейної експозиції – особисті речі, бібліотеку, численні листи й фотознімки, фотоапарати та інші предмети, що служили письменнику за життя. Прослухавши розповідь про всі періоди життя письменника, йдемо до актового зали для продовження наших наукових Читань. Кандидат філологічних наук, викладач української мови та літератури, доцент Ірина Комінярська разом з учнями відтворила інсценізацію із роману Уласа Самчука «Волинь» («Куди тече та річка»).

Після цього нашим студентам Христині Шелест та Анні Макачук надали

Ентузіаст із Тилявки робив все для того, аби цей літературно-меморіальний музей був у нашому краї надійним осередком національної духовності та любові до України. Ректорат нашої академії за багаторічну сумлінну працю на ниві самчукознавства висловив подяку першому директору Літературно-меморіального музею Уласа Самчука у Тилявці Петру Панасюку, а також директору Тилявського навчально-виховного комплексу Валентині Дроздовській, учительці цієї ж школи Оксані Волянчук, викладачам академії, кандидатам наук, доцентам Ірині Комінярській, Наталії Приймас, Олені Пасічній. Організація управління освітою за ефективну організацію всеукраїнських наукових конференцій з самчукознавства оголошена подяка ректору нашої академії, професору Афанасію Ломаковичу, який, окрім цього, завжди наголошував, що кожен студент повинен прочитати роман Уласа Самчука «Юність Василя Шеремети», бо цей твір суголосний з нинішнім воєнним лихоліттям.

Учасники виїзного засідання залишали малу батьківщину письменника під великим враженням від побаченого й почутого, впевнено надіючись на нову зустріч із творчістю Майстра Слова уже в мирний час...

ВОЛИНСЬКІ ПОСТАТІ В УКРАЇНСЬКІЙ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРІ

Назар БАГНЮК, Юлія КОНОНЬЧУК

(Закінчення. Початок у попередньому номері)

Релігієзнавець, громадський діяч, лікар

Його ім'я – серед тих історичних персоналій, які здійснили вагомий внесок у зміцнення духовності української нації. Важливість такого внеску підкреслюється тим фактом, що здійснений він на конкретному і реальному ґрунті – в регіональному секторі національної історії. А до його імені, як і до імен багатьох, подібних йому персоналій нашої минувшини, увага особлива: вони були незаслужено і несправедливо забуті на довгий період, і стали відомими широкому загалу лише із здобуттям Україною державної незалежності.

Ідеться про Арсена Річинського – громадсько-політичного і церковного діяча, релігієзнавця та краєзнавця, церковного композитора і лікаря за світським фахом. Його мала батьківщина – село Тетилівці на Шумщині нинішньої Тернопільської області (тоді – Кременецького повіту Волинської губернії). Тут він народився у сім'ї священика 12 червня 1892 року. У рідних Тетилівцях здобув початкову освіту, після чого навчався у Кременецькій гімназії та Клеванській духовній школі. Потім була Житомирська духовна семінарія. Очевидно, діяла сімейна традиція: батько – священник, то й син повинен продовжити його справу. Але склалося не зовсім так, або навіть і зовсім не так. Житомир був центром Волинської губернії, де відбувалися активні культуротворчі процеси, досить активним було громадське життя, до нього долучився і семінарист Арсен Річинський: він став членом таємного українського гуртка, члени якого цікавилися і вивчали українську історію та літературу.

Після закінчення духовної семінарії життєва стежина повила молодого хлопця не до церковної служби, а до церковно-приходської школи села Сідлярки Луцького повіту. Кілька місяців учителювання – і молодий педагог Арсен Річинський здійснює радикальний життєвий маневр: успішно складає вступні іспити на медичний факультет Варшавського університету. З початком Першої світової війни вимушено перейшов на навчання до Київського університету святого Володимира. І в умовах воєнного часу навчався і водночас працював лікарем у місцевих лікарнях. Після закінчення Університету отримав посаду лікаря в Ізяславській повітовій лікарні. Саме в Ізяславі бере активну участь у громадському житті: редагує часопис «Нові дороги», читає лекції на курсах українознавства для вчителів. Продовжилася фахова біографія лікаря Арсена Річинського на Волині: працював дільничним лікарем у Луцькому повіті, головним лікарем Володимир-Волинської міської лікарні.

Тодішня Волинь потрапила до складу панської Польщі, що не могло не відобразитися на життєвих долях свідомих і активних українців – і влітку 1925 року Арсена Річинського заарештували за звинуваченням в активній проукраїнській діяльності. Після звільнення з-під арешту стала зрозумілою його нова соціально-політична ситуація: польська влада віднесла його до категорії неблагонадійних, а це фактично перекривало всі шляхи до служби в державних закладах – і Арсен Річинський стає вільним практикуючим лікарем. В такому статусі він перебуває до 1939 року.

Польська влада насторожено відносила до організаційної та просвітницької роботи молодого лікаря. Вона не сприймала його українофільських настроїв, що підтверджувалися конкретними діями: редагував і видавав за власний кошт незалежні українські видання «На варті» і «Наше братство», де висвітлював питання теорії та практики релігійного і духовно-культурного життя українського народу. Окрім цього, Арсен Річинський став одним з організаторів молодіжної організації «Пласт» на

Волині, мав безпосереднє відношення до діяльності Організації Українських Націоналістів. Чим і загострив увагу польської поліції до своєї персони: в його найближче оточення були заслані агенти-інформатори, що повідомляли про кожен крок свого «підопічного». В результаті, у переліку місцевих активістів ОУН, складеним Волинським воєводським відділом безпеки, ім'я Арсена Річинського стояло першим у списку. На це каральні органи «мали повні підстави»: Річинський належав до місцевого товариства «Просвіта», де обіймав посаду інспектора з культурно-освітньої праці; зацікавившись ідеями галицького Пласту, доклав багато зусиль для популяризації ідей пластунів серед волинської молоді; був постійним учасником різноманітних просвітянських культурно-масових заходів і навіть соціально-політичних акцій.

Відстоюючи ідею української державності, Арсен Річинський увійшов до складу церковного комітету, підтримував спілкування з прихильниками української автокефальної церкви та видавав часописи українською мовою. Саме завдяки його клопотанням перед міністром освіти та віросповідань Польщі у Володимир-Волинському соборі стали проводити служби українською мовою. За підтримки церковного комітету Арсен Річинський організував збори парафіян та духовенства з питань українізації церкви.

Отримавши від влади дозвіл на проведення православного з'їзду в Луцьку, він порушив на ньому питання необхідності українізації церкви та направлення українських єпископів на землі, де компактно мешкає українське населення, з правами правлячих архієреїв. Арсен Річинський спільно з іншими прихильниками українізації церкви дискутував із митрополитом Діонісієм навколо цих питань близько двох років. Нарешті, на початку 1929 року Арсен Річинський оприлюднив заяву про розрив з вищим церковним керівництвом у Варшаві і вийшов із Митрополічної Ради. У відповідь на такі дії рішенням Синоду Православної церкви в Польщі 15 квітня 1929 року було «відлучено від церкви лікаря Арсена Річинського» за «порушення миру в церкві». У Володимир-Волинському соборному храмі його піддали анафемі.

Арсен Річинський не міг «скаржитися» на відсутність уваги до себе зі сторони відповідних владних структур – ні зі сторони польських, ні зі сторони настигших – радянських: його неодноразово заарештовували, він навіть побував у «славнозвісному» польському концтаборі Береза Картузька; за радянської влади вперше був заарештованим міським відділом НКВС 20 жовтня 1939 року у Володимирі-Волинському та засуджений особливою нарадою при НКВС СРСР 5 травня 1942 року на 10 років виправно-трудова таборів. Ув'язнення відбував у трудових таборах до 1949 року. З 1949 по 1956 роки проживав на спецпоселенні в Казахстані. Відірваний від України, від батьківської землі та родини, знищений фізично і травмований морально, він завершує свій земний шлях 13 квітня 1956 року у далекому і чужому краї. І був похований на кладовищі станції Джусали Кизил-Ординської області Казахстану. В листопаді 2006 року його прах перевезено в Україну для перепоховання.

Складний життєвий шлях Арсена Річинського – це одне незаперечне підтвердження того факту, що на долю видатних особистостей завжди випадають особливі життєтворчі випробування і перед ними постають кардинальні проблеми соціально-політичного і духовно-культурного характеру, від вирішення яких залежить і національний поступ, і долі конкретних людей.

У контексті відновлення історичної правди про роль української церкви та її представників у суспільних процесах Арсен Річинський постає перед нами як толе-

рантна, екуменічна особистість, не схильна до конфесійної заангажованості. Бо він був національним мислителем широкого діапазону, який у своїх працях досліджував актуальні проблеми релігійно-церковного життя, робив узагальнення і висновки, що звучать по-сучасному й нині.

Всю багатогранну творчу спадщину Арсена Річинського пронизують ідеї справжнього й активного гуманізму. Піклування про людину, відповідальність людини перед суспільством – ось ті основи, на яких ґрунтувалась діяльність вчителя, лікаря, громадського діяча. Арсен Річинський – автор статей на пластову, освітньо-виховну і суспільно-політичну проблематику. Серед його монографій – «Історія церкви та релігійної думки» та «Проблеми української релігійної свідомості». В останній праці, що є досить об'ємною і надзвичайно багатою ідеями, автор підкреслює важливість функціонування української мови в культовій і позакультовій діяльності української церкви, аналізує національну революцію 1917-1921 років і наголошує, що «визвольна боротьба йшла вже не тільки за розкріпачення національно-політичне та соціальне, але й за незалежність духовну». На думку автора, беззаперечною є істина, що Церква і Нація, як форми організації людства, «не можуть бути ані чужі, ані тим більше протиріччю» одна одній. Тому він стверджував, що розбудова української держави, відродження занедбаної та всіляко гнобленої української культури тісно пов'язані з реалізацією ідеї розбудови Української Національної Церкви.

Особливе значення має згадана праця «Проблеми української релігійної свідомості». Тут автор прослідковує історію зародження ідей автокефалії та створення Української православної автокефальної церкви, причому зазначає, що український церковний рух не має нічого антиканонічного, а відновлює давні права Української церкви, знищені Московією. Арсен Річинський виступає активним поборником української автокефалії. В цьому він має особливу заслугу: вже у міжвоєнний період ХХ століття у Польщі активну роль відігравав організований і очолюваний ним Володимир-Волинський духовний гурток. Згадана праця висвітлює мовні проблеми церковного життя: автор підкреслює важливість і необхідність функціонування рідної, української мови у культовій і позакультовій діяльності української церкви.

Такий підхід до церковно-релігійного життя засвідчує, що для Арсена Річинського дуже важливим було питання про місце і роль національного контексту в релігійному житті, а якщо ширше – то про співвідношення національного та релігійного в культурно-духовному секторі національного буття. У вирішенні цього питання давала себе знати православна релігійність Арсена Річинського, сформована у нього з раннього дитинства. Але, зауважимо, це було світлим і шанобливим ставленням до батьківських релігійних традицій та не мало нічого спільного із догматичним ставленням до релігійних канонів. Другим чинником, що формувало духовну матрицю світогляду Річинського, був український національний рух і його світоглядний складник – національний менталітет як національний дух. Він вже був сформованим як національно свідомою особистістю і як активний учасник національних громадських акцій. А це стимулювало Арсена Річинського до творчого пошуку шляхів поєднання національного і релігійного, міжнаціональною свідомістю та релігійною вірою. В цьому проглядається ментальний зміст, вкладений у національне гасло «Бог і Україна». Тут також варто прислухатися до його цікавої думки: чим більше людина інтелектуально обдарована і розвинена, тим яскравіше виступають особливості її національної вдачі, а це означає, що талант, геній з психологічного боку завжди

є глибоко національними, – і лише убогі розумом люди позбавлені національних прикмет...

Арсен Річинський займався також історичним краєзнавством. Найвідоміша його краєзнавча праця – «Старий город Волинь», де він досліджує історію Волинської землі, створення її міст, розмірковує над етимологією волинських історичних і географічних назв. Його цікавлять старі українські храми, їх архітектура; він записує легенди і колядки Волині; відшукує стародавні документи, зокрема договори різних правителів у їх стосунку до української державності; як дослідник церковної історії, в тому числі національної церкви; цікавиться елементами народної мови у богослужінні; намагається віднайти витoki українського письма; не залишаються поза його увагою питання сучасної історії, зокрема, він записує спогади учасників національно-визвольних змагань 1917–1921 років.

Окрім усього, Арсен Річинський був обдарованим музикантом і композитором: він залишив музичні збірки «Скорботна мати», «Українська відправа», «Колядки». Саме в його музичній творчості знайшли відображення боротьба за українізацію церкви.

Вивчення життєтворчості Арсена Річинського, а також інших діячів національної, в тому числі регіональної, історії та культури приводить до думки, що національна концепція розвитку Української державності, формування та реалізація ідеології державотворення вимагають усебічного вивчення та аналізу історії з метою використання минулого досвіду для розбудови нашої країни у нових історичних умовах. Тривале замовчування та фальсифікація історичних явищ у радянський період не давали змоги об'єктивно оцінити процеси, які відбувалися в Україні впродовж її розвитку, в тому числі релігійні. Ставлення до церкви набуло додаткових негативних характеристик: їй інкримінувалися пригноблення пролетарського класу, підтримка чужоземної антиукраїнської політики. Особи, які очолювали церкву, були релігійними діячами, попадали під огульну критику, зазнавали дискримінаційних заходів; їх імена підлягали забуттю. Життєва доля Арсена Річинського – переконливе підтвердження цього. Однак історія вміє бути справедливою...

Патріотична громадськість Західної України вшанувала подвижницьку працю Арсена Річинського. Його ім'я зайняло належне йому місце на сторінках «Української загальної енциклопедії». У Кременці ім'я Арсена Річинського присвоєно медичному училищу. У пам'яті нащадків він залишився яскравим взірцем життя людини, яка стала гармонійною особистістю, реалізувала свої здібності й талант, досягаючи поставленої перед собою високої мети. Ідеал справжньої людини, яким був видатний український релігієзнавець, лікар і патріот, органічно поєднує національні та загальнолюдські цінності, акумулює найкращі риси людини й громадянина. Арсену Річинському була притаманна віра в моральні святині народу, любов до рідної землі, моральна чистота і благородство. Свою гуманність він виявляв у піклуванні про духовне збагачення людини.

Ідеї Арсена Річинського вирізняються винятковою послідовністю. Навіть тоді, коли його філософсько-релігійні погляди не збігалися з офіційною ідеологією, він не відступав від зайнятої позиції, відстоював свої ідеї навіть під тягарем гострої критики. Його гуманізм ніколи не був декларативним, а реалізувався в активній життєдіяльності в інтересах і на благо свого народу. Він проводив свою діяльність, керуючись християнськими переконаннями, тому у політичних питаннях дотримувався легітимності, а в культурно-просвітніх земляках державні інстанції, виховати українців у любові до Бога і Батьківщини.

ВСЕУКРАЇНСЬКА ОЛІМПІАДА З ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ: ДРУГИЙ ЕТАП

Ірина ЦІСАРУК, кандидат педагогічних наук

За рішенням Тернопільського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти працівниками Центру професійного розвитку педагогічних працівників Кременецької міської ради спільно з науковцями кафедри теорії та методики трудового навчання і технологій Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка на навчально-матеріальній базі нашого закладу вищої

оригінальність, аргументованість, повнота та чіткість обґрунтування вибору матеріалів, інструментів і обладнання для виготовлення та оздоблення виробу, якість виконання графічних зображень виробу, повнота характеристики виробу в маркетинговому, ергономічному, екологічному та економічному аспектах, повнота і чіткість формулювання висновку.

освіти проведено другий етап Всеукраїнської олімпіади з трудового навчання і технологій серед учнів 8–11 класів закладів загальної середньої освіти нашої територіальної громади. Дирекція Інституту післядипломної педагогічної освіти розробила умови проведення та визначила зміст конкурсних завдань і перелік матеріалів та інструментів для їх виконання, а також критерії та систему оцінювання виконання завдань Олімпіади.

Організаційний комітет цього етапу очолювала директор Центру професійного розвитку педагогічних працівників (ЦПРП) Кременецької міської ради Людмила Якимович. До його складу увійшли кандидат педагогічних наук, декан гуманітарно-технологічного факультету нашої академії, доцент Олександр Омельчук, консультант ЦПРП Світлана Міщук, старший викладач кафедри теорії та методики трудового навчання і технологій Олександр Ємець. Результати технічної творчості учасників Олімпіади визначало журі у складі консультанта ЦПРП Василя Савчука, вчителя Кременецької гімназії №3 Володимира Ковальчука, вчителя Кременецької ЗОШ №1 імені Галини Гордасевич Валерія Назарчука, голови циклової комісії викладачів трудового навчання, технологій та образотворчого мистецтва Фахового коледжу нашої академії Віталія Писаренка, вчителя Горинської ЗОШ Василя Солов'я, вчителя Волинського ліцею імені Нестора Літописця Романа Федоринчика, старшого викладача кафедри теорії та методики трудового навчання

На виконання завдань практичного туру виділяли 210 хвилин часу, а за результат своєї творчої діяльності учасники туру могли отримати максимум 120 балів. На практичному етапі виконання завдань працював диференційований підхід з урахуванням особливостей обслуговуючих і технічних видів праці. Дівчата повинні були звертати особливу увагу на якість обробки деталей, технологію розкроювання виробу, на його естетичну цінність та оригінальність, на відповідність заданим розмірам, на зручність і надійність у його використанні, причому враховувати фактор безпеки праці та організації робочого місця. Оригінальність виробу, його відповідність заданим технічним характеристикам, доцільність використання матеріалів, раціональне і продумане застосування матеріалів, інструментів, обладнання, якість обробки деталей виробу, його функціональність і, звичайно, організація робочого місця та безпека праці – комплекс вимог, яких повинні були дотримуватися хлопці. Враховуючи роботу закладів освіти в умовах воєнного стану, організаторам Олімпіади було дозволено вносити зміни до змістового наповнення завдань та щодо часу проведення теоретичного і практичного турів.

За рішенням журі, в номінації «Технічна праця» серед учнів 8-их класів перемогу здобув учень Волинського ліцею імені Нестора Літописця Денис Скакальський (вчитель – Р.М.Федоринчик); на другому місці – Сергій Данилюк (Підлісеська гімназія; вчи-

тель – М.М.Васильюк) і Михайло Літвінчук (Кременецька ЗОШ №1 імені Галини Гордасевич; вчитель – В.Є.Назарчук); третє місце – за Дмитром Паляницієм (Підлісеська гімназія; вчитель М.М.Васильюк) і Сергієм Голубом (Горинська ЗОШ; вчитель В.П.Соловей). В категорії дев'ятикласників переміг Владислав Дударчук (Кременецький академічний ліцей імені Уласа Самчука; вчитель – Ю.О.Тимошенко); друге місце – за Марком Іщуком (Волинський ліцей імені Нестора Літописця; вчитель – Р.М.Федоринчик); на третьому місці – Владислав Чугалінський (Білокриницька ЗОШ; вчитель – Р.М.Шуршило), Владислав Бурштинський (Кременецька ЗОШ №1 імені Галини Гордасевич; вчитель – В.Є.Назарчук) і

Дмитро Лобчук (Кременецька гімназія №3; вчитель В.В.Ковальчук). Серед десятикласників – два переможці: перше місце посів Артем Залевський (Кременецька ЗОШ №1 імені Галини Гордасевич; вчитель – В.Є.Назарчук), а друге – Віталій Фасолько (Білокриницька ЗОШ; вчитель – Р.М.Шуршило). В цій же номінації серед учнів 11 класів переможцем визнано Дениса Трачука з Кременецької ЗОШ №1 імені Галини Гордасевич (вчитель – Назарчук В.Є.). На другому місці – Ілля Тимошук (Білокриницька ЗОШ, вчитель – Р.М.Шуршило). На бронзову сходинку п'єдесталу пошани зійшов Олександр Родчук (Білокриницька ЗОШ; вчитель Р.М.Шуршило).

В номінації «Обслуговуюча праця» – одинадцять призерів. Серед наймолодших, тобто восьмикласників, перше місце посіла Ірина Ліфа (Волинський ліцей імені Нестора Літописця; вчитель – В.І.Коваленко); на другому – Ірина Моронжук (Кременецька гімназія №3; вчитель – В.І.Коваленко) й Анастасія Копко (Кременецька ЗОШ №1 імені Галини Гордасевич; вчитель – К.П.Штука), на третьому – Софія Данилюк і Олександр Гордійчук (обидві – Кременецька ЗОШ №4; вчитель – Т.О.Фількевич). Найсильнішою в технологічному відношенні серед учнів дев'ятих класів стала Єлизавета Лобан (Кременецька ЗОШ №4; вчитель – Т.О.Фількевич); друге місце – за Дариною Бондар (Волинський ліцей імені Нестора Літописця; вчитель – В.І.Коваленко), а третє місце дісталось Вікторії Щіпській (Кременецька ЗОШ №4; вчитель – Т.О.Фількевич). У десятикласників – два переможці: Ніна Синицька (Кременецька ЗОШ №1 імені Галини Гордасевич; вчитель – К.П.Штука) та Ірина Яковлева (Білокриницька ЗОШ; вчитель – Г.В.Вавренчук). Одинадятикласниця Вероніка Поврозник додала конкурсне перше місце до скарбни-

ки нагород Кременецької ЗОШ №4 (вчитель – Т.О.Фількевич). В загальному підсумку, за результатами другого етапу Олімпіади, до числа переможців увійшли учні семи загальноосвітніх закладів нашого міста і району. Учні Кременецької ЗОШ №1 імені Галини Гордасевич принесли своїй школі 6 призових місць (три перших місця, два других і одне третє). У скарбниці Кременецької ЗОШ №4 – 5 призових місць (два перших і три третіх), стільки ж і в Білокриницькій ЗОШ (одне перше, три других і одне третє). Чотири призери – учні Волинського ліцею імені Нестора Літописця: у них – два перших і два других

місця. Тож у неофіційному заліку серед юних учасників Олімпіади переможцями можна вважати учнів Кременецької ЗОШ №1 імені Гордасевич, які досягли успіхів в обох номінаціях. Серед педагогів, які готували своїх учнів до виступу на «олімпіадному ристалищі», «пальму першості» треба віддати вчительці Кременецької ЗОШ №4 Т.О.Фількевич, яка підготувала 5 призерів у номінації «Обслуговуюча праця», та В.Є.Назарука, вчителя Кременецької ЗОШ №1 імені Галини Гордасевич, і Р.М.Шуршило, вчителя Білокриницької ЗОШ: в обох – по 4 призери.

ДЛЯ КОГО ГОЛОВНЕ В ЖИТТІ – ДИТИНА

День Дошкілля – це свято тих, хто простеляє світлом дитячу дорогу, дарує дітям свою дружбу і любов, для кого дитина є найважливішим у житті.

Так вважають і в цьому переконані студенти спеціальності «Дошкільна освіта» Фахового коледжу Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка, які з цієї нагоди підготували і провели цікавий і веселий захід під керівництвом своїх наставників Людмили Мишаківської та Надії Сабран, Наталії Сербай та Ольги Цимбалюк. Вели програму дійства четвертокурсниці Ірина Притула та Ірина Кравчук.

Щоб стати педагогом, потрібно пройти доволі непростий і тернистий шлях. Саме для того й зібралися тут майбутні вихователі, щоб дати свій перший старт до великого успіху у роботі вихователя, а для учасників дійства та його гостей організатори підготували дуже цікаві завдання.

Насамперед дошкільнятам запропонували зіграти у геокешинг – захоплюючу командну гру, в якій присутні: подорож, знаходження місця розташування заданих об'єктів, пошук інформації про об'єкти і відповідей на запитання, розвиток допитливості та пізнавальної активності, уміння спілкуватися і знаходити в результаті спілкування потрібну інформацію, вирішувати проблему спільно. Учасникам запропонували карти маршрутів по цікавих місцях з виконанням різноманітних завдань: «Склади свій настрій», «Відгадай предмет», «Крокодил», «Тримай рівновагу та попади у ціль» і «Disco».

В цей час гості активно працювали над вікторією.

Вихователь, як усі зрозуміли, – професія не легка, та ще важче навчити і виховати гарних педагогів. Тому й запросили усіх до перегляду відео про те, як проходять пари у наших майбутніх вихователів, відеозвіт про проходження літньої педагогічної практики студентами-четвертокурсниками та так зване хаотичне відео із записом запитань-відповідей студентів та викладачів про свою професію.

Зі щирими словами до першокурсників звернулася Надія Сабран, яка привітала їх із символічною посвятою у студенти. Після зачитання клятви першокурсника ведучі програми та старші дошкільники також привітали їх і запросили до своєї дружної студентської родини.

і технологій академії Олександра Ємця, кандидата педагогічних наук, доцента цієї ж кафедри Віталія Цісарука і вчителя Білокриницької ЗОШ Романа Шуршило. З приємністю зауважимо, що більшість організаторів та вчителів-учасників цього етапу Олімпіади – випускники різних років факультету трудового навчання та технологій нашого ЗВО.

Згідно з умовами Олімпіади учні 8–11 класів проходять теоретичний (написання пояснювальної записки до творчого проекту) та практичний (виконання виробу за даним творчим проектом) тури творчого змагання. На виконання завдань теоретичного туру учасники мали 60 хвилин і могли отримати 60 балів. Критеріями оцінювання їх роботи були

тель – М.М.Васильюк) і Михайло Літвінчук (Кременецька ЗОШ №1 імені Галини Гордасевич; вчитель – В.Є.Назарчук); третє місце – за Дмитром Паляницієм (Підлісеська гімназія; вчитель М.М.Васильюк) і Сергієм Голубом (Горинська ЗОШ; вчитель В.П.Соловей). В категорії дев'ятикласників переміг Владислав Дударчук (Кременецький академічний ліцей імені Уласа Самчука; вчитель – Ю.О.Тимошенко); друге місце – за Марком Іщуком (Волинський ліцей імені Нестора Літописця; вчитель – Р.М.Федоринчик); на третьому місці – Владислав Чугалінський (Білокриницька ЗОШ; вчитель – Р.М.Шуршило), Владислав Бурштинський (Кременецька ЗОШ №1 імені Галини Гордасевич; вчитель – В.Є.Назарчук) і

ПОДАРУЙ РІЗДВО СОЛДАТУ

Ліна ВЕРЕСЕНЬ

У Концертному залі Гуго Коллонтая Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка відбувся традиційний музичний вечір колядок для кременчан та гостей нашого міста. Тільки цього разу цей захід носив благодійний характер, яскраво виражений у назві «Подаруй Різдво солдату». Зібрані кошти підуть на придбання тепловізора для нашого захисника Євгенія Найчука та його побратимів.

Відкрив концерт оркестр народних інструментів та зведений хор під керівництвом Надії Найчук та Інни Ратинської з українською народною піснею «Щедрівочка щедрувала». До оркестру приєднався вокальний ансамбль «Сфорца» (керівник Інна Ратинська), що виконав твір Франца Ксавера Грубера «Свята ніч». Аранжування Валерія Яскевича. Місцевий поет Павло Старух виступив з авторською поезією «Я сьогодні в Дніпрі», а вокально-інструментальний ансамбль під орудою Юрія Ляського – з піснею «Над Україною сяйво зійшло» (слова О.Наклюцької, музика Ю.Ляського).

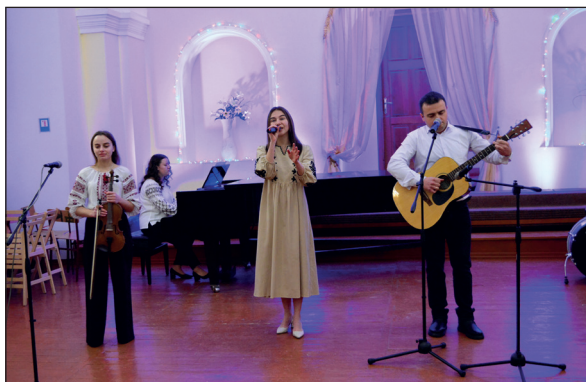
Продовжив програму цикл колядок та різдвяних пісень у виконанні чоловічого квартету з керівником Аллою Афанасенко («Сяють зорі», слова Н.Семени, музика А.Попруги, обробка О.Токар), капели бандуристів з Іриною Харамбуру (колядки «Во Вифлеємі зоря сяє», «Радуйтеся, всі люди» в обробці О.Герасименко),

жіночого вокального ансамблю «Калина» під керівництвом Олени Новик, у фортепіанному супроводі Ірини Матвійчук («Різдвяна зірка», музика А.Раміресса, переклад тексту та обробка О.Токар), народного аматорського жіночого вокального ансамблю «Криниченька» під орудою Надії Русакової («Княжа корона», слова народні, музика Г.Гаврилець), чоловічого вокального ансамблю з керівником Аллою Афанасенко («Нічка та ясна»), вокального ансамблю «Сфорца» (керівник Інна Ратинська) з піснею «Народився Бог на саях» Б.-І.Антонича та В.Жданкіна, народного хору під орудою Галини Левицької та Мар'яни Моронжук («Добрий вечір тобі, пане господарю», «Сієм, сієм, посіваєм»), жіночого вокального тріо (керівник Алла Афанасенко, концертмейстер Алла Савчук; слова О.Шубеляк, музика О.Нідик «Святий отче Миколаю»).

Дует Олександра Вертко та Павло Левицький подарували присутнім пісню «Last Christmas» Дж.Майкла, солістка Ірина Матвійчук – авторську композицію «Новорічна» у власному фортепіанному супроводі. Тематичні інструментальні твори презентували скрипаль Олег Дацюк і сопілкарка Мар'яна Томашівська (Вільям Чаттертон Дікс «Що за дитя?»), а всесвітньовідомий «Щедрик» М.Леонтовича – ансамбль сопілкарів з керівником Мар'яною Томашівською та Юлія Мельник в аранжуванні для фортепіано Євгенії Сороки.

Завершили музичну програму камерний хор (керівник Алла Афанасенко) і солістка Тетяна Герасим з польською народною колядкою «Люляй, Єзуню», солістка Ілона Яловська з піснею «Ой прилетіли два соколоньки» (слова народні, музика І.Небесного, аранжування М.Гобдича), Галина Швидків (Джеймс Пірпонт «Jingle Bells») та симфонічний оркестр (керівник і диригент Володимир Козачок): «White Christmas» Ірвіна Берліна разом із солісткою Мар'яною Моронжук та «Різдвяний фестиваль» Лерона Андерсона.

Вели програму Ольга Гончар і Микола Микулинець. Звукорежисер Лев Харамбура. Режисер-постановник Павло Левицький.

З ЮВІЛЕЕМ, «ПАЛІТРО»!

Ніна БАГНЮК

У затишному залі Гуго Коллонтая Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка відбулись

наментальних скриньок, тарелей, етноторбин тощо. У травні 2011 року Тетяна Балбус прийнята в члени Національної спілки народних майстрів України. У 2017 році їй присвоєно звання заслуженого майстра народної творчості України.

У полотнах Олександри Панфілової переважає олійний живопис різних жанрів (натюрморт, пейзаж, портрет, тематична картина), також виконує акварельні роботи та декоративні розписи на склі (стилізовані натюрморти, тематичні картини).

Іванна Погонєць – чудовий майстер олійного живопису (пейзаж, портрет, тематична картина). Надаючи перевагу пейзажному жанру, вона надзвичайно тонко відчуває мотиви природи, досконало передає їх стан та пору року. Колорит її

ва, особливо захоплюючись олійним живописом в техніці мастихіну (портрет, натюрморт, пейзаж, тематична картина). Катерина Склярчук – надзвичайно обдарована художниця у різних галузях мистецтва. Вона на високому фаховому рівні виконує акварельний, гуашевий та олійний живопис, створює чудові творчі роботи в техніці графіки в зображенні пейзажу, квітів, натюрморту, портрету, стилізованих образів людей і тварин.

Людмила Блишак – лялькарка, майстер народних промислів художнього моделювання. Лялькарством захоплюється досить давно, любить цей вид мистецтва. У її доробку – ляльки-мотанки як традиційний український оберег, топіарій (дерево щастя), текстильна лялька, лялька-скринька, інтер'єрна лялька, ляльки з панчох (панчішна техніка) та оберегова лялька-мотанка. У кожній ляльці присутня харизма, душа та позитивна енергетика. Наталія Рублевська – художниця-педагог, майстриня технік бісероплетіння та валяння. Вона виготовляє прикраси з бісеру та валяної вов-

бус від імені своїх колег зі словами щирої вдячності звернулася до присутніх і запросила їх переглянути виставку творчих робіт «Палітри» під музичний супровід піаністки

урочистості з нагоди ювілею жіночого мистецького гурту «Палітра», що відмітив своє перше двадцятиліття. Історія його створення сягає вересня 2003 року, коли кременецькі художниці Тетяна Балбус,

Світлани Гуральної. Автор сценарію і ведучий дійства – Сергій Колісецький. За технічне забезпечення свята відповідав Лево Харамбуря.

Цикл мистецьких виставок до 20-річного ювілею кременецький жіночий гурт «Палітра» продовжив у Виставковій залі

Олександра Панфілова, Анна Мацєга, Зоя Мацишина і Наталія Білецька вирішили об'єднати свою творчу діяльність в єдиному згуртованому колективі. Оскільки ініціатива належала Тетянці Балбус, то вона й очолила новостворену «Палітру».

Упродовж 20 років плідної роботи гурт поповнюється новими талановитими художницями і щороку представляє свої нові творчі роботи у Кременецькому краєзнавчому музеї, Тернополі, Збаражі, Вишнівці, Почаєві, Дубно, Бережанах тощо. Він бере участь у польських пленерах в межах заходів, присвячених Дням Юліуша Словацького, у фестивалях народного мистецтва, в обласних, всеукраїнських та міжнародних виставках.

Для кожної художниці «Палітри» характерний власний стиль у мистецтві, улюблені мотиви зображення, матеріали та техніки виконання. Кожна з них вкладає всю свою енергію, натхнення та душу у створення творчих робіт.

Тетяна Балбус працює в галузі абстрактного і декоративного живопису, народного розпису, аплікації і колажу, ткацтва і писанкарства. Серед живописних матеріалів надає перевагу гуаші, хоча в плерних роботах використовує акварель, акрил, олійні фарби. Любить створювати квіткові композиції з реальних мотивів, а також стилізовані зображення мотивів природи,

картин ніжний, гармонійний, продуманий. Інколи художниця майстерно виконує роботи в техніках акварелі, гуаші, навіть ткацтва.

Богдана Гуменюк – професійний майстер живопису різних жанрів, надає перевагу зображенню квітів і пейзажів. Працює вона в акварельній і олійній техніках живопису, виконує пастельні роботи.

Частина учасниць гурту є випускницями спеціальності «Образотворче мистецтво» Кременецького гуманітарно-педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка різних років.

Юлія Янчук в даний час працює у приватній Майстерні чудес «Викрутаси» (м. Кременець), де навчає дітей та виготовляє рукотворні сувеніри. Працює в галузі образотворчого мистецтва, виконуючи роботи в техніках графіки, розпису, витинанки. Марія Швед творчо працює в техніках акварельного і олійного живопису різних жанрів, надає перевагу декоративному стилю, створюючи стилізовані зображення тварин, людей, квітів, природи. Останнім часом захопилася лялькарством, зокрема лялькою-мотанкою.

Юлія Трачук – керівник гуртків «Писанка» та «Сувенірні вироби» у Кременецькому центрі дитячої творчості. Працює в різних жанрах і техніках образотворчого мистецтва, насамперед олійного живопису (портрет, натюрморт, пейзаж, тематична картина). Олена Павлович працює в академії в галузі декоративно-прикладного мистецтва, виконуючи роботи в техніці вишивки. Ольга Зозуля виражає себе в різних жанрах і техніках образотворчого мистецт-

ни, аксесуари та елементи одягу у згаданих техніках.

Ці чарівні жінки є неординарними особистостями, що демонструють кожному поціновувачу мистецтва власне бачення світу, яке відображають у красі і неповторності своїх творів. Тож щирі слова привітань з нагоди ювілею гурту прозвучали з уст в. о. директора Фахового коледжу, кандидата філологічних наук, доцента Романа Дубровського, заступника міського голови Кременця Ігоря Гука, директора Літературно-меморіального музею Юліуша Словацького Тамари Сеніної, літературного редактора газети «Замок» Ніни Багнюк, майстра народних промислів Василя Петровського та редактора Кременецького радіомовлення Зої Карп'юк.

Упродовж ювілейного заходу чудові пісенні та інструментальні твори дарували виступачам дійства юні представники музичного мистецтва академії та коледжу та їх наставники: солістка Софія Коваль (пісня «Душа» із репертуару Вів'єн Морт) і гітарист-

місцевого краєзнавчого музею. Привітати творчий колектив художниць прийшли колеги, представники міської ради, громадськості міста, які насамперед вшанували хвилиною мовчання наших краян, що віддали своє життя, захищаючи рідну землю від російських агресорів.

Вела урочистий захід старший науковий співробітник музею Тетяна Тернова, яка привітала ювілярок та ознайомила присутніх з історією створення та становлення гурту. До святкових вітань з нагоди 20-ліття «Палітри» долучилися директор музею-господаря Андрій Левчук, міський голова Кременця Андрій Смаглюк, його заступник Микола Матвіюк, начальник відділу культури і туризму міської ради Ганна Бобровська, керівник гурту лялькар «Леля» Олена Локатир і місцевий поет Павло Старух.

Як наголосила ведуча Тетяна Тернова, представлені роботи вражають красою та оригінальністю. Ця виставка створена, щоб висвітлити таланти та творчість жінок у світі мистецтва. Кожна робота є виразом індивідуальності й унікального погляду на світ і надихає кожного відвідувача на позитивні емоції у нашому непростому сьогодні.

ПАЛІТРИ – 20!

Душ жіночих кольоровий лад ловить дивовижну світу сутність: здатні повернути час назад і на крок забігти у майбутнє.

20 років поряд, заодно... Вам підвладні почуття і руки.

Оживає спрагле полотно, що у барвах зберігає звуки.

То узорами дзвенить землі душа... То благословенна ранку тиша спочиває в літніх споришах...

То симфонію пейзаж зимовий пише... Знову вправний інструмент в руці – й неможливого нема для нього,

бо митці – краси й добра творці, в творчості наближені до Бога.

Хай натхнення тягне, як магніт, до мольберта, наче до пюпітра, – і лишаться неповторний слід барви кременецької «Палітри».

Ліна ВЕРЕСЕНЬ

вокаліст Юрій Лявський з піснею на слова Ліни Костенко «Вечірнє сонце», піаністка Ірина Матвійчук із твором Ганса Зімера «Перший крок», скрипаль Олег Дацюк з «Арією» Йоганна Себастьяна Баха у фортепіанному супроводі Людмили Дацюк і сопілкарка Мар'яна Томашівська з інструментальним твором Мирослава Блощичака «Вітер любові».

На завершення свята керівник жіночого мистецького гурту Тетяна Бал-

людей, тварин, сюжетні картини на основі мотивів народного мистецтва. Своєрідне хобі художниці – створення декорованих виробів: пляшок, текстильних писанок, ор-

ЗІ СВЯТОМ ВАС, МАЙСТРИ ОЛІВЦЯ ТА ПЕНЗЛЯ!

Валентина КАЩУК

Колектив викладачів кафедри мистецьких дисциплін та методики їх викладання Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка та Фахового коледжу академії і студенти спеціальності «Образотворче мистецтво» традиційно відзначають своє професійне свято рядом проведених мистецьких заходів та організованих виставок.

Напередодні Дня художника України викладачі Тетяна Балбус та Іванна Погонєць разом зі студентами 21-Р і 31-Р груп провели мистецький пленер, до участі в якому долучилися викладачі та учні Art Studio Pochaiv, творчі особистості Наталія Білецька (випускниця нашого навчального закладу) та Валентина Сімашук, учасниця «Палітри» Юлія Янчук (випускниця нашої спеціальності), студенти другого та третього курсів Фахового коледжу на чолі з викладачем Богданою Гуменюк, і навіть музейні працівники спробували показати тут свої здібності.

Для студентів Фахового коледжу їхні наставники Олена Тимків та Богдана Гуменюк провели майстер-клас із абстрактного малювання. Після ознайомлення з відомими зразками абстрактного мистецтва юні художники виконували свої роботи у нетрадиційних техніках.

Викладачі спеціальності «Образотворче мистецтво» Фахового коледжу та КОГПА ім. Тараса Шевченка підготували виставки навчально-творчих та курсових робіт теперішніх студентів, бакалаврських робіт випускників денної та заочної форм навчання та готують у головному корпусі академії виставку пленерних робіт, деякі з яких будуть продаватися з благодійною метою.

Зі святом вас, наші досвідчені та юні майстри олівця та пензля! Нехай крізь призму вашої креативності проявляється невидиме, різне, особливе, важливе, справжнє...

ХУДОЖНІЙ СВІТ ЯНИ ЗМЕЄВОЇ

Тетяна БАЛБУС

Яна Змеєва народилася в місті Почаїв Кременецького району. Випускниця Почаївської загальноосвітньої школи та ДНЗ «Почаївське вище професійне училище» (спеціальність «Адміністратор; агент з організації туризму»). Нині – третьокурсниця спеціальності «Образотворче мистецтво» Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка.

Юна художниця виконує свої роботи у різних техніках. Перша її персональна виставка під символічною назвою «Мій дебют» стартувала у Виставковій залі Почаївського історико-художнього музею. Тут було представлено понад 50 робіт, серед яких – мальовничі краєвиди Кременця, а також петриківський розпис, трипільські мотиви та багато інших цікавих творів.

За період навчання в академії Яна Змеєва брала участь у різноманітних конкурсах: конкурс емблеми кафедри ТБОФВ, де отримала Грамоту; V Міжнародний двотуровий фестиваль-конкурс «Співограй» (Диплом III ступеня); V Міжнародний двотуровий фестиваль-конкурс «Співограй» (Диплом II ступеня за конкурсну роботу «Туманний Кременець»; Диплом Міжнародного українсько-італійського проекту «Птахи МИРУ» (Флоренція, Італія); Другий всеукраїнський двотуровий конкурс образотворчого, декоративно-ужиткового та сучасного мистецтва «ЛІГА ТАЛАНТІВ ART» (Диплом лауреата I ступеня за роботу «Натюрморт з самоваром»); Міжнародний благодійний мистецький конкурс WAF-ART WOPLD FESTIVAL POLSKA RAPSODIA-2023 (I prize, конкурсна робота «Кременець»; Всеукраїнський двотуровий конкурс образотворчого мистецтва «Патріотична палітра» (Дипломи I ступеня; конкурсні роботи «Птах Перемоги» та «Український ангел»); III Міжнародний конкурс мистецтв «На крилах мистецтва» (Диплом I ступеня у номінації

«Живопис» за роботу «Гортензії».

Навчається дівчина улюбленому мистецтву у досвідчених наставниць, педагогів-науковців кафедри ми-

стецьких дисциплін та методик їх навчання рідної академії. До успішних і переможних нагород у мистецьких конкурсах її готували кандидат педагогічних наук Іванна Погонєць, кандидат мистецтвознавства Олександра Панфілова і заслужений майстер народної творчості України Тетяна Балбус. Вітаємо Яну із вдалим сходженням і щиро віримо, що попереду в нашої юної художниці – нові мистецькі знахідки, успіхи та перемоги.

СВЯТО МУЗИКИ І ДУШІ

Валентина МАЦКОВА

Міжнародний день музики – це свято музикантів і співаків, композиторів і викладачів музики, студентів та учнів спеціальних навчальних закладів, для яких музика – це сенс життя і мова Бога.

Програму святкового концерту до Дня музики, що проходив у залі Гуго Коллонтая Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса

Шевченка і був підготовлений студентами і викладачами Фахового коледжу академії, відкрив «Вальс» композитора Євгена Доги у фортепіанному виконанні студентки другого курсу Олександри Мазепа та її наставниці Валентини Мацкової.

Чарівні ведучі програми Марія Бойко та Неля Цьонь щиро привітали всіх поціновувачів прекрасного мистецтва із професійним святом і побажали, щоб у житті кожного завжди звучали улюблені мелодії, які, безсумнівно, зроблять кращим навіть похмурий і сумний день. Вони запросили на сцену четвертокурсників Соломію Решетило та Іллю Козака з українською народною піснею «Плачуча гітара».

Оскільки цього року День музики ми святкуємо разом із Днем учителя, то ведучі передали від своїх колег найкращі вітання наставникам, подякували їм за професіоналізм, невтомну працю та терпіння. Як подарунок студентка третього курсу Інна Воронко виконала пісню Ігора Шамо на вірші Бориса Палійчука «Де ти тепер».

Посвята в першокурсники на музичному факультеті уже традиційно

відбувається саме у Міжнародний день музики. Старшокурсники передали своїм наймолодшим колегам ряд цікавих, корисних і жартівливих порад-побажань, провели бліц-опитування у формі екзамену й урочисто зарахували їх до нашого студентського братства. На підтвердження статусу студента першокурсники зачитали слова цікавої клятви, яка викликала шквал позитивних емоцій, а ще отримали приємні подарунки.

Після цього важливого моменту присутнім була надана можливість перевірити, на що ж здатні наші «первачки». Першим показав свої здібності Іван Момотюк з піснею «Ой у лузі червона калина» і під супровід залу переконав присутніх у тому, що нас ніколи не здолає жоден ворог. Пісню Тараса Шевченка «Думи» з репертуару Артема Пивоварова та Надії Дорофєєвої виконала Марія Скоропляс, а всесвітньовідому «Гуцулку Ксеню» Романа Савицького – Антон Артемчук. Болючої теми війни торкнулася Ольга Завальнюк у вірші Олени Богуцької «Як тобі спиться, мати російська?».

Пісню з репертуару MELOVINA «Не зволькай» подарував Володимир Інішев, а «Голубку» з репертуару VIVIENE MORT – Соломія Біденко – лауреат першої премії фестивалю «Слов'янський вінець», що проходив у Болгарії.

У дарунок «новосвяченим» першокурсникам випускниця нашого коледжу Марія Бойко зі своїми вихованцями виконали танцювальну композицію, а третьокурсник Олексій Литвин приємно розтривожив ніжні струни душі твором К. Веласкеса «BESAME MUCHO».

Як вираз любові до нашої Вітчизни та її незламного народу, прозвучали пісні у виконанні студентки другого курсу Марії Боднар («Незалежна душа», автор Марія Довгалик) і другокурсника Володимира Таніна (вірші та музика Тіни Кароль «Україна – це ти!»).

Завершили програму концерту ведучі зі словами безмежної вдячності Збройним Силам України за ніч, за ранок, за можливість дихати, любити, а також із побажаннями, щоб у житті кожного завжди звучали улюблені мелодії, які, без сумніву, здатні зробити кращим і світлішим навіть похмурий і сумний день.

МАЛЕНЬКЕ СВЯТО СТУДЕНТСЬКОЇ РОДИНИ

У проведенні різноманітних заходів для молоді Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка є багато традиційних моментів. Одні з них є незмінними, інші з'явилися нещодавно. Так, улюблене для наймолодших студентів свято «Дебют першокурсника», опираючись на давню традицію, відкрив знаменитий Гімн студентства «Гаудеамус». А хвилина мовчання, що стала традиційною з початком російської агресії, внесла свою нотку смутку, скорботи і данину пам'яті захисникам, які віддали своє життя за волю і незалежність рідної землі. Разом із тим учасники заходу підтримали слова вдячності військовим, медикам, рятувальникам, волонтерам за те, щоб такі маленькі свята могли сьогодні відбуватися в Україні.

Студентські роки – чи не найщасливіший період життя людини, протягом якого поглиблюється пізнання світу, відбувається становлення особистості та переоцінка цінностей, обирається подальша життєва дорога і приходять перші почуття.

Та з початком війни основним бажанням та мрією всіх українців є мир. Це підтвердила авторська поезія першокурсника спеціальності «Біологія» Василя Вознюка, пісня «Мир над Україною» у виконанні студентів першого курсу спеціальності «Українська мова» та поетична композиція «Молитва за Україну» від першокурсників Фахового коледжу спеціальності «Дошкільна освіта».

З вітальними словами до своїх юних вихованців звернулися проректор зі стратегічного планування і наукової роботи, доктор педагогічних наук, професор Микола Курач та виконавчові обов'язків ректора, кандидат філологічних наук, доцент Роман Дубровський.

Студенти – це особливі люди. Крім того, що вони щоденно ходять на пари і посилено гризуть граніт науки, у них є чимало цікавих особливостей. Вони завжди умудряються поспіяти-пообідати-повечеряти за 30 гривень і здати сесію, маючи купу «хвостів». Справжній студент може пишатися своєю ерудицією. Така людина, навіть якщо й трапляється запитання, на яке вона не знає відповіді, з гідністю зможе вийти із ситуації, що склалася. Студенти кмітливі та винахідливі, завжди готові відстояти свою точку зору, вміють вчасно і вдало розставити крапки над «і», з гумором сприймають будь-які ситуації, що трапляються з ними на лекціях, семінарах та в гуртожитку...

Упродовж довгих років навчання склалися п'ять головних заповідей справжнього студента:

1. Полюби лекції свої, бо вони є Альфа і омега іспиту твого.
2. Відвідай всі семінари, та й запам'ятається особа твоя й ім'я твоє.
3. Запам'ятовуй імена викладачів своїх, тому що віддасться тобі сторицею.
4. Не забудь конспект свій, щоб не пояснювати викладачеві всю старанність твою до праведної науки.
5. Вивчи місця потаємні, де сховати шпаргалку, бо є ще адміністрація всюдисуща.

Крім цього, вони вміло користуються добрими порадами, які їм дають старшокурсники та друзі, для прикладу: перевіряйте поставлену вам оцінку, не відходячи від викладача; якщо оцінка вам не сподобалася, вимагайте заміни її на більш доброякісну, або права перепису роботи; і пам'ятайте: студент завжди правий та зможе підібрати потрібний пароль до серця викладача.

Всі ці ради-поради-заповіді пересипалися-перепліталися мистецькими номерами наших вивуватців свята: гумористичною сценкою «На уроці фізкультури» (11-Ф), піснею «Pretty when you cry» від Соломії Біденко з 11-Мк групи, хореографічною композицією у виконанні студентки першого курсу спеціальності «Музичне мистецтво» Зоряни Перегінчук та четвертокурсниці Валерії Панчук, піснею «Сила роду» та поезіями Марії Коменярської від 11-Дк групи.

Веселій настрій створювали присутнім першокурсники Фахового коледжу спеціальності «Трудове навчання та технології» і «Фізична культура» Дмитро Рудюк і Марія Дмитрук зі студентськими жартами, Марія Скоропляс та Іванна Журибіда з 11-Мк групи відповідно з піснями «Очі на піску» і «Пароль», першокурсники спеціальності «Початкова освіта» з хореографічною композицією та їх колеги з 11-Н групи з поезією Тараса Шевченка «Мені однаково».

На завершення прозвучала пісня «Восьмий колір» у виконанні дружнього колективу першокурсників спеціальності «Психологія». Свято пройшло у теплій та душевній атмосфері завдяки ведучим Надії Нікішкіній і Миколі Микулинцю та додало першокурсникам більше впевненості у своєму виборі ЗВО й у власних талантах.

«КНЯЖІ СУРМИ» В АКАДЕМІЇ

До нашої КОГПА ім. Тараса Шевченка завітав творчий колектив Тереховлянського фахового коледжу культури і мистецтв, лауреат всеукраїнських і міжнародних конкурсів, духовий оркестр «Княжі сурми» (керівник Ігор Крисько).

До програми виступів увійшли твори зарубіжних і вітчизняних авторів: марш «Запорізька Січ» Данила Шітікова; Гімн України з подальшою хвилиною мовчання; «Герої не вмирають» Юрія

Мельника на слова Григорія Семергія в редакції Володимира Градового та «Ой у лузі червона калина» Степана Чернецького – у виконанні солістів В'ячеслава Більчака й Олександра Воробйова; «Дай, Боже, миру Україні» Олександра Рожанського в інструментовці Михайла Віятника та «Край, мій рідний край» Миколи Мозгового у цій же інструментовці, із солістом Василем Панюсом; «Латиноамериканські настрої», «Зелений гай» Олександра Злотника в аранжуванні Олександра Іванова, фантазія на теми українських народних пісень «Українська крашанка» в інструментовці Михайла Віятника.

Ще три твори у супроводі оркестру виконав соліст Олександр Воробйов: українська народна пісня на вірші Леоніда Глібова «Стоїть гора високая» в оркестровці Михайла Віятника; «Серце моє там, де Україна» Володимира Коваленка на слова Василя Богачука (оркестровка Володимира Градового) і «Марш Нової Армії» в оркестровці Михайла Рябокона на вірші Олеся Бабія – у дуєті з В'ячеславом Більчаком.

На завершення у виконанні наших гостей прозвучав старовинний марш «Симон Петлюра» заслуженого діяча культури України Михайла Віятника. Благодійні внески від концертної програми творчий колектив «Княжі сурми» передає на потреби ЗСУ, завдяки яким ми можемо жити, вчитися, працювати і долучатися до високого мистецтва музики.

ГІСТЬ АКАДЕМІЇ – ВІТА-ВІКТОРІЯ ЗАДОРЖНА

Музичну традицію Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка продовжив сольний концерт старшого викладача кафедри бандури Національної музичної академії імені П.І.Чайковського, лауреата багатьох всеукраїнських і міжнародних конкурсів Віти-Вікторії Задоржної, що відбувся у Концертній залі Гуго Коллонтая.

Своїх мистецьких успіхів бандуристка досягла завдяки науковому керівникові, ректору академії, доктору філософії, професору Максимові Тимошенку та творчій керівниці – заслуженій артистці України, завідувачці кафедри бандури, професорці Людмилі Федоровій-Коханській.

До програми концерту увійшли твори першого інструментального циклу Людмили Федорової-Коханської «Зошит подорожей» для бандури-соло. Цикл включає шість програмних творів, кожен з яких має свою унікальну історію та специфіку: «Соната-Пастораль» (з присвятою Юрію Федорову), «Сльози Феї» (присвячується Ірині Александровій), «Арфа Бідного Ремі» (із присвятою Сергію Баштану), «Дзвін покинутого міста», «Ноель» і «Зима».

Кожен із творів Віта-Вікторія виконала професійно, з великим емоційним вираженням внутрішнього змісту музики. Присутніх зачарувала гра на бандурі, бо кожна композиція здатна була піднести їх у світ української душі на струнах цього унікального народного інструменту.

Вела програму Світлана Марчук.

ДІЛІМОСЯ МУЗИКОЮ

До нашої академії прибула група юних піаністів Почаївської музичної школи класу викладача вищої категорії Оксани Зінкевич.

На перший погляд, програма їхніх виступів нічим особливим не відрізнялася від звичайної програми фортепіанних творів. Проте, якщо зацікавитися глибше, було в ній дещо незвичайне і цікаве.

Отож, половину виступів склали 4 фортепіанні концерти українсько-американського композитора Олександра Песканова. Вони є частиною 18 концертів автора, 15 з яких написані для юних піаністів. О.Песканов дарує свої твори молодим музикантам і просить їх поширювати по одному концерту там, де вони будуть виконуватися.

Так твори Песканова зазвучали і в Концертному залі нашої академії.

Відкрив програму виступів «Концерт у класичному стилі» М.Маєра у виконанні Христини Пасічник (4 клас). Музичну естафету прийняла Маргарита Слободянюк (8 клас) із композиціями «Концертно ля міно» Ю.Полуніна та «Сніжинки» О.Цфасмана.

Продовжили виступи твори Олександра Песканова: «Концерт №1, ч.3» (Маргарита Чесак, 5 клас), «Концерт №12, ч.2 (Агнія Діхтяр, 7 клас), «Концерт №5, ч.2 (Зоряна Благовірна, 8 клас) і «Концерт №7, ч.1,2,3 (Софія Левчук і Зоряна Благовірна).

Фінальним виступом став твір «Out... standing» К.Олсона у виконанні тріо піаністок складі Агнії Діхтяр, Зоряни Благовірної та Маргарити Слободянюк.

Таким чином, фортепіанні твори звучать, поширюються і приносять душевну радість тим, хто їх слухає.

ТУРНІР ІЗ БАДМІНТОНУ

Валентина КАЩУК

У Кременецькій обласній гуманітарно-педагогічній академії імені Тараса Шевченка було проведено турнір із бадмінтону серед науково-педагогічних працівників академії та Фахового коледжу, присвячений Дню працівників освіти.

З вітальними словами до учасників змагань звернулися декан факультету фізичного виховання, біології та психології, доцент Олександр Бережанський та голова профспілкового комітету працівників Академії Василь Трифонюк.

Учасниками змагань з бадмінтону стали науково-педагогічні працівники

спеціальності «Фізична культура». Варто також відзначити, що активну участь у турнірі брав представник Збройних Сил України 108 ОГШБ Олександр Ястремський (позивний «Фізрук»), котрий зі своїм напарником, викладачем Фахового коледжу Андрієм Саенком стали переможцями турніру. Друге почесне місце посіли Сергій Сиротюк та Микола Божик, а бронзу вибороли Василь Довгаль та Віктор Голуб. Переможці турніру були відзначені грамотами, медалями та грошовими винагородами від профспілкового комітету академії.

ОСІННІЙ КРОС ІЗ ЛІТНЬОЮ НАПРУГОЮ

Василь КОХАНЕЦЬ

Легкоатлетичний крос належить до найбільш масових і традиційних видів спортивних змагань. В нашому закладі вищої освіти він виконує ще одну традиційну функцію – завершує цикл спортивних змагань літньо-осіннього періоду і звільняє спортивні доріжки та майданчики для зимових видів спорту. Саме такий крос на дистанцію 500 метрів було організовано у нашому Фаховому коледжі. На старт вийшли студенти I-IV курсів усіх спеціальностей. Причому, забіги та визначення переможців проводилися диференційовано – для хлопців і дівчат спеціальності «Фізична культура» та окремо для їх колег із спеціальностей «Образотворче мистецтво», «Музичне мистецтво», «Трудове навчання та технології» та «Дошкільна освіта».

Обов'язки головного судді змагань були покладені на викладача Василя Коханця, а обов'язки секретаря виконував викладач Юрій Яворський.

Організатори легкоатлетичного кросу визначили основними цілями змагань популяризацію легкої атлетики серед студентської молоді, залучення майбутніх педагогів до занять фізичною культурою та спортом, підготовку студентів до участі в спортивних змаганнях районного та обласного рівнів. Місцем проведення кросу став міський стадіон. Загальна кількість спортсменів, які вийшли на старт, складала 57 осіб, з них – 32 юнаки та 25 дівчат. Переможців серед юнаків визначили після чотирьох забігів, серед дівчат – після трьох.

Серед академічних груп неспортивного профілю найкращих успіхів досягли другокурсники спеціальності «Трудове навчання та технології» – їх представники зайняли всі сходи п'єдесталу пошани: I місце – Артем Воронко, II місце – Іван Ремизович, III місце – Андрій Мамай. Спортивна боротьба серед дівчат цього разу була гострішою. Переможницею забігу стала першокурсниця спеціальності «Дошкільна освіта» Олена Фаб'янчук; друге місце – за студенткою другого курсу спеціальності «Музичне мистецтво» Вірою Тимошук, а на третьому – також майбутній учитель музики, першокурсниця Марта Кучерук.

Гостра боротьба розгорнулася між майбутніми фахівцями фізичного виховання – студентами спеціальності «Фізична культура». Цілком логічно, що в такій боротьбі певну перевагу мали студенти старших курсів, які мали серйознішу спортивну підготовку та певний досвід участі в спортивних змаганнях. Першим прийшов до фінішу студент четвертого курсу Костянтин Ішук, його однокласник Валентин Присяжнюк став третім, а другу сходинку п'єдесталу пошани зайняв третьокурсник Богдан Піддубняк. Дещо іншим був склад переможців легкоатлетичного забігу серед дівчат спеціальності «Фізична культура». У них, як і в юнаків цієї спеціальності, перше і третє місця залишилися за старшокурсниками: переможницею стала третьокурсниця Віра

Циганкова, студентка четвертого курсу Марія Кратасюк виборола «бронзу», а от на другу сходинку вже згаданого п'єдесталу пошани буквально увірвалася першокурсниця Марія Дмитрук.

Тож хоча за часовими параметрами легкоатлетичний крос був осінній, але напруга спортивного суперництва мала високий тонус – близький до літнього. Переможці нагороджені грамотами відповідного до зайнятого місця, а також поповнили особисту скарбничку досвіду участі в спортивних змаганнях і отримали змогу об'єктивно оцінити свою особисту підготовленість до подолання фізичних навантажень та до участі в інших заходах спортивного спрямованості.

ВІТАЄМО ІЗ ЗОЛОТОЮ ПЕРЕМОГОЮ!

Ніна БАГНЮК

Перший етап Кубка світу з санного спорту серед юніорів, що завершився в американському Парк Сіті, приніс золоту перемогу студентці Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка Вікторії Коваль і її напарниці, кременчанці Наташі Хитренко – випускницям Тернопільської обласної дитячо-юнацької школи із зимових видів спорту, вихованкам наставника обласної команди, заслуженого тренера України Світлани Кравчук. Серед двомісних екіпажів дівчата показали результат 1.34.530 і залишили позаду представниць Канади та Німеччини.

Перемогами наших саночниць збагатилися і наступні етапи Кубка світу: другий етап, що продовжився в США, і третій, який перемістився до канадського Вістлера. На обох етапах дівчата вибороли бронзові нагороди.

Під час інтерв'ю з нашою переможницею Вікторією Коваль ми дізналися, що вона навчається одразу на двох спеціальностях нашої академії: «Фізична культура» і «Психологія». Признається, що поєднувати навчання, тренування і виступи вдається не зовсім легко. Проте, незважаючи на війну в Україні, різноманітні накладки, переїзди, фізичну та психологічну втому, вона справляється з усіма труднощами.

Санним спортом Вікторія займається з дев'ятирічного віку. До 2018 року виступала на одиночних санках, а починаючи з наступного сезону, тренується і змагається у парі з Наташею Хитренко. Її перша нагорода – Диплом за III місце в Кубку України з санного спорту зі стартів серед дівчат групи С 2003 – 2004 року народження. Згодом були ще більше трьох десятків дипломів і грамот за призові місця у змаганнях місцевого, регіонального та всеукраїнського рівнів, що підтверджували зростання спортивної майстерності саночниці. Серед них необхідно назвати золоті перемоги літнього Чемпіонату України з санного спорту в командній гонці (2019), Чемпіонату України з санного спорту на санкороліках серед дівчат групи А (2020), Чемпіонату України з санного спорту серед молоді – жінки (2020), Чемпіонату України з санного спорту серед дівчат в двомісних санях (2021), Чемпіонату України з санного спорту серед юніорок на двомісних санях (2023) та багато інших досягнень.

Тепер спортсменці почали підкорятися й міжнародні вершини. Приваблює її швидкість, що інколи сягала в її практиці 126 км/год, а також різноманіття санних трас. Здебільшого тренування проходять у Кременці, у Львові (це дві відомі санні траси України), а також в латвійському місті

Сіголда (до речі, саме там проходив Чемпіонат України, на якому Вікторія здобула дві золоті і срібну медалі), а ще в Норвегії (м.Лілехаммер) – потенційному місці проведення наступного Чемпіонату світу.

Вітаємо наших спортсменок з перемогою, бажаємо не зупинятись на досягнутих результатах і надалі прославляти Україну та Кременеччину на міжнародній арені.

ЧУДОВІ НОВИНИ З ВОРОХТИ

На Чемпіонаті України зі стрибків на лижах з трампліна, який проходив у с.Ворохта, чудовими результатами порадували студенти спеціальності «Фізична культура» Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. На трампліні K-75 метрів найвище досягнення в Олександра Шумбарця (21-Фм група), срібний призер – Віталій Гребенюк (21-Фм група), бронзу виборов студент Фахового коледжу Руслан Шуманський (41-Фк група), Іван Пилипчук посів шосте місце (21-Фм група).

На другий день змагань на трампліні K-95 перемому вдруге здобув Олександр Шумбарець, бронзовим призером знову став Руслан Шуманський, Олександр Шовкопляс (студент 11-Ф групи) посів п'яте місце.

Вітаємо наших переможців, бажаємо їм не зупинятись на досягнутих результатах, а наполегливо тренуватися, бо попереду хлопців чекають змагання з лижного двоборства, а ми чекаємо від них хороших результатів.

Літературно-мистецька сторінка

Павло СТАРУХ

***

Чи ми будем з тобою близькими,
Як сплітаються з березнем зими,
Як єднаються прізвиська й дати,
Як зливається смуток і свято?

Чи лиш буде знайомим обличчя,
Твоя постать, при світлі пори,
Щирий погляд, що здалеку кличе?
Ти приймай хоч ним говори...

ПАДАЄШ І ЛІТАЄШ

А знаєш? Та ні, не знаєш...
Ти ще тримаєш, не відпускаєш...
Ти ще отут, ти навіть ближче.
Ти промінь світла, що на горищі.

А знаєш чи вже забула?
Бо стільки всього в земній півкулі.
Бо зовсім мало – в мені для тебе,
Хіба лиш клапоть отого неба.

Хіба гаряче й примарне «потім».
Хіба минуле, що не збороти.
Хіба лиш слово із вуст гарячих,
Що зовсім мало тепер вже значить...

І буде далі блукати містом
Одна з маленьких для мене істин.
А знаєш? Та ні, не знаєш...
Ти вкотре листям
падаєш і літаєш...

***

Ти до мене – подихом зим,
Я до тебе – подихом літа,
Я в повітрі розвіяний дим,
Ти тремтиш ароматом квітів.
Ти від мене... швидкістю рік,
Я до тебе крадуся дощами...
Ми немовби із різних сторіч,
Що зустрілись колись між світами.

***

А час навис із важкістю заліза.
Збирають люди кетяги біди.
В серця, здається, біль уже не влізе,
Куди це діти все, куди?

А час важкий – не кожному виходить...
Гуло весілля, бився посуд там...
От тільки вдови брали нагороди,
Своїм додому несли дітлахам.

Хтось далі крав з військового бюджету,
Тріщали щоким в «чесного» судді,
От тільки хлопці вкотре в лазаретах
По-різному сивили молоді.

«Усе в нас буде!» – вигукнув міністр,
А потім розчинився. Чи пішов...
І тільки час, проведений на Кріслі,
Залишився в збіговиську розмов.

Вже стільки часу вилилось слізьми,
Але хтось ТАМ виборює хвилини...
Уже два роки начебто зими,
Де час і мужність – поруч, воєдино...

ФЛІСКА

як тобі фліска, мала?
шлю тобі дотик з фронту
чув там тема така була
мерія робить ремонти...

як тобі нині дощ?
зле – нам в окоп задощило
чув виділяють кошт
на кіно але наших вбили

як ти без мене, мала?
витри з обличчя слюзи
сонцем торкнусь чола
будучи в'язнем морозу

шо там нового, зай?
тут закипають мізки
я кохаю ти просто знай
притулися
я поруч
я фліска

Роман ДУБРОВСЬКИЙ

***

Реальність настільки примарна,
Немов чорно-біле кіно! А ти така при-
страсно-гарна,
Неначе у кадрі slowmo...
Виходимо з дому повільно
В чужий часопростір вночі.
З тобою ми вдвох божевільні,
А значить, насправді живі!

***

Я знаю твоє ім'я
І трішечки – біографію.
Я б міцно тебе обняв,
Та поки – лиш фотографію.
Я знаю тебе давно:
Всі ритми важкого дихання,
Улюблений ля-мінор
І... навіть твоє покликання.
Я знаю твою печаль
(Хоч зовсім не вмійш плакати),
Ведмеда, який щодня
Тебе обіймає лапками.
Впізнаю легкий парфум
І френч твій пастельно-матовий.
Я знаю твою ходу,
Улюблений сік – гранатовий.
Я знаю твої гріхи,
Сповідані й несповідані.
При цьому для мене ти –
Далека, складна й незвідана.
Я знаю твоє ім'я,
Шепочу із нотками різними...
Хай Бог береже здала
Усіх, кого любим ніжно ми.

***

Колись я був Котигорошком
І мав велику булаву.
Я жив розмірено і просто,
Любив людей, служив добру.
Колись блукав лише босоніж
І мандрував за край землі,
Тримав Жар-птицю на долоні,
Лежав горлиць на стерні.
Ходив купатися до ставу
І слухав пісню вітряків,
А прокидався рано-рано,
До світанкової зорі.
Чарівна казко із дитинства,
Куди ж ти зникла в метушні?
Тебе благаю, озовися,
Зі снів прийди в дорослі дні...
З тобою сядем, поговорим
(Ми ж так не бачились давно!).
У нас з тобою різні долі,
Проте ми рідні все одно.
Побудь зі мною хоч хвилину...
Ти знаєш справжнього мене:
Котигорошка і... людину.
А час пливе...
Життя іде...

***

А мені посміхалися соняхи –
Сотні сонць на узбіччі зими.
Лопотіли листками-долонями,
Наче птахи у небі крильми.
Стало тепло одразу і затишно.
Зрозумів, що я тут між своїх.
Добрий соняху, рідний мій братику,
Потопаю в обіймах твоїх...

Марія КОМЕНЯРСЬКА

***

Потоптана, розчавлена,
Ішла собі стежиною,
Розхитана, закутана
Життєвою рутинною...

Заплакана, залякана,
Засліплена коханням,
Обурена, обдурена
Навіяним чеканням...

Блукатиму, мовчатиму,
Нікому не скажу,
Тікатиму, тужитиму,
Однак пройду межу...

І знову стану вільною,
Позбудусь від страждань
Та обтрушу із себе я
Пил марних сподівань...

***

Я втомилася бути покірною –
Мої очі печуть від сліз.
Я втомилася бути незламною,
Мати витримку всюди й скрізь.

Я втомилася бути негарною:
Мій характер – не твій ескіз.
Я втомилася бути винною:
Недоречний тут твій прес-реліз.

Хочу бути я справді вільною:
Незалежність – це не наказ.
Хочу бути я просто чарівною,
Щиро сяяти, мов алмаз.

Хочу бути для себе жаданою,
Та без зайвих обіцяних фраз
Хочу бути безмежно коханою,
Відчувати це раз у раз.

***

Скажи собі, що ти красива,
Смілива, добра, справедлива.
Скажи собі, що ти мінлива,
Жива, спокуслива, дбайлива.

Скажи собі, що не ревнива,
Що сильна й зовсім не тужлива.
Скажи собі, що ти мрійлива,
Ретельна дуже і кмітлива.

Скажи собі, що ти вразлива,
Обачна, вірна і чутлива.
Скажи собі, що особлива,
Єдина в світі і щаслива.

Люби себе за все, що маєш,
Люби усе, що одягаєш,
Люби усе, що пам'ятаєш,
Не забувай, кого кохаєш!

***

Намалюю тобі волошки –
Зупинися на мить хоч трошки.
Намалюю тобі світанок –
Буде вдалим тепер твій ранок.

Намалюю тобі озерце –
Буде в спокої твоє серце.
Намалюю тобі стежину –
Будеш жвавим ти без упину.

Намалюю тобі первоцвіт –
Позитивно дивися на світ!
Намалюю тобі таємничі бажання –
І одразу розвіються всі хвилювання!

***

В моїх думках ти недосяжна мрія.
Не владні над тобою навіть дні.
У сні вкрадається надія,
Та розум гостро каже «ні»!
Я зазирнути хочу в темні очі.
Твій погляд проникає вглиб душі.
Минають дні й мої самотні ночі,
Та ми з тобою – лиш товариші
Чомусь у мене дивне відчуття,
Що все – суцільна безнадія
Тобі не притаманне каяття,
У вчинках тільки протидія.

Надія ПАШКО

***

Якби мені хтось розказав відверто,
Чому така ціна в нас за свободу,
Я би прислухалась до нього вперто
І щиро вірила б у нашу Перемогу.

Якби мені сказали щось страшенне
Про нашу мову, віру чи культуру,
Я б розірвала їх ущент, напевне,
Бо те, що в нас, – ні в кого вже не буде!

Яку б в житті я не знайшла дорогу:
Чи за кордоном, чи на Батьківщині –
Я спогадами буду поринати
До Неньки нашої, до рідної Країни!

ДЛЯ МАМИ

Для мене Ти – як вічний оберіг.
Твої молитви в небо долинають,
На перехресті багатьох важких доріг
Завжди мені у небезпеках допомагають...

З Тобою, Мамо, всім ділюся щиро
І пригорнусь часом у журбі,
Та хочу, аби Ти жила щасливо
Й щоби були прекрасні дні Тобі!

Без Тебе я б не справилась в житті,
Твої поради додавали мені сили..
У час тривожний чи в прекрасні дні
Була зі мною, помагала і раділа...

СИЛЬНІ

Сильних не люблять... Так завжди
Вони у бою часто не здаються,
Шукають переваги із біди
І знають, що у труднощах «прорвуться»...

Сильних не люблять... Припускають всі,
Що просто їм усе хороше в світі..
Та рідко знають про похмурі дні
Й моменти, що колись вже пережили...

Сильних не люблять... Так уже в нас є...
Бо ними важко іншим керувати,
Вони не підкоряються комусь
Й постійно прагнуть думку свою мати...

Сильних не люблять... бо вони встають
З побитими колінами в дорозі,
А їхні рани не вразливі є чомусь,
Та хтось здолати це, на жаль, не в змозі...

ВСЕ ПОПЕРЕДУ

Коли навіть немає сили
І здається, що все йде не так,
То ти спробуй хоча б на хвилинку
Відчути життя на смак.

Коли навіть такі обставини,
Що, буває, нікуди дітись,
Ти собі прошепчи тихенько:
«Ще зі щастям треба зустрітись...»

І нехай будуть різні спокуси,
Що так прагнуть тебе зламати, –
Зачекай: ще усе попереду,
Щоб нарешті щасливою стати...

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка **ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ**

Ступінь бакалавра на основі повної загальної середньої освіти (11 кл.) за світньо-професійними програмами:

Дошкільна освіта. Спеціальна освіта (Логопедія)
Початкова освіта. Англійська мова
Середня освіта (Образотворче мистецтво). Дизайн освітнього середовища
Середня освіта (Музичне мистецтво). Хореографія
Середня освіта (Історія). Музейна справа
Середня освіта (Українська мова і література). Зарубіжна література
Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)
Середня освіта (Німецька, англійська мови та зарубіжна література)
Середня освіта (Польська, англійська мови та зарубіжна література)

Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно), англійська)
Середня освіта (Трудове навчання та технології). Інформатика
Середня освіта (Інформатика). Англійська мова для інформатики
Середня освіта (Фізична культура). Туристична робота в закладах освіти
Середня освіта (Біологія та здоров'я людини). Географія
Екологія. Заповідна справа
Психологія. Інклюзивна освіта
Соціальна робота. Практична психологія

Ступінь бакалавра на основі ОС фаховий молодший бакалавр, ОПС молодший бакалавр, ОКР молодший спеціаліст:

01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Англійська мова і література)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Німецька мова і література)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Українська мова і література)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Польська мова і література)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Історія)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)
01 Освіта/Педагогіка 012 Дошкільна освіта

01 Освіта/Педагогіка 013 Початкова освіта
05 Соціальні та поведінкові науки 053 Психологія
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Інформатика)
23 Соціальна робота 231 Соціальна робота
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Фізична культура)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
10 Природничі науки 101 Екологія

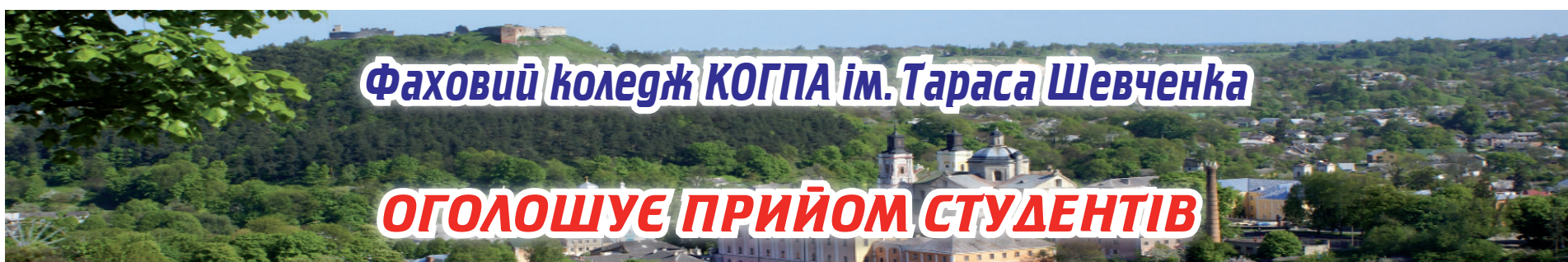
Ступінь магістра на основі ступення бакалавра або ОКР спеціаліста, магістра за світньо-професійними програмами:

Дошкільна освіта. Початкова освіта
Дошкільна освіта. Практична психологія
Середня освіта (Музичне мистецтво). Хореографія
Середня освіта (Українська мова і література). Зарубіжна література
Середня освіта (Українська мова і література). Історія

Середня освіта (Англійська, німецька /польська мови та зарубіжна література)
Середня освіта (Німецька, англійська /польська мови та зарубіжна література)
Середня освіта (Трудове навчання та технології). Інформатика
Середня освіта (Фізична культура). Спортивно-масова робота
Середня освіта (Біологія та здоров'я людини). Географія

Третій (освітньо-науковий) рівень на основі ступеня магістра або ОКР спеціаліста на спеціальність:

011 Освітні, педагогічні науки

Фаховий коледж КОГПА ім. Тараса Шевченка **ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ**

На основі базової загальної середньої освіти (9 кл.) за спеціальностями:

01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)
Вчитель образотворчого мистецтва, керівник гуртка декоративно-прикладного мистецтва / художник-оформлювач.
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
Вчитель музичного мистецтва, керівник вокальної студії, колективу / керівник хореографічного колективу.
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Фізична культура)
Вчитель фізичної культури, організатор туристичної роботи.

01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології)
Вчитель трудового навчання та технологій, вчитель інформатики в очаткових класах / керівник гуртка декоративно-прикладного мистецтва.
01 Освіта / Педагогіка 012 Дошкільна освіта
Вихователь дітей дошкільного віку, керівник гуртка іноземної мови у закладі дошкільної освіти / інструктор з фізичного виховання дітей дошкільного віку.

Телефони для довідок:

(03546) 2-35-05, 0971432190
(03546) 2-24-89, 0978358630
(03546) 2-19-91, 067968 8872

Адреса академії:

47003 Вул. Ліцейна, 1
м. Кременець, Тернопільської обл.

<https://kogpa.edu.ua/uk/>
e-mail: vstup.kogpa@gmail.com

"Замок" - газета КОГПА ім.Тараса Шевченка
Видається українською мовою.
Свідоцтво ТР №422-22Р, 05.12. 2006 р.
Індекс 96492
Засновник і видавець: трудовий колектив
КОГПА ім. Тараса Шевченка

Наш розрахунковий рахунок:
IBAN:UA 638201720314251001201039187
МФО 838012
УДК в Тернопільській області
ЗКПО 02125556

Головний редактор
Анатолій БАГНЮК
Літературний редактор,
відповідальний секретар
Ніна БАГНЮК

Художньо-технічний редактор,
дизайнер,
фотохудожник
Валентина КАЩУК

Видруковано
у друкарні "Від і до"
м.Чернівці,
вул. Заводська, 37в
Наклад 500 прим.

Наша адреса: 47003,
вул.Ліцейна, 1,
м.Кременець,
Тернопільська обл.